

Alkoholforebyggelse i danske idrætsforeninger

- *Et eksplorativt studie*

Kandidatspeciale 4. Semester

Gruppe 19

Kathrine Pape Madsen
Torill Alise Rotevatn

Vejleder

Mette Grønkjær

Afleveringsdato

1. juni 2016

Antal anslag med mellemrum

206.856

Kandidat i Folkesundhedsvidenskab – School of Medicine & Health – Aalborg Universitet

Resumé

Introduktion: Alkoholbrug i danske idrætsforeninger er både et komplekst og modsætningsfyldt fænomen, hvor den danske liberale alkoholkultur kan være medvirkende til, at alkoholbrug i idrætsmæssige sammenhænge kan opleves som en selvfølgelighed. Internationalt har andre lande, såsom Norge, Sverige og Australien, valgt at problematisere brug af alkohol i idrætsmæssige sammenhænge, hvorfor idrætsforeninger er anvendt som arena for alkoholforebyggelse. Det, at internationale studier viser, at voksne foreningsmedlemmer drikker mere alkohol end den resterende befolkning, samt det, at voksne foreningsmedlemmers alkoholbrug kan have negativ indflydelse på yngre medlemmers alkoholvaner, kan indikere et behov for at igangsætte alkoholpolitisk arbejde i danske idrætsforeninger.

Formål: At undersøge idrætsforeningers erfaringer med implementering af en alkoholpolitik for at udvikle et beslutningsgrundlag for hvorledes alkoholpolitisk arbejde i idrætsforeninger kan igangsættes i fremtiden. Hensigt med undersøgelsen er på sigt at øge unge foreningsmedlemmers alder for alkoholdebut, og dermed forebygge de konsekvenser en tidlig alkoholdebut kan have.

Metoder: Med udgangspunkt i et socialkonstruktivistisk perspektiv blev specialets formål undersøgt på baggrund af fire fokusgruppeinterviews med til sammen 29 informanter. Tematisk analyse blev anvendt til at analysere de producerede data, hvor feltets eksisterende evidens blev identificeret igennem systematisk litteratursøgninger.

Resultater: Igennem tematisk analyse blev fire overordnede temaer identificeret. Igennem diskussion af specialets empiriske fund og primærlitteratur fremkom det, at alkoholpolitik i en idrætsforening kan forandre til forandring i foreningens alkoholpraksis såfremt idrætsforeninger tilknytter en alkoholpolitik værdi som værende en forebyggende ressource. Endvidere kan støtte og vejledning fra relevante eksterne organisationer bidrage til igangsættelse af alkoholpolitisk arbejde, imens forandring formodes at fremkomme på baggrund af diskussion og dialog.

Konklusion: Ligesom alkoholbrug i idrætsforeninger, kan anvendelsen af idrætsforeninger som alkoholforebyggende arena være komplekst, idet alkoholkultur i idrætsforeninger består af mange- og forskelligartede faktorer, der kan have indflydelse for alkoholbrug, samt det alkoholpolitiske arbejde. På baggrund af de empiriske fund, samt den eksisterende evidens, fremsættes følgende tre anbefalinger til igangsættelse af alkoholpolitisk arbejde i danske idrætsforeninger: *Tag højde for implementeringskonteksten, Anvend dialog og diskussion som værktøj til at skabe forandring samt Modtag støtte fra eksterne organisationer.*

Søgeord: Alkoholforebyggelse, Idrætsforeninger, Idrætsorganisationer, Empowerment, Setting-baseret tilgang, Alkoholdebut, Alkoholkultur, Frivillige, Fokusgrupper, Social konstruktivisme.

Abstract

Introduction: Alcohol consumption in Danish sports clubs are a complex and contradictory phenomenon. Because of a Danish liberal alcohol culture, alcohol consumption in sports settings may be seen as a matter of course. Internationally, other countries, such as Norway, Sweden and Australian, have taken a critical stand to the use of alcohol consumption in sports settings, and sports clubs are therefore used as a setting for alcohol prevention. The fact that international studies have shown that adult members of sports clubs consume more alcohol than the remaining population, and that adult club members' alcohol use can influence negatively on the alcohol habits of youth sport club members, can indicate a need of alcohol policy work in Danish sports clubs.

Objective: To examine sports clubs' experiences with implementation of an alcohol policy, in order to develop a basis for decisions on how alcohol policy-work in sports clubs can be initiated in the future. Initiating alcohol policy-work in sports clubs may increase young club members' age for first-time alcohol consumption, and thus prevent the consequences that is associated to early first-time alcohol consumption.

Methods: Based on a perspective of social constructivism, the study aim was addressed by carrying out four focus group interviews with together 29 informants. Thematic analysis was used to analyze focus group data, while existing evidence on the subject was identified through systematic search of the literature.

Results: Through thematic analysis, four main themes were identified. Based on a discussion of the study's empirical findings and primary literature, it appeared that a sports clubs alcohol policy may lead to changes in the clubs' alcohol practice if the alcohol policy is seen as a meaningful resource of a preventive character. Moreover, support and guidance from relevant external organizations can contribute to the initiation of alcohol policy work, while changes are made possible through discussion and dialogue.

Conclusion: Like alcohol use in sports setting, the use of sports clubs as alcohol preventive arenas can be complex, as the alcohol culture in sports clubs is composed of several different factors that may influence both sports clubs' alcohol use, as well as their work with alcohol policy. Based on the empirical findings, along with the existing evidence, the following three recommendations, on how to implement alcohol policy work in Danish sports clubs, were created: *Take the implementation context into account*, *Use dialogue and discussion as tools to make changes in alcohol use*, and *Receive support from external organizations*.

Keywords: Alcohol Prevention, Sports Organizations, Sports Clubs, Empowerment, Setting-based Approach, Alcohol consumption, Alcohol culture, Volunteers, Focus Groups, Social Constructivism.

Forord

Nærværende speciale blev udarbejdet i forbindelse med 4. semester af kandidatuddannelsen i Folkesundhedsvidenskab ved Aalborg Universitet. Specialet blev udarbejdet i perioden fra februar til juni 2016 i samarbejde med Mette Grønkjær som vejleder. Først om fremmest vil der rettes en stor tak til vores vejleder der har bidraget til, at specialet blev udarbejdet under en lærerig og udfordrende proces. Der udvises også stor taknemlighed over for de idrætsforeninger og foreningsmedlemmer der valgte at deltage i fokusgrupperne. Uden jer havde det ikke været muligt at belyse dette uudforskede emne.

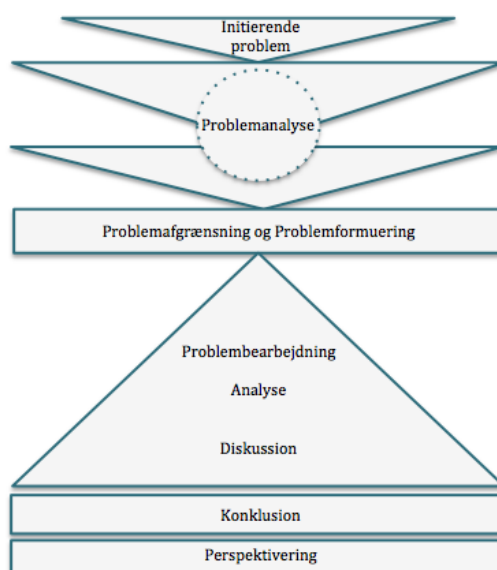
God læselyst!

Kathrine Pape Madsen & Torill Alise Rotevatn

1. juni 2016

Læsevejledning

Nærværende speciale blev produceret igennem problemorienteret projektarbejde med strukturering fra Aalborg modellen (Aalborg Universitet, 2016). Indledningsvis præsenteres specialets identificerede *Initierende problem* i kapitel 1. Problemstillingen analyseres og dokumenteres dernæst videnskabeligt i specialets *Problemanalyse* i kapitel 2. Med udgangspunkt i problemanalysen vil problemet afgrænses i specialets 3. kapitel *Problemafgrænsning*, efterfuldt af specialets konkrete *Problemformulering* i kapitel 4. Det *Videnskabsteoretisk perspektiv* ekspliciteres i Kapitel 5 efterfølges af en gennemgang af den valgte *Forskningstype og dataindsamlingsmetode* i Kapitel 6, samt *Analysestrategi* i Kapitel 7. Selve analysen præsenteret i Kapitel 8 *Præsentation af analyse* efterfuldt af en *Diskussion* i Kapitel 9, hvor specialets empiriske fund diskuteres sammen med studier fremkommet af specialets systematiske litteratursøgninger, efterfulgt af en diskussion af de anvendte metoders begrænsninger og implikationer. *Forandringsperspektivet* i kapitel 10 indeholder en sammenfatning af tre konkrete anbefalinger for igangsættelse af alkoholpolitisk arbejde i idrætsforeninger, samt en vurdering af de tilsigtede, såvel som utilsigtede, konsekvenser heraf. Afslutningsvis konkluderes der på baggrund af specialets problemformulering i kapitel 11 *Konklusion*. Kapitel 12's *Perspektivering* diskuterer specialets grænser, hvilke nye problemstillinger der fremkom, samt konklusionens betydning for problemfeltet. Se Figur 1, for en illustration af specialets struktur.

Figur 1: Struktur for specialet

Indholdsfortegnelse

1. Initierende problem	9
2. Problemanalyse	13
2.1 Alkoholbrug i idrætsforeninger	13
2.2 Grunde til mangelfuld viden i en dansk kontekst	15
2.3 Sundhedsopfattelser i idrætsforeninger	16
2.3.1 <i>Alkohols betydning for fællesskabet og identiteten</i>	17
2.3.2 <i>Alkohol giver anledning til nydelse og afreagering</i>	18
2.4 Alkoholforebyggelse med unge som målgruppe	19
2.5 Voksne som rollemodeller for yngre foreningsmedlemmer	20
2.6 Hvem skal tage ansvar og hvordan skal der tages ansvar?	21
2.7 Alkoholpolitisk forandringsparathed i idrætsforeninger	22
2.7.1 <i>Alkoholpolitiske forandringsparathed i Danmark</i>	23
2.7.2 <i>Internationale erfaringer omkring forandringsparathed i idrætsforeninger</i>	25
2.8 Muligheder til forandring i danske idrætsforeninger	26
3. Problemafgrænsning	29
4. Problemformulering	32
5. Videnskabsteoretisk perspektiv	34
5.1 Socialkonstruktivismen	34
5.2 Teoriens rolle.....	36
6. Forskningstype og dataindsamlingsmetode	38
6.1 Den forstående forskningstype	38
6.2 Litteratursøgning	38
6.2.1 <i>Baggrundssøgning</i>	39
6.2.2 <i>Problemorienteret systematisk litteratursøgning</i>	39
6.3 Fokusgruppeinterview	44
6.3.1 <i>Gruppekonstruktion</i>	44
6.3.2 <i>Sampling</i>	45
6.3.3 <i>Gennemførelse</i>	46
6.3.4 <i>Etiske overvejelser</i>	49
6.3.5 <i>Præsentation af fokusgrupperne</i>	50
7. Analysestrategi	55
7.1 Transskription.....	55
7.2 Tematisk analyse	55
8. Præsentation af analyse	60
8.1 Idrætsforeningers sociale og komplekse alkoholkultur	61
8.1.1 <i>Alkoholkultur skabes i det sociale fællesskab</i>	61
8.1.2 <i>Den idrætsspecifikke alkoholkultur</i>	64
8.1.3 <i>Den demografi-afhængige alkoholkultur</i>	67
8.2 Interne faktorer i idrætsforeninger med betydning for indføring af en alkoholpolitik	69
8.2.1 <i>Selvfølgheden som barriere for alkoholpolitik</i>	69

8.2.2 Negative oplevelser som fremmede faktor for alkoholpolitik.....	70
8.2.3 Diskussion og dialog om alkoholpolitik giver læring	71
8.3 Eksterne samfundsmæssige faktorer med betydning for implementering af alkoholpolitik i idrætsforeninger.....	73
8.3.1 Samfundstendensers betydning for indføring af alkoholpolitik.....	73
8.3.2 Et eksternt ansvar.....	77
8.3.3 Generationsskiftets betydning for alkoholbrug i foreningslivet.....	78
8.4 Idrætsforeningers bevæggrunde for og værditilknytning til en alkoholpolitik.....	79
8.4.1 Beskyttelse af værdier som bevæggrund for indførelse af alkoholpolitik	80
8.4.2 Alkoholpolitik som målet i sig selv.....	82
8.4.3 Alkoholpolitik som middel til målet om ændring	85
9. Diskussion	88
9.1 Diskussion af de empiriske fund	88
9.1.1 Idrætsforeninger som kontekst for implementering af alkoholpolitik	89
9.1.2 Idrætsforeninger som arena for alkoholforebyggelse ovenfor unge	90
9.1.3 Behov for, og accept af, eksternt informationsdeling.....	92
9.1.4 Idrætsforeningers alkoholpolitiske værditilknytning og forandringsprocesser	94
9.1.5 Efterstræbelse af enighed i alle organisatoriske niveauer.....	95
9.1.6 Hjælp til selvhjælp	96
9.2 Diskussion af metode	97
9.2.1 Anvendelse af socialkonstruktivismen.....	97
9.2.2 Udførelse af systematisk litteratursøgning.....	98
9.2.3 Anvendelse af fokusgruppeinterview som dataindsamlingsmetode.....	99
9.2.3 Kvaliteten af de kvalitative resultater	101
10. Forandringsperspektivet	107
11. Konklusion.....	112
12. Perspektivering	114
Referencer.....	116
Bilagsliste	125

Kapitel 1

Initierende problem

1. Initierende problem

Internationale studier har vist, at borgere der er tilknyttet idrætsforeninger drikker mere alkohol end den øvrige befolkning (Duff, Scealy, & Rowland, 2005; O'Brien, Ali, Cotter, O'Shea, & Stannard, 2007; Poortinga, 2007; Rowland, Allen, & Toumbourou, 2012b). Dette kan have negative konsekvenser for idrætsforeningers unge medlemmer, idet Hellandsjø Bu (2004) har dokumenteret, at jo oftere trænere, forældre og venner drikker alkohol, jo større er risikoen for en tidligere alkoholdebut. Konsekvenserne af en tidlig alkoholdebut kan, ifølge Hingson og Zha (2009), øge risikoen for alkoholafhængighed, hyppigere indtag af fem eller flere genstande ved samme lejlighed, spirituskørsel, samt fysiske skader som følge af alkoholbrug. På baggrund af disse konsekvenser kan idrætsforeningers alkoholpraksis derfor være problematisk for idrætsforeningernes unge.

I Danmark er alkoholbrug et udbredt fænomen, idet 93 % af danskerne i 2010 rapporterede at have drukket alkohol indenfor det seneste år, hvor gennemsnittet i resten af Europa er på 76 % (Eurobarometer, 2010). I Danmark kan det, at flere undersøgelser beskriver den danske alkoholkultur som værende liberal (Hvidtfeldt, Hansen, Grønbæk, & Tolstrup, 2009; Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2002; Kjølner, Juel, & Kamper-Jørgensen, 2007), være med til at forklare omfanget af alkoholbruget. Danskerne besidder generelt liberale holdninger til alkoholbrug, hvor alkoholbrug accepteres, og nogle gange ligefrem forventes, i adskillige kontekster og hvor offentlig beruselse er en del af kulturen (Elmeland & Villumsen, 2007; Grønkjær, Curtis, Crespigny, & Delmar, 2011; Mandag Morgen & TrygFonden, 2009). Vinther (2011) argumenterer i sin ph.d. afhandling for, at samme grad af accept og forventning om alkoholbrug også eksisterer i forbindelse med idræt, idet der påpeges, at koblingen mellem alkoholbrug i forbindelse med idræt generelt anses som en selvfølgelighed. Dette kan betyde, at idrætsforeningers medlemmer ikke stiller spørgsmålstejn ved alkohols tilstedeværelse i forbindelse med traditionsbundne begivenheder som halballer, julefrokoster, opstarts- og afslutningsfester, og heller ikke ved mere hverdagslige anledninger som onsdags-øl, debut-øl, sejrs- eller taber-øl (Vinther, 2011). I lyset af danskernes liberale alkoholkultur, kan der være grund til at tro, at medlemmer i danske idrætsforeninger, ligeledes, som dokumenteret i

internationale studier (Kingsland mfl., 2013; Poortinga, 2007; Rowland mfl., 2012b), drikker mere alkohol end den resterende befolkning.

I Danmark modtager den frivillige idræt økonomisk statslig støtte, idet idrætten anses for værende sundhedsfremmende for folkesundheden (Forebyggelseskommissionen, 2009). Alkoholbrug i idrætsforeninger kan derfor fremstå som paradoksalt, idet alkoholbrug generelt er forbundet med sundhedsmæssige risici (Andersen & Baumberg, 2008; Sundhedsstyrelsen & Statens Serum Institut, 2015). Paradokset ved alkoholbrug i idrætsforeninger bliver udfoldet yderligere ved, at nationale forebyggelses- og sundhedsfremmende indsatser lægger vægt på både alkoholforebyggelse og på at øge befolkningens aktivitetsniveau (Pedersen & Andersen, 2011; Sundhedsstyrelsen, 2012). Alkoholforebyggelse retter sig, blandt andet, imod at reducere de sundhedsskadelige risici, der er forbundet med et skadeligt alkoholbrug (Sundhedsstyrelsen, 2012), idet alkohol er årsag til forekomsten af en lang række forskellige sygdomme og for tidlig død (Andersen & Baumberg, 2008; Sundhedsstyrelsen & Statens Serum Institut, 2015). Statens Institut for Folkesundhed (2009), har estimeret at ca. 585.000 danskere har et skadeligt forbrug af alkohol¹, og at ca. 860.000 danskere er storforbrugere af alkohol². Indsatserne omkring fysisk aktivitet forsøger at øge befolkningens fysiske aktivitetsniveau, idet fysisk aktivitet modsatrettet kan forebygge for tidlig død samt en række sygdomme som blandt andet diabetes, hjerte-kar sygdomme og forskellige former for kræft (Pedersen & Andersen, 2011; Statens Institut for Folkesundhed, 2009). Til trods for, indsatser der henvender sig til både alkoholområdet (Statens Institut for Folkesundhed, 2009; Sundhedsstyrelsen, 2012) og befolkningens fysiske aktivitetsniveau (Pedersen & Andersen, 2011; Statens Institut for Folkesundhed, 2009), findes der i dag ingen studier eller indsatser der er rettet mod det paradoksale alkoholbrug i idrætsmæssig sammenhænge i Danmark. Dette står i kontrast til Danmarks nabolande, Sverige og Norge, (AV OG TIL, 2011; Mattsson, Ekblom, & Unogård, 2014), samt Australien

---

¹ Et skadeligt alkoholforbrug blev identificeret igennem Alcohol Use Disorder Identification Test, hvor en score på 8 og derover blev defineret som et skadeligt alkoholforbrug. (Conigrave & Hall, 1995; Selin, 2006)

² Storforbrugere blev defineret på baggrund af Sundhedsstyrelsens genstandsgrænser på >14/21 genstande per uge for henholdsvis kvinder og mænd (Hvidtfeldt, Hansen, Grønbæk, & Tolstrup, 2009).

(Kingsland mfl., 2013; Rowland mfl., 2012b), hvor idrætsforeninger anvendes som arenaer for alkoholforebyggelse.

Unge alkoholdebutalder er et prioriteret alkoholpolitisk mål i Danmark (Sundhedsstyrelsen, 2012), hvorfor nærværende speciale vil undersøge hvordan selvfølgeligheden ved alkoholbrug i idrætsregi kan ændres med henblik på at reducere den negativ indflydelse voksne foreningsmedlemmers alkoholbrug kan have på de unge medlemmers alder for alkoholdebut (Hellandsjø Bu, 2004). Nærværende problemanalyse vil derfor belyse hvilken viden der eksisterer omkring anvendelsen af idrætsforeninger som alkoholforebyggelsesarena med fokus på at identificere forandringspotentialer der kan føre til alkoholkulturelle ændringer i idrætsforeninger.

Kapitel 2

Problemanalyse

2. Problemanalyse

Følgende problemanalyse vil indledes med en uddybende analyse af alkoholbrug i idrætsforeninger, med tanke på omfang, betydninger og problematikker, hvilket vil udledes på baggrund af eksisterende litteratur på feltet. I denne forbindelse vil der også argumenteres for behovet for alkoholforebyggelse over for idrætsforeningers unge. Dernæst diskuteres mulighederne for alkoholforebyggelse igennem danske idrætsforeninger, hvor der lægges et særligt fokus på de omstændigheder, der kan have betydning for de alkoholpolitiske forandringsmulighederne i denne kontekst.

2.1 Alkoholbrug i idrætsforeninger

Som nævnt i det initierende problem har flere internationale studier (Duff mfl., 2005; O'Brien mfl., 2007; Poortinga, 2007; Rowland mfl., 2012b) dokumenteret, at borgere med tilknytning til en idrætsforening oftere har et større alkoholforbrug sammenlignet med den øvrige befolkning. Poortinga (2007) observerede, på baggrund af en engelsk sundhedsundersøgelse, at medlemmer af idrætsforeninger havde 28% større risiko for at have et storforbrug³ af alkohol sammenlignet med ikke-medlemmer. Ligeledes identificerede O'Brien og kolleger (2007), at 53 % af foreningsmedlemmer i New Zealand havde et skadeligt alkoholforbrug⁴, hvorimod andelen i befolkningen generelt var 17 %. Dette tyder på, at foreningsmedlemmers og den generelle befolknings alkoholbrug kan afvige væsentlig fra hinanden.

I undersøgelser af idrætsforeningers unge medlemmers alkoholforbrug skelnes der ofte i mellem eliteidræt og foreningsidræt. Generelt tyder det på, at unge eliteidrætsudøvere drikker mindre end jævnaldrende der ikke dyrker idræt på eliteplan (Hellandsjø Bu, 2004; Martinsen & Sundgot-Borgen, 2014; Watten, 1999). Dette understøttes af et norsk studie, der ved undersøgelse af unge i gymnasiet dokumenterede, at 69,4 % af eliteidrætsudøverne drak alkohol sjældnere end en gang om måneden, hvor den sammen andel var på 26,9 % hos jævnaldrende der ikke dyrkede eliteidræt (Martinsen & Sundgot-Borgen, 2014). Ligeledes dokumenterede to

---

³ Et storforbrug blev i denne sammenhæng defineret som indtag af otte eller flere genstande for mænd og seks eller flere genstande for kvinder, ved sammen anledning, mindst en gang om ugen. En engelsk genstand består af 8 gram ren alkohol, hvor en dansk genstand til sammenligning består af 12 gram ren alkohol. (Poortinga, 2007)

⁴ Et skadeligt alkoholforbrug blev identificeret igennem Alcohol Use Disorder Identification Test, hvor en score på 8 og derover blev defineret som et skadeligt alkoholforbrug. (Conigrave & Hall, 1995; Selin, 2006)

andre norske studier, at unge eliteidrætsudøvere drak mindre alkohol end unge som dyrkede idræt på lavere niveau (Bu, 1999; Watten, 1999). Lignende tendenser kan ses i forbindelse med foreningsidræt udenfor eliteplan, da et svensk studie af Trondman (2005b) viste, at andelen af unge mellem 13 og 20 år der drak alkohol hver uge, var 7 % hos dem der engagerede sig i foreningsidræt, i mod 14% hos de unge der stoppede med at dyrke foreningsidræt. Samlet set indikerer disse fund, at både eliteidræt og foreningsidræt kan virke beskyttende over for alkoholbrug.

Der kan imidlertid ses inkonsistens i forholdet mellem unges alkoholbrug og deltagelse i foreningsidræt, idet Trondman (2005a) i en anden undersøgelse kunne dokumentere, at svenske 18-årige der dyrkede foreningsidræt drak mere, oftere og mere beruselsesorienteret end jævnaldrende der ikke dyrkede foreningsidræt. Endvidere kan en nyere systematisk gennemgang af den internationale litteratur på området (Mattsson mfl., 2014) indikere, at der eksisterer en sammenhæng mellem deltagelse i idræt og et stort alkoholindtag i ungdomsårene eller senere i voksenlivet. Det kan dermed tyde på, at unges identitet som idrætsudøver ikke er beskyttende ovenfor brug af alkohol, hvilket understøttes af et norsk studie, der fremhæver, at det sportslige selvbillede hos unge i dag også kan rumme brug af alkohol (Watten, 1999). Trondman (2005a) understøtter dette ved, at påpege, at det var af de unges opfattelse, at idræt og alkohol i dag hører sammen. Han påpegede også, at det ikke var idræt i sig selv, der førte til et større forbrug hos unge i foreningsidrætten, men i højere grad at der igennem idrætsdeltagelse, herunder holdidræt specielt, blev opbygget højere social kapital, forstået som flere samt tættere relationer (Trondman, 2005a). Disse relationer kan dermed give flere anledninger til at deltage i ungdomskulturelle aktiviteter, hvor indtagelse af alkohol forekommer anses som naturligt (Trondman, 2005a). Det kan derfor tyde på, at unge foreningsmedlemmer vil drikke mere alkohol end jævnaldrende ikke-medlemmer, grundet det, at en høj social kapital kan give flere anledninger til at drikke alkohol i idrætsforeninger, men i høj grad også udenfor foreningsregi. Dette er muligvis ikke gældende for unge eliteidrætsudøvere, hvilket kan tænkes at hænge sammen med at denne gruppe, vil have mindre tid og færre muligheder til social deltagelse hvor alkoholindtag indgår grundet et stort fokus på idrætten. Derudover er unge eliteidrætsudøvere i større grad nødt til at tage hensyn til alkoholens præstationshæmmende effekter (Bu, 2003).

På baggrund af ovenstående findes der evidens for, at tilknytning til en idrætsforening kan associeres med et større alkoholforbrug både for unge foreningsmedlemmer (Mattsson mfl., 2014; Trondman, 2005a) og også for medlemmer generelt (Duff mfl., 2005; O'Brien mfl., 2007; Poortinga, 2007; Rowland mfl., 2012b) sammenlignet med ikke-medlemmer. Overført til en dansk kontekst, kan dette indikere et behov for, at der sættes et større fokus på idrætsforeninger som arena for alkoholforebyggelse. Igennem anvendelse af idrætsforeninger som arena for alkoholforebyggelse vil en stor andel af befolkningen inkluderes i forebyggelsen, da medlemstallene fra de to største idrætsforeninger i Danmark, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI) og Danmarks Idrætsforbund (DIF), i dag henholdsvis er ca. 1,4 og 1,9 mio. medlemmer (Danmarks Idrætsforbund, 2014; Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger, 2015).

2.2 Grunde til mangelfuld viden i en dansk kontekst

Det, at samtlige af de ovenfor anvendte studier, omhandlende omfanget af alkoholbrug hos medlemmer af idrætsforeninger og idrætsudøvere, er internationale, illustrerer, at alkoholbrug i idrætsforeninger i Danmark stadig er et relativt udforsket område (Vinther, 2011). At feltet er relativt udforsket, står i kontrast til det Indenrigs- og Sundhedsministeriet påpegede allerede i 2002, at befolkningens alkoholbrug i højere grad havde forskubbet sig over til fritiden (Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2002). Det at danske idrætsforeninger ikke anvendes som forebyggelsesarenaer på samme måde som i Norge og Sverige (AV OG TIL, 2011; Mattsson mfl., 2014), kan indikere, at idrætsforeninger i Danmark ikke anerkendes som et forbrugsområde, hvilket Vinther (2011) støtter op om. I Sverige og Norge kan anvendelsen af idrætsforeninger som forebyggelsesarena blandt andet afspejles i, at både det svenske Riksidrottsförbundet og Norges Idrettsforbund har udarbejdet klare retningslinjer og politikker omkring brug af alkohol i forbindelse med idræt (Norges Idrettsforbund, 2004; Riksidrottsförbundet, 2014). Til sammenligning har de to største danske idrætsforeninger, henholdsvis Danmarks Idræts-Forbund (DIF) og Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI), ikke opstillet lignende politikker, der i samme grad retter sig bredt imod landets idrætsforeninger. Formændene fra DGI og DIF forklarede fraværet af denne type politikker til Århus Stiftstidende med, at de ikke opfattede alkoholbrug i foreningsregi som et problem (Århus Stiftstidende, 2012). Det fremstår imidlertid usikkert, hvad der ligger til grund for, at der i en dansk kontekst

afviges fra nabolandenes praksis. Imidlertid kan det tænkes, at Danmarks alkoholkultur, der beskrives som værende mere liberal sammenlignet med Norges og Sveriges (Beck & Reesen, 2006), har medvirket til, at, som Vinther (2011) forklarer, alkoholbrug i idrætsforeninger også opfattes som en selvfølgelighed.

Det, at alkoholkulturen i Danmark menes at være mere liberal sammenlignet med Norge og Sverige kan understøttes af landenes alkoholforbrugsniveauer, hvor tal fra Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) viser, at danskere over 15 år, i 2012, drak 9,3 liter ren alkohol per indbygger, mens svenskere og nordmænd til sammenligning drak 7,3 og 6,2 liter ren alkohol (OECD, 2014). I en liberal alkoholkultur, hvor alkoholbrug i foreningsregi anses som værende en selvfølgelighed, kan selvfølgeligheden formodes at forhindre idrætsforeningers kritisk stillingstagnation til de potentielle konsekvenser deres alkoholpraksis kan føre til, hvilket ligeledes kan tænkes at udgøre en barriere imod, at idrætsforeninger betragter sig selv som egnede forebyggelsesarenaer. Udover den danske alkoholkultur, kan det enkelte foreningsmedlems værditilknytning til alkoholbrug også anses som værende en potentiel barriere for at betragte idrætsforeninger som arena for forebyggelse, da positive oplevelser og værditilknytning til alkoholbrug kan vægte højere end et oplevet behov for alkoholforebyggelse. Dette emnet vil analyseres i forbindelse med anskuelse af forskellige sundhedsopfattelser i det følgende afsnit.

2.3 Sundhedsopfattelser i idrætsforeninger

Der er flere forskellige måder hvorpå sundhed kan anskues (Møller, 1999; Otto, 2009). Ud fra en biomedicinsk forståelsesramme kan sundhed defineres som fravær af sygdom (Møller, 1999). I denne forståelsesramme bliver sundhed reduceret til et middel til at forblive rask (Otto, 2009). Ved anlæggelse af dette perspektiv på specialiets emne vil det at drikke alkohol i idrætssammenhæng, eller i det hele taget, fremstå som usund adfærd, på grund af de sundhedsskadelige risici, der kan tilknyttes alkohol. I den medicinske forståelsesramme bliver borgerne imidlertid reduceret til objekter, som samfundet har til opgave at holde raske med henblik på at have produktive arbejdere (Otto, 2009). Modsat kan sundhed anses som målet i sig selv, hvor det gode liv står i centrum (Otto, 2009). Her bliver det op til den enkelte at

definere det gode liv og dermed hvad den enkelte oplever som sundt (Otto, 2009). Dette vil sige, at alkoholbrug i idrætssammenhænge kan defineres som sundhed for den enkelte, hvis dette bidrager til den enkeltes opnåelse af det gode liv. Med udgangspunkt i Timm (1997), som fremhæver vigtigheden af at inkludere denne subjektivitet i sundhedsfremmende og forebyggende arbejde, er det derfor nødvendigt at medtænke både de subjektive, hverdagskulturelle og samfundsmæssige værdier foreningsmedlemmer knytter til brug af alkohol, hvis idrætsforeninger skal betragtes som meningsfulde forebyggelsesarenaer.

Overført til nærværende specialets kontekst kan onsdags-øllen i omklædningsrummet i denne forbindelse anses som en vigtig hverdagskulturel værdi, da dette kan udgøre et symbol på det at indgå i et socialt fællesskab. På denne måde kan det tænkes, at onsdags-øllen er med til at forhøje foreningsmedlemmers livskvalitet, hvorfor handlingen, som i en biomedicinsk forståelsesramme kan anses som usundt, dermed kan være lig med sundhed for det enkelte medlem. Dette eksempel illustrerer, at sundhed kan anses som værende et komplekst begreb, da indholdet i begrebet bestemmes af den enkelte og den enkeltes sundhedsopfattelse. Med sundhedsbegrebets kompleksitet for øje, vil der videre analyseres hvilke betydninger alkoholbrug i idrætsforeninger kan have for foreningsmedlemmer.

2.3.1 Alkohols betydning for fællesskabet og identiteten

Ifølge rapporten *"Fremtidens alkoholpolitik – Ifølge danskerne"* fra Mandag Morgen & Tryg Fonden (2009) tilknytter danskerne generelt overvejende positive oplevelser til alkoholbrug. Et af de positive bidrag alkoholbrug i idrætsforeninger formodes at have er, at alkoholbrug kan fremme fællesskabet i idrætsforeninger. Ifølge Grønkjær og kolleger (2011) kan alkohol anses som en vigtig faktor for at føle sammenhørighed til, og accept fra, en gruppe, men også som et middel til at skabe og opretholde mellem menneskelige relationer. På samme måder fremhæver Mandag Morgen og TrygFonden (2009), at alkohol af danskerne anses som værende et socialt bindemiddel, der giver anledning til socialt samvær og hygge. Idrætsforeningers medlemmer kan, grundet de positive egenskaber alkohol kan have for det sociale fællesskab i idrættsklubber, derfor tillægge alkoholbrug en vis værdi.

Alkohol kan også spille en vigtig rolle, i forbindelse med udvikling og fastholdelse af foreningsmedlemmers identitet. I lyset af en liberal alkoholkultur, anses det at indtage alkohol som normalt (Grønkjær mfl., 2011; Mandag Morgen & TrygFonden, 2009), hvorfor det at afstå fra alkohol kan føre til eksklusion af et fællesskab (Järvinen & Gundelach, 2006). Vinther (2011) fremhæver ligeledes, at alkohol kan have betydning for foreningsmedlemmers mulighed for at danne en fælles identitet, idet det at drikke alkohol giver anledning til socialisering og til at finde sin plads i foreningen. Det at vælge alkohol fra kan derfor modsat symbolisere fravælgelse af fællesskabet, idet dette kan føre til en manglende anerkendelse som hold spiller af foreningens øvrige medlemmer. Identiteten som fuldbyrdet medlem af et foreningsfællesskab kan derfor afhænge af, at følge foreningskulturens normer. På denne måde kan alkoholbrug fremstå som en nødvendighed for et fuldbyrdet medlemskab i en idrætsforening. Endvidere kan det formodes at dette er medvirkende til at medlemmer i idrætsforeninger, drikker mere end den øvrige befolkning, da der kan eksistere et ønske om at opnå accept i foreningers fællesskab.

2.3.2 Alkohol giver anledning til nydelse og afreagering

Udover at bidrage til foreningers fællesskab og medlemmers identitetsdannelse kan alkoholbrug forbindes med nydelse. Ifølge Bloomfield og kolleger (2013) er nogle af de mest almindelige grunde for indtagelse af alkohol hos voksne i Danmark, at nyde smagen, at komme i stemning og at blive beruset. Videre påpeges det i et studie af Grønkjær og kolleger (2011), at alkohol forbindes med hygge i sociale situationer. Studiet fremhævede også, at der er forskel på betydningen af udsagnsordene *at drikke* og *at nyde* alkohol, hvor det at nyde alkohol kobles til sociale situationer, der er forbundet med hygge (Grønkjær mfl., 2011). Drikkesituationerne i idrætsforeninger kan i høj grad tænkes at være socialt betingede, hvorfor foreningsmedlemmers motivation til at indtage alkohol formentlig kan knyttes til alkohols positive bidrag i form af hygge og nydelse.

Videre kan alkoholbrug i idrætsforeninger tilknyttes muligheden for afreagering, hvilket Vinther (2011) i sin afhandling omtaler ventilfunktionen. Med ventilfunktionen refereres der til, at mennesker har brug for at komme af med følelser, hvor idrætsarenaen udgør et område, hvor dette er muligt igennem både idrætslig udfoldelse og indtagelse af alkohol. Dette kan forklares ud fra sociolog Norbert Elias'

teori omhandlende følelsesmæssig *kontrolleret afkontrol* (Elias, 1991). Mennesket er i dag, ifølge Elias (1991), stærkt civiliseret og følelser er styret af samfundsnormer og regler, hvorfor mennesket har behov for arenaer for løssluppenhed, hvor kontrollen, som ellers er allestedsnærværende for det moderne menneske, kan få frit spil. Alkoholbrug i forbindelse med idræt, kan derfor anskues som en forstærkelse af en arena, med plads til løssluppenhed og vil dermed fungere som en måde, hvorpå der kan afreageres fra en ellers så kontrolleret og sanktioneret hverdag (Elias, 1991). Ud over de overnævnte egenskaber kan alkohol have en særlig betydning for idrætsforeningers unge, der vil udfoldes i det følgende afsnit.

2.4 Alkoholforebyggelse med unge som målgruppe

I lyset af en bred sundhedsopfattelse og de værditilknytninger foreningsmedlemmer tillægger alkoholbrug, kan det formodes, at foreningsmedlemmer generelt vil møde ændringer i idrætsforeningers alkoholpraksisser med modstand. Specielt kan der formodes, at ændringer som ikke respekterer de værdier foreningsmedlemmer tillægger brug af alkohol i foreningsregi vil mødes med modstand internt i foreningen. Der viser sig imidlertid at være forskel på, hvilke ændringer den danske befolkning generelt er modstandere af og hvilke der er opbakning til. I rapporten ”*Fremtidens alkoholpolitik – Ifølge danskerne*” fremgår det, at danskere generelt er modstandere af strukturelle virkemidler indenfor alkoholforebyggelse, men, at de er mere åbne for ”blødere” virkemidler såsom informationsdeling og vejledning (Mandag Morgen & TrygFonden, 2009). Dette kan genspejle opfattelsen om alkoholbrug som værende et privat anliggende, og derfor noget den enkelte selv har ansvaret for at kontrollere. Imidlertid viser rapporten, at danskere er mere åbne ovenfor alkoholforebyggelse der retter sig mod den unge befolkning, da de adspurgte oplevede de unges alkoholbrug som problematisk (Mandag Morgen & TrygFonden, 2009).

Som tidligere angivet har alkoholbrug hos medlemmer i idrætsforeninger ikke været genstand for videnskabelig undersøgelse i Danmark, hvorfor der ikke foreligger meget viden om alkoholforbruget hos idrætsforeningers unge. Til trods for, at nyere tal fra Sundhedsstyrelsen og Statens Serum Institut (2015) viser, at danske unge drikker mindre alkohol end tidligere, hvor andelen af unge der ikke drak alkohol steg fra 11,7% og 13,3% i 2010 til 17,5% og 17% i 2013, for henholdsvis drenge og piger

(Sundhedsstyrelsen & Statens Serum Institut, 2015), viser tal fra 2011, at Danmark stadig er førende i Europa når det kommer til andelen af 15-årige der har erfaringer med at være fulde (Hibell mfl., 2012). Endvidere fremgår det af rapporten, at 56% af danske unge, indenfor de sidste 30 dage har drukket minimum 5 genstande ved samme anledning, hvor samme andel for henholdsvis norske og svenske unge er 30% og 31% (Hibell mfl., 2012). I lyset af, at internationale fund indikerer, at unge der er medlemmer i idrætsforeninger drikker mere alkohol end ikke-medlemmer (jf. afsnit 2.1), kan denne europarekord markere et behov for et større fokus på hvordan unges alkoholbrug kan nedsættes. Dette kan understøttes ved en undersøgelse bragt af Politiken i 2008, der viste, at 55% af de 325 adspurgte unge idrætsudøvere mellem 15 og 19 år angav at have drukket alkohol i selskab med sine trænere (Politiken, 2008). Det, at unge drikker alkohol sammen med sine trænere, kan formodentlig have utilsigtede konsekvenser for de unges alkoholvaner, hvilket i det følgende vil uddybes igennem voksnes position som rollemodeller over for idrætsforeningers unge medlemmer.

2.5 Voksne som rollemodeller for yngre foreningsmedlemmer

Det kan påstås, at den voksne befolkning har et ansvar for unges alkoholvaner, da Bendtsen og kolleger (2014) har påvist, at der kan eksistere en sammenhæng mellem unges alkoholvaner og hvor meget alkohol den voksne befolkning indtager. Sammenhængen viser en tendens mod at unge samlet set vil have et større alkoholindtag hvis den voksne befolknings alkoholindtag samlet set også er stort. Hvis disse resultater overføres til en idrætssammenhæng, betyder dette at trænere, idrætsledere, ældre idrætsudøvere og andet støtteapparatets alkoholvaner kan have indflydelse på de yngre medlemmers alkoholadfærd, hvilket som tidligere nævnt kan understøttes af Hellandsjø Bu (2004). Det, at unge idrætsudøvere vil indtage mere alkohol generelt, hvis de har drukket alkohol sammen med sin træner eller idrætsleder (Hellandsjø Bu, 2004), kan have sammenhæng med det, at unge i idrætten finder såkaldte referencegrupper, hvilket er grupper de unge vil sammenligne sig med eller efterligne (Leissner, 1998). Med voksne trænere, ledere eller ældre udøvere som referencegrupper kan foreningens gældende alkoholkultur spredes igennem disse grupperes alkoholadfærd, hvorfor disse grupper kan anses som værende centrale nøglespillere i forbindelse med udviklingen af de unges forhold til alkohol.

Alkoholbrug i idrætsforeninger er derfor ikke nødvendigvis et problem, direkte for idrætsforeningers voksne selv, men i højere grad et problem i kraft af den påvirkning de voksne medlemmer indirekte kan have på de unge medlemmer igennem deres alkoholadfærd. Med udgangspunkt i overstående, kan det, at ældre foreningsmedlemmer drikker en øl i idrætsforeningen efter træning, dermed have utilsigtede konsekvenser ovenfor idrætsforeningers unge.

2.6 Hvem skal tage ansvar og hvordan skal der tages ansvar?

For at forebygge en negativ udvikling af unges alkoholadfærd grundet en tidlig debutalder (Hingson & Zha, 2009), fremstår de voksne foreningsmedlemmer, i kraft af deres positioner som rollemodeller eller referencegrupper for idrætsforeningers unge, dermed som vigtige medspillere. Potentialet og ansvaret for alkoholforebyggelse rettet mod idrætsforeningers unge kan derfor ligge hos de voksne foreningsmedlemmer.

Som det fremgik af rapporten *"Fremtidens alkoholpolitik – Ifølge danskerne"* var danskerne villige til at skærpe alkoholpolitiske ændringer over for unge, men samme villighed eksisterede dog ikke, ved indsatser rettet mod forældre eller den voksne befolkning generelt (Mandag Morgen & TrygFonden, 2009). Det kan derfor tolkes således at danskerne generelt ikke ser nogen grund til at regulere deres eget forbrug, heller ikke hvis dette kan udgøre et led af alkoholforebyggelse ovenfor den yngre befolkning. Det, at danskerne alligevel var åbne over for alkoholforebyggende tiltag rettet mod unge, gør, at alkoholforebyggelsesområdet fremstår som værende komplekst. Det, at danskerne var mindre åbne ovenfor forebyggelsesindsatser der omfatter restriktioner ovenfor eget forbrug, kan hænge sammen med, at alkoholbrug anses som en privatsag, hvorfor ansvaret ligeledes anses at ligge hos den enkelte (Mandag Morgen & TrygFonden, 2009).

Indenfor de sidste årtier er der imidlertid sket holdnings- og adfældsændringer på alkoholområdet, til trods for at danskernes holdninger og vaner omkring alkoholbrug kan opfattes som værende rigide (Mandag Morgen & TrygFonden, 2009). En af ændringerne kan tilknyttes spirituskørsel, hvilket i dag, i større grad end tidligere, anses som socialt uacceptabel adfærd (Mandag Morgen & TrygFonden, 2009). Det er

muligt, at ændringerne i de sociale normer er fremkommet som et resultat af en lovmæssig reduktion af promillegrænsen fra 0,8 promille til 0,5 promille, hvilket uanset årsag, førte til en reduktion af antallet af alkoholrelaterede færdselsdrab (Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2002). Ligeledes er der sket en ændring på arbejdspladsen, hvor det nu ikke længere i samme grad er socialt acceptabelt at drikke alkohol (Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2002; Mandag Morgen & TrygFonden, 2009). Dette skyldes formentlig det, at flere arbejdspladser i dag har en alkoholpolitik, hvor opstilling af retningslinjer ovenfor arbejdernes alkoholbrug i arbejdstiden har resulteret i et lavere forbrug af alkohol på arbejdspladsen sammenlignet med tidligere (Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2002). Fælles for de fremtrukne eksempler er, at ændringerne kan knyttes til det at beskytte nogen, i disse tilfælde eksempelvis medtrafikanterne og kollegaerne. På baggrund af eksemplerne kan det derfor tænkes, at idrætsforeningers voksne medlemmer vil være mere åbne for forandringer i foreningers alkoholpraksis hvis der lægges vægt på, at dette gøres for at beskytte foreningers unge idrætsudøvere.

Ændringerne der er sket i begge de fremtrukne eksempler kan anses som et resultat af politiske ændringer, hvorfor en alkoholpolitik kan anses som et virkemiddel der på sigt kan formodes at skabe ændringer i danskernes holdninger og adfærd på alkoholområdet. Ifølge Bull og kollegaer (2004) kan en politik generelt defineres som en formel erklæring, der definerer prioriterede mål, strategier og handlinger, samt de involverede aktørers ansvarsområder og ressourcer. En idrætsforenings alkoholpolitik vil formentlig være kontekstafhængig, og vil derfor variere på baggrund af foreningens formål med politikken, hvilke aktører der er involveret og hvilke ressourcer der er til rådighed. Det at kunne igangsætte succesfulde forandringsprocesser igennem alkoholpolitiske ændringer i en idrætsforening, kan imidlertid være betinget af idrætsforeningers ønske om forandring, hvilket vil udfoldes i det kommende afsnit.

2.7 Alkoholpolitisk forandringsparathed i idrætsforeninger

Som tidligere nævnt kan det formodes, at idrætsforeninger vil møde alkoholpolitiske ændringsforslag med modvilje, i frygt for, at den værdi foreningsmedlemmer tillægger alkoholbrug i foreningsregi vil forsvinde. Ud over de positive bidrag

alkoholbrug kan have for idrætsforeningers medlemmer, kan alkohol også have betydning for foreningers eksistens og drift. Herunder påpeger Vinther (2011), at alkoholsalg udgør en betydningsfuld del af idrætsforeningers økonomi, hvilket kan være med til at forklare hvorfor foreninger bibeholder alkoholen. De økonomiske interesser kan, sammen med foreningsmedlemmers subjektive værditilknytning til alkohol, dermed formodes at udgøre en barriere imod en forandringsparathed ovenfor idrætsforeningers alkoholpraksis.

Alkoholforebyggelse er i dag et kommunalt ansvar (Sundhedsstyrelsen, 2012), men det fremhæves alligevel af rapporten ”*Evaluering. Alkoholforebyggelse i kommunen*” fra 2012, at det er vigtigt, at de forvaltninger der indgår i et tværgående samarbejde omkring alkoholproblematikker er modne til dette (COWI, 2012). Denne modenhed kan komme til udtryk som vilje eller forandringsparathed, og graden af forandringsparathed kan have tilknytning til om formålet med forebyggelsesaktiviteten, herunder problemfeltet, anerkendes af de involverede parter (COWI, 2012). Hvis dette overføres til specialiets problemfelt, vil det være nødvendigt at have kendskab til idrætsforeningers forandringsparathed, ovenfor alkoholforebyggende tiltag, for at kunne vurdere mulighederne for anvendelse af idrætsforeninger som kontekst for alkoholforebyggelse. Endvidere kan idrætsforeningers grad af forandringsparathed, på baggrund af evalueringsrapporten (COWI, 2012), udgøre en indikator på om idrætsforeninger vælger at problematisere alkoholbrug i deres idrætsforeninger. Danskernes holdninger ovenfor alkoholforebyggelse har, som tidligere nævnt i afsnit 2.6, været genstand for undersøgelse (Mandag Morgen & TrygFonden, 2009), imidlertid foreligger der på nuværende tidspunkt ingen undersøgelse af danskernes holdninger over for idrætsforeninger som arena for alkoholforebyggelse. Igennem medieudtalelser fra repræsentanter DGI og DIF kan der imidlertid opnås en indikation af hvilke holdninger de store paraplyorganisationer indenfor idrætten, DGI og DIF, har over for alkoholbrug i foreningsregi. Forandringsparatheden overfor alkoholpolitiske tiltag vil derfor analyseres i det følgende afsnit.

2.7.1 Alkoholpolitiske forandringsparathed i Danmark

Udtalelser fra idrætsorganisationernes repræsentanter kan samlet set indikere, at der eksisterer en lav grad af forandringsparathed i forhold til ændring af alkoholpraksissen i

idrætsforeninger. Dette kan eksemplificeres igennem formand for DIF, Niels Nygaards, udtalelse til Politiken i 2008: *»Jeg synes, det er for stift og udansk at lave regler for, at trænere og spillere aldrig må nyde alkohol sammen i klubberne. Hvis man gør det, vil idrætten ikke længere være en del af det øvrige samfund«* (Niels Nygaard i Politiken, 2008). Udtalelsen indikerer, at Nygaard ikke anser alkoholbrug i foreningsregi mellem trænere og spillere som problematisk, hvorfor forandringsparatheden ovenfor ændringer i den nuværende alkoholpraksis ligeledes vil tænkes at være lav. Nygaard udtalte endvidere til Politiken: *»Jeg synes ikke, det er forkasteligt, at der bliver drukket alkohol mellem træner og spillere ved særlige lejligheder som afslutningsfester. Så længe lovens aldersgrænser er overholdt«* (Niels Nygaard i Politiken, 2008). Det kan dermed tolkes som om Nygaard accepterer alkoholbrug i idrætsforeninger, og at dette forhold først anses som problematisk hvis der opstår problemer med landets lovgivning hvilket står i kontrast til, at alkoholbrug blandt idrætsforeningers voksne rollemodeller kan have betydninger for de unge medlemmers alkoholdebut (Bendtsen mfl., 2014; Hellandsjø Bu, 2004; Leissner, 1998; Watten, 1999).

Ligesom det fremhæves i rapporten omkring fremtidens forebyggelse (Mandag Morgen & TrygFonden, 2008), påpeger formand for DGI, Søren Møller, til Aarhus Stiftstidende i 2012, at der eksisterer en større forandringsparathed ovenfor andre KRAM-faktorer end alkohol: *»Vi finder klart, at motionsdoping og udbuddet af slik og mad i haller og klubhuse er større modsætninger til idrættens sundhedsfremmende betydning, end alkohol er. Og derfor lægger vi en indsats her«* (Søren Møller i Århus Stiftstidende, 2012). Her vurderer Møller motionsdoping og usundt kosthold som værende større sundhedsmæssige problemer end alkoholbrug med tanke på *»idrættens sundhedsfremmende betydning«*. Det er imidlertid uklart hvad der ligger i dette begreb, men det kan tyde på, at alkoholbrug, ud fra en idrætsleders perspektiv, ikke bryder med de idrætsmæssige værdier i lige stor grad som motionsdoping og usundt kost gør, hvilket muligvis kan knyttes tilbage til den tidligere beskrevne kulturelle selvfølghed i koblingen mellem alkoholbrug og idræt (jf. afsnit 2.2). På trods af, at disse udtalelser stammer fra avisartikler, hvilket nødvendiggør en kritiskstillingtagen til anvendelsen af disse som kilder, indikerer udtalelserne alligevel, at problemerkendelsen, og dermed også forandringsparatheden, ovenfor alkoholbrug i

idrætsforeninger ikke, syner fremtræden blandt repræsentanter fra landets store idrætsorganisationer.

2.7.2 Internationale erfaringer omkring forandringsparathed i idrætsforeninger

Forandringsparatheden blandt repræsentanter fra danske idrætsorganisationer står i kontrast til vores nabolandene Sverige og Norge, hvor udviklingen af klare retningslinjer og politikker på området viser, at alkoholbrug i idrætsforeninger anerkendes som et potentielt problem (Norges Idrettsforbund, 2004; Riksidrottsförbundet, 2014). I Australien har alkoholbrug i idrætsforeninger ligeledes modtaget denne anerkendelse, idet flere studier har påvist at engagement i landets idrætsforeninger associeres med en større sandsynlighed for et risikofyldt alkoholforbrug⁵ (Kingsland mfl., 2015; Rowland, Allen, & Toumbourou, 2012a). Det, at Australiens gennemsnitlige alkoholforbrug minder meget om det danske, hvor australiere over 15 år i 2012 drak 9,9 liter ren alkohol per indbygger til sammenligning med danskernes 9,3 liter ren alkohol per indbygger (OECD, 2014) samt det, at begge lande har det laveste antal af indbyggere der helt afstår fra alkoholbrug (World Health Organization, 2014), kan indikere at der eksisterer lighedstræk i landenes alkoholkulture. I lyset af disse lighedstræk, samt det, at australske foreningsmedlemmer, i større grad end resten af befolkningen, kan associeres med et risikofyldt alkoholforbrug (Kingsland mfl., 2015; Rowland mfl., 2012a), kan det formodes at den kulturelle selvfølgelighed ved alkoholbrug i idrætsforeninger også eksisterer i Australien. På baggrund af dette fremstår det uklart hvorfor alkoholbrug i idrætsforeninger er blevet problematisere i større grad i Australien end i Danmark. Uanset årsag blev, idrætsforeningers accept ovenfor interventioner, der ønskede at forbedre ansvarlig udskænkning, i Australske rugby-klubber, allerede undersøgt i 2000, hvor de adspurgte repræsentanter udviste en vis åbenhed ovenfor denne type interventioner til trods for, at foreningen havde en alkoholkultur der fordrede risikofyldt brug af alkohol (Warner-Smith, Wiggers, Considine, & Knight, 2000). Samme tendens i forandringsparatheden blev senere identificeret hos repræsentanter for 101 australske idrætsforeninger, hvor over 95% af foreningerne anerkendte, at alkoholbrug i foreningsregi kunne være problematisk, samt, at foreningerne selv var ansvarlige for at håndtere denne problematik

---

⁵ Mere end 2 genstande per dag (National Health and Medical Research Council, 2009).

(Wolfenden mfl., 2012). I samme undersøgelse svarede 75% af foreningernes repræsentanter, at de kunne drage nytte af professionel hjælp til at fremme ansvarlig alkoholbrug (Wolfenden mfl., 2012). Samlet set indikerer disse fund, at der eksisterer en høj forandringsparathed ovenfor alkoholforebyggende tiltag i australske idrætsforeninger. Det er muligt, at graden af forandringsparathed hos de australske foreninger, har været medvirkende til, at Australien i dag er et foregangsland, når det gælder alkoholforebyggelse i idrætsforeninger. I dag tilbydes idrætsforeninger gratis hjælp og vejledning til at udvikle alkoholpolitikker og reguleringer af alkoholbrug i deres idrætsforening igennem tiltaget *The Good Sport Program* (Duff & Munro, 2007; Rowland mfl., 2012a). Evalueringer af *The Good Sport Program* påviste en 19 % reduktion af alkoholbrug på konkurrencedage blandt foreningsmedlemmerne (Rowland mfl., 2012b), ligeledes som at risikoen for at disse medlemmer havde et risikofyldt alkoholforbrug⁶ blev reduceret med 15% (Rowland mfl., 2012a).

De australske erfaringer udgør et eksempel på hvordan idrætsforeninger kan anvendes som arena for forebyggelse med succes. Med tanke på danskernes imødekomende holdninger overfor anvendelse af *blødere* virkemidler såsom informationsdeling og vejledning ved alkoholforebyggelse (Mandag Morgen & TrygFonden, 2009), kan det formodes at lignende aktiviteter kunne igangsættes i en dansk kontekst med mulighed for lignende succes til følge. I lyset af den formodet lave grad af forandringsparathed hos de store danske idrætsorganisationer, kan der imidlertid sættes spørgsmålstejn ved succesraten af denne type tiltag. På baggrund af det ovenstående, kan det, at idrætsforeninger ikke anerkender alkoholbrug i idrætsforeninger som et potentielt problem, anses som en af de største barrierer imod, at idrætsforeninger kan anvendes som arena for alkoholforebyggelse i Danmark.

2.8 Muligheder til forandring i danske idrætsforeninger

Som tidligere nævnt kan en manglende problematisering af alkoholbrug i idrætsforeninger blandt repræsentanter fra DIF og DGI indikere en lav grad af forandringsparathed. Imidlertid påpeger rapporten "*Evaluering. Alkoholforebyggelse i kommunen*" (COWI, 2012), at det er essentielt at have ledelsesniveauet med, for at få igangsat forandringsprocesser i praksis. Modsat kan dette betyde, at manglende

---

⁶ Mere end 2 genstande per dag (National Health and Medical Research Council, 2009).

problemerkendelse og forandringsparathed i forhold til alkoholbrug i idrætsforeninger fra repræsentanter af DIF og DGI kan hæmme igangsættelse af forandringsprocesser i de enkelte idrætsforeninger. I Danmark findes der alligevel enkelte idrætsforeninger, der har valgt at udarbejde og implementere en alkoholpolitik, hvilket kan indikere, at disse foreninger har valgt at problematisere alkoholbrug i idrætsforeninger. Et eksempel herpå er Lindholm Idrætsforening i Nordjylland som, igennem deres hjemmeside, forklarer, at implementeringen af en alkoholpolitik var foranlediget af den offentlige debat omkring alkohol og alkoholmisbrug (Lindholm Idrætsforening, 2009). En tydelig alkoholpolitik findes blandt andet også hos AaB Floorball Forening (AaB Floorball, udatert), IF Ådalen (IF Ådalen, 2004) og Lemming Idrætsforening (Lemming Idrætsforening, 2015). Idet arbejdet med at udvikle og implementere en alkoholpolitik i idrætsforeninger formodes at forudsætte en problematisering af alkoholbrug i idrætsforeninger, fremstår idrætsforeningernes initiativ og forandringsparathed overfor at indføre alkoholpolitikker dermed som modsætningsfyldt til den lave grad af problemerkendelse og forandringsparathed som kan tilknyttes DIF's og DGI's ledere på baggrund af medieudtalelserne.

Kapitel 3

Problemafgrænsning

3. Problemafgrænsning

Som fænomen er alkoholbrug i idrætsforeninger både komplekst og modsætningsfyldt, idet alkoholbrug kan bidrage til at give det enkelte foreningsmedlem positive oplevelser som nydelse, afreagering igennem ventilfunktionen, mulighed for identitetsdannelse og deltagelse i socialt samspil (Vinther, 2011), men også til negative helbredsmæssige konsekvenser grundet alkohols sundhedsskadelige risici (Andersen & Baumberg, 2008; Sundhedsstyrelsen & Statens Serum Institut, 2015) og præstationshæmmende effekt (Hellandsjø Bu, 2003). En yderligere negativ konsekvens ved alkoholbrug i idrætsforeninger kan knyttes til de voksne foreningsmedlemmers indirekte indvirkning på de unge medlemmers alkoholvaner, herunder alder for alkoholdebut (Hellandsjø Bu, 2004; Hingson & Zha, 2009). I en liberal alkoholkultur eksisterer alkoholbrug i idrætsforeninger som en selvfølgelighed, hvor oplevelserne er overvejende positive (Mandag Morgen & TrygFonden, 2009; Vinther, 2011). Modsætningsfyldt problematiseres alkoholbrug i idrætsforeninger i andre lande, hvor blandt andet norske og svenske idrætsorganisationer (Norges Idrettsforbund, 2004; Riksidrottsförbundet, 2014) har udviklet klare retningslinjer og politikker for alkoholbrug i idrætsregi. *Australian Drug Foundation* har ligeledes iværksat initiativer som *The Good Sport Program* med henblik på at nedsætte alkoholforbruget og alkoholrelateret skade i foreningsregi (Kingsland mfl., 2015; Rowland mfl., 2012a). Samlet set kan dette indikere, at alkoholbrug i foreningsregi må problematiseres, førend der opstår forandringsparathed og et behov for anvendelse af idrætsforeninger som arenaer for alkoholforebyggelse.

Det, at alkoholbrug i idrætsforeninger i Danmark ikke problematiseres kan være medvirkende til, at der endnu ikke eksisterer nogle overordnede alkoholpolitiske retningslinjer for idrætsforeninger på nationalt plan, som der foreligger i Norge og Sverige. Nogle danske idrætsforeninger har dog, som beskrevet, imidlertid valgt at implementere en alkoholpolitik i deres forening (Jerslev Sterup Idrætsforening, udatert; Lemming Idrætsforening, 2015; Lindholm Idrætsforening, 2009). Indføringen af en alkoholpolitik kan indikere, at disse idrætsforeninger vælger at problematisere alkohol i foreningsregi, hvor foreningerne formentlig har reflekteret over den kulturelle selvfølgelighed ved alkoholbrug i foreningsregi. I et forsøgt på at øge unge

foreningsmedlemmers alder for alkoholdebut, og dermed forebygge de konsekvenser en tidlig alkoholdebut kan have (Hingson & Zha, 2009), ønsker nærværende speciale at anvende idrætsforeningers erfaringer med implementering af en alkoholpolitik til at udvikle et beslutningsgrundlag for hvorledes alkoholpolitisk arbejde i idrætsforeninger kan igangsættes i fremtiden.

Kapitel 4

Problemformulering

4. Problemformulering

Problemanalysen fører til følgende problemformulering:

Hvordan kan idrætsforeningers erfaringer med implementeringen af en alkoholpolitik anvendes til igangsættelse af alkoholpolitisk arbejde i andre foreninger?

Formålet med nærværende speciale er at udvikle et beslutningsgrundlag for hvorledes, idrætsforeninger kan anvendes som arena for forebyggelse, hvor den kulturelle selvfølghed vedrørende alkoholbrug i idrætsforeninger bliver genstand for refleksion. Dette vil undersøges igennem anvendelse af de erfaringer idrætsforeninger med en alkoholpolitik har gjort sig i forbindelse med deres alkoholpolitiske arbejde.

Kapitel 5

Videnskabsteoretisk
perspektiv

5. Videnskabsteoretisk perspektiv

I dette kapitel vil projektets videnskabsteoretiske perspektiv ekspliciteres, i form af de videnskabsteoretiske grundantagelser, der danner udgangspunkt for projektets arbejde med problemformuleringen, herunder hvordan verden, samfundet og individet i denne forbindelse vil anskues (Bitsch Olsen & Pedersen, 2003). I arbejdet med projektets problemformulering, er det valgt at tage udgangspunkt i et socialkonstruktivistisk perspektiv. Perspektivet blev valgt, på baggrund af, at alkoholbrug igennem problemanalysen fremtrådte som et komplekst socialt fænomen, hvorfor det er anvendeligt med et videnskabeligt perspektiv, der kan indfange fænomenerens sociale kompleksitet. Socialkonstruktivismen, samt valgets implikationer for det videre arbejde med problemformuleringen, vil udfoldes i det næste afsnit. Kapitlet afrundes med en diskussion af hvordan forholdet mellem teori og empiri forholder sig i specialets problembearbejdning.

5.1 Socialkonstruktivismen

Indenfor socialkonstruktivismen eksisterer der overordnet flere forskellige retninger (Rasborg, 2009). Imidlertid påpeger Burr (1995), at der findes nogle fælles grundprincipper for de forskellige retninger. For det første fordrer socialkonstruktivismen, at forskeren forholder sig kritisk til hvordan verden forstås, da der altid vil eksistere andre alternative opfattelser af verden, der vil være lige sande som ens egen (Burr, 1995). På samme måde påpeger Rasborg (2009), at virkeligheden, som den opfattes, vil præges og formes af ens erkendelse af virkeligheden (Rasborg, 2009). Dermed forkastes antagelsen om, at der kun findes én sand og objektiv måde at anskue verden på, hvorfor socialkonstruktivismen kan anses som positivismens modpol (Burr, 1995; Rasborg, 2009). Dette grundprincip fører til, at der i, nærværende speciale vil være en åbenhed for, at forskellige mennesker kan have forskellige verdensopfattelser. Mere konkret vil dette betyde, at forskellige idrætsforeninger formentlig vil have forskellige forståelser af alkoholbrug i foreningssammenhæng, hvilket videre kan have indflydelse på deres forandringsparathed over for anvendelsen af idrætsforeninger som arena for alkoholforebyggelse. Det andet grundprincip fremhæver, at den måde verden forstås på vil afhænge af den historiske og kulturelle kontekst, og disse konstruktioner endda skal anses som produkter af disse (Burr, 1995). Dette grundprincip påpeger også,

ligesom Rasborg (2009) forklarer, at ens forståelse af verden er et resultat af historiske og sociale processer og vil ligeledes formes af disse i fremtiden. Dermed indeholder socialkonstruktivismen et forandringsperspektiv (Rasborg, 2009). Set i lyset af det første grundprincip, bliver det derfor vigtigt at tage højde for den historiske og kulturelle kontekst, når der i specialet søges forståelse af, hvad der ligger i fænomenet alkoholbrug hos den enkelte forening, men også for hvad der kan have indflydelse på mulighederne for forandring af fænomenet i den enkelte idrætsforening.

Videre påpeger det tredje grundprincip, at viden anses som noget, der er konstrueret igennem sociale processer, hvilket gør social interaktion, og særlig sproget som interaktionsform, til et vigtigt fokusområde (Burr, 1995). Det som anses som sandhed, altså hvad der bliver anerkendt, som accepterede måder at forstå verden på, er derfor noget der bliver produceret igennem sociale processer og interaktion (Burr, 1995). Med dette kan forandringsperspektivet knyttes til menneskelig handling (Rasborg, 2009), hvor sprog og social interaktion vil udgøre byggestenene for forandringsmulighederne af, hvad der anses som accepteret viden i idrætsforeningen. De nuværende, men også fremtidige, forståelser af alkoholbrug i idrætsforeninger vil derfor kunne anses som et produkt af, hvordan idrætsforeningers medlemmer socialiseres omkring og italesætter alkohol i denne kontekst. I det fjerde princip antages det, at viden og handling hører sammen, forstået på den måde, at mennesket vil handle på baggrund af sin konstruktion af verden (Burr, 1995). Derfor vil forskellige konstruktioner af verdenen invitere eller føre til forskellige måder at handle på (Burr, 1995). Dette kan betyde, at menneskelig handling, som det at indføre en alkoholpolitik, vil afhænge af hvordan den enkelte idrætsforening opfatter verden. Ved at trække paralleller til de øvrige principper, vil det at indføre en alkoholpolitik i en idrætsforening afhænge af, hvordan den enkelte idrætsforening forstår alkoholbrug, foreningens historiske og kulturelle kontekst, samt hvordan medlemmer, og specielt beslutningstager, taler og interagerer omkring alkoholbrug i foreningsregi. De samme faktorer vil også have betydning for idrætsforeningens fremtidige muligheder for igangsættelse af alkoholpolitisk arbejde.

5.2 Teoriens rolle

I tråd med Patton's (2002) anbefalinger omkring forskning på udforskede felter, vil der i arbejdet med specialets problemfelt, alkoholbrug i idrætsforeninger, anvendes en eksplorativ tilgang. Det, at problemfeltet fremstår som udforsket, i en dansk kontekst, medfører, at der ikke er megen viden om feltets natur, og der eksisterer dermed heller ikke mange endelige hypoteser omkring feltet. I tråd med den eksplorative tilgang til problemfeltet, hvor det søges at udvikle ny viden omkring emnet (Thagaard, 2013), vil problembearbejdningen baseres på en induktiv tilgang. Ifølge Thagaard (2013), fordrer dette at der arbejdes ud fra data til begreber, hvor det er empirien i sig selv der er førende for den forståelse, der udvikles omkring undersøgelsesfeltet. Valget af en induktiv tilgang medfører, at specialets empiri vil bearbejdes uden indflydelse af eksisterende teori således, at det er empiriens meningsindhold der er i centrum for udvikling af forståelsen omkring specialets problemfelt.

Kapitel 6

Forskningstype og
dataindsamlingsmetode

6. Forskningstype og dataindsamlingsmetode

For at sikre transparens, vil følgende kapitel indeholde eksplicite rationale for de beslutninger der er taget i forbindelse med valg og anvendelse af forskningstype og dataindsamlingsmetode til bearbejdningen af speciales problemformulering.

6.1 Den forstående forskningstype

Specialets problemformulering, sammen med specialets eksplorative og induktive tilgang, fordrer en undersøgelse af idrætsforeningers oplevelser, holdninger og erfaringer med implementering af en alkoholpolitik. Med udgangspunkt i Launsø og kollegers (2011) opdeling af forskningstyper, ligger specialet sig dermed op ad den forstående forskningstype. Dette fordi den forstående forskningstype fokuserer på at undersøge et fænomen i sin specifikke sociale og samfundsmæssige kontekst hvor i, de udforskedes opfattelser, erfaringer og sociale normer skabes (Launsø mfl., 2011). Anvendelsen af den forstående forskningstype kan dermed anses som en naturlig forlængelse i forhold til valget om et socialkonstruktivistisk perspektiv, da forskningstypen kan siges at efterkomme videnskabsteorien ved, at der anlægges et fokus på den sociale og samfundsmæssige kontekst empirien udvikles i. For at få en forståelse for kompleksiteten af alkoholbrug i danske idrætsforeninger, er der valgt at anvende en dataindsamlingsmetode som omfavner en dybdegående forståelse af fænomenet i den konkrete kontekst. For at opnå forståelse af specialets undersøgelsesfelt vil der anvendes en kvalitativ metodetilgang, da en kvalitativ metodetilgang kan bidrage til at opnå forståelse ovenfor andres oplevelser og verdensopfattelser (Patton, 2002). Inden der redegøres for specialets valgte dataindsamlingsmetode, vil der redegøres for hvordan der i specialet er identificeret relevant litteratur, som specialets indsamlede empiri vil diskuteres ud fra.

6.2 Litteratursøgning

I nærværende speciale blev der anvendt forskellige strategier til at identificere relevant litteratur. Dette blev hovedsagelig opnået igennem systematiske litteratursøgninger, hvilket omfattede anvendelse af en eksplicit søgestrategi til identifikation af litteratur, udvælgelse af litteratur ud fra in- og eksklusionskriterier, samt vurdering af litteraturen igennem evidenshierarkiet samt kritisk kvalitetsvurdering (Lund, Juhl, Andreasen, & Møller, 2014; Stenbæk & Jensen,

2007). Ud over de systematiske litteratursøgninger blev der indledningsvist gennemført flere baggrundssøgninger for at identificere grå litteratur.

6.2.1 Baggrundssøgning

I projektets indledende fase blev en *quick-and-dirty* søgning udført, for at skabe overblik over eksisterende national grå litteratur omkring alkoholbrug i idrætsforeninger (Stenbæk & Jensen, 2007). Her blev søgeordene ”alkohol” og ”idrætsforening” anvendt i Sundhedsstyrelsens database, samt i databasen Google. Den indledende søgning gjorde det klart, at alkohol i idrætsforeninger var et relativt uudforsket undersøgelsesfelt, hvorfor denne søgning blev udvidet til en nordisk kontekst. Ved hjælp af de samme søgeord blev Google anvendt til at identificere relevant grå litteratur fra Norge og Sverige. Yderligere blev der søgt i emnespecifikke databaser, herunder Idrottsforum.org og Nordic Studies on Alcohol and Drugs. Litteratur, der blev identificeret igennem baggrundssøgning, blev fortrinsvis anvendt til afgrænsning af projektets problemområde, til udvikling af de fokuserede søgespørgsmål for de systematiske litteratursøgninger, samt til identifikation af relevante søgetermer til de systematiske litteratursøgninger.

6.2.2 Problemorienteret systematisk litteratursøgning

Der blev, i nærværende speciale, udført to systematiske litteratursøgninger, henholdsvis med relation til specialets problemanalyse og problembearbejdning. Der blev udfærdiget søgeprotokoller for de to systematiske søgninger, hvorfor der kun kort vil redegøres for søgestrategierne for de to systematiske litteratursøgninger. For en mere uddybende og detaljeret redegørelse af den enkelte søgning, se *Bilag A ”Søgeprotokol”*.

6.2.2.1 Søgespørgsmål – 1. søgning

Første søgning blev primært udarbejdet for at identificere eksisterende litteratur om det initierende problem samt til anvendelse ved specialets problemanalyse, omhandlende: *forebyggende arbejde i forbindelse med alkoholbrug i idrætsforeninger*. Følgende søgespørgsmål blev derfor formuleret:

- *Hvilke erfaringer findes der vedrørende alkoholforebyggelse i idrætsforeninger?*

6.2.2.2 Søgespørgsmål – 2. søgning

Anden systematiske litteratursøgning blev udført med henblik på projektets problembearbejdning, hvor der var fokus på *indføring af alkoholpolitik i idrætsforeninger*. Sigtet med søgningen var at anvende eksisterende evidens i diskussionen af specialets empiriske fund, med henblik på at kunne diskutere forandringspotentialerne i et bredere perspektiv. Med den første søgnings relativt indsnævrede søgespørgsmål i mente, blev 2. søgning udbredt til at omfattede erfaringer tilknyttet det at indføre en politik generelt, og dermed ikke kun omkring indføring af en alkoholpolitik. Med udgangspunkt i dette interessefelt, blev følgende søgespørgsmål derfor formuleret:

- *Hvilke erfaringer findes der vedrørende implementering af politikker i idrætsforeninger?*

6.2.2.3 Søgestrategi

Begge systematiske søgestrategier blev udviklet ved hjælp af et revideret PICO-skema (Lund mfl., 2014; Stenbæk & Jensen, 2007). Dette blev gjort for at skabe systematik imellem søgningerne i de respektive databaser (Lund mfl., 2014). De udvalgte blokke i PICO-skemaet blev udfyldt med relevante søgeord og synonymer herfor. I 1. søgning, blev blokkene *Population, Intervention og Outcome* anvendt. I 1. søgning, omhandlede blokkene *Population, Intervention og Outcome* henholdsvis *idrætsforeninger, forebyggelsesaktiviteter og erfaringer om/ændringer i alkoholbrug eller alkoholkultur*. Ved 2. søgning blev PICO-skemaet yderligere kortet ned til to blokke, i et forsøg på at imødekomme en bredere søgning. Blokken *Population* omhandlede i denne søgning *idrætsforeninger*, mens blokken *Intervention* omhandlede *implementering af politik*.

Søgningerne blev foretaget i databaser indenfor det sundheds- og samfundsvidenskabelige felt, hvor der i 1. søgning blev anvendt PubMed, Cinahl og Sociological Abstracts. De samme databaser blev anvendt i forbindelse med 2. søgning. PICO-skemaerne blev tilpasset den enkelte database, hvor der blev taget udgangspunkt i den respektive databases indekserede søgeord. De indekserede søgeord blev suppleret med mere specifikke fritekstord for at sikre en bredere

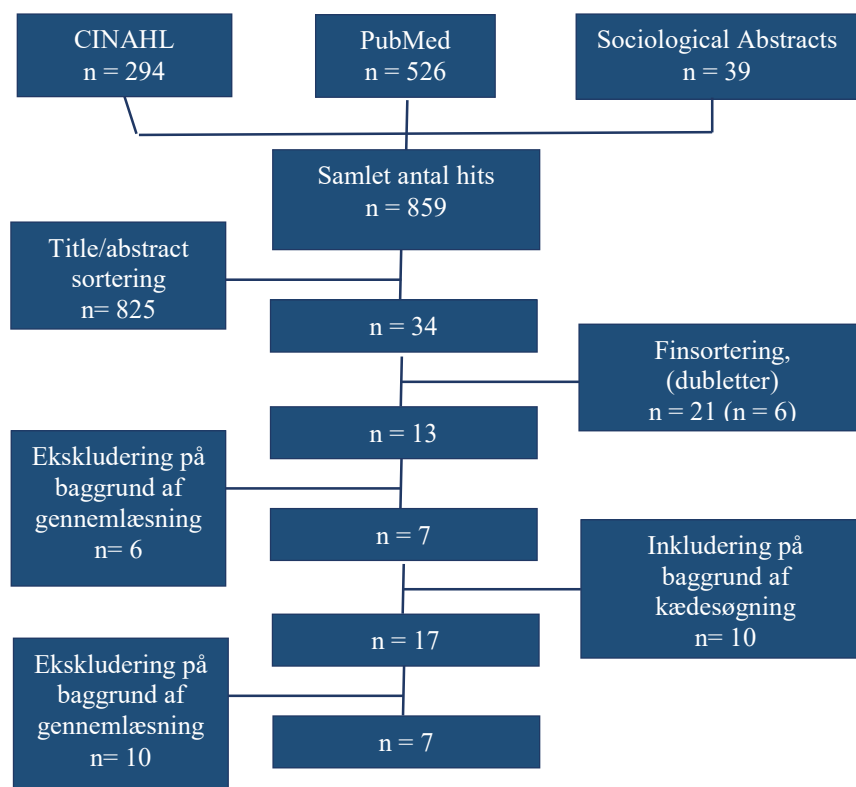
søgning. Fritekstord blev specificeret til, at skulle indgå i artiklernes titel eller resumé, idet Stenbæk og Jensen (2007) påpeger, at dette er anvendeligt for at undgå for mange irrelevante søgeresultater. Hvis søgningen med fritekstordene resulterede i et for bredt søgeresultat med for mange irrelevante resultater, blev søgningen gentaget uden et eller flere af fritekstordene. Den Booleske operator OR blev brugt til at kombinere søgeord indenfor samme kolonne i PICO-skemaet, hvorefter AND blev brugt til at kombinere kolonnerne (Lund mfl., 2014). Hvor det var muligt og relevant, blev Explode-funktionen anvendt ved indekserede søgeord for at inkludere underliggende kategorier (Stenbæk & Jensen, 2007). Trunkering blev ligeledes anvendt ved fritekstord, for at medtage alle bøjningsformer af de valgte fritekstord (Lund mfl., 2014; Stenbæk & Jensen, 2007), dog blev trunkering først anvendt ved 2. søgning. I udvælgelsesfasen af de fremkomne studier blev in- samt eksklusionskriterier anvendt for at sikre studierne relevans for besvarelsen af de opstillede søgespørgsmål, samt for, at i tråd med Stenbæk og Jensen (2007), opnå et mere præcist og overskueligt søgeresultat. Udvalgelse skete også på baggrund af kritisk vurdering af litteraturens metodologiske kvalitet ved gennemlæsning. 1. og 2. søgning blev udført henholdsvis i tidsperioderne mellem d. 22. og 23. februar og d. 23. og 25 april 2016, af specialegruppens medlemmer på Aalborg Universitet.

6.2.2.4 Kvalitetsvurdering

Ved udvælgelsen af den primære litteratur blev disse artikler metodologisk kvalitetsvurderet ved gennemlæsning. Kvalitetsvurderingen foregik med udgangspunkt i checklister udformet med hensyn til de enkelte artiklers design. De fremkomne kvalitative studier blev vurderet ud fra kriterier fra VAKS (Vurdering Af Kvalitative Studier), med et særligt fokus på studierne troværdighed, overførbarhed, konsistens og transparens (Høgstrup, Schou, Poulsen, & Lyngsø, 2009), mens *STROBE* (STrengthening the Reporting of OBservational studies in Epidemiology) blev anvendt til de fremkomne tværsnitsstudier (Elm mfl., 2007; Moher, Liberati, Tetzlaff, & Altman, 2009) og *CONSORT* (CONsolidated Standards of Reporting Trials) ved randomiserede kontrollerede forsøg (Antes, 2010).

6.2.2.5 Resultater – 1. søgning

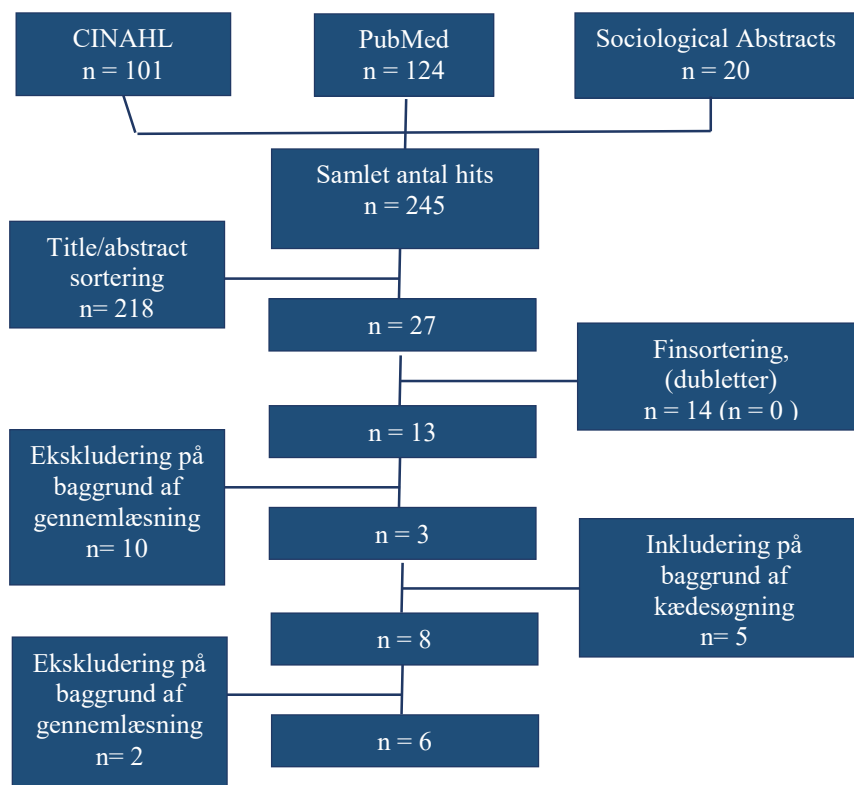
Det samlede resultat af 1. søgning fra i alt 3 databaser resulterede i 859 hits, hvoraf 825 studier blev sorteret fra ved gennemlæsning af titel og abstract. Derfor blev 13 artikler udvalgt til gennemlæsning, hvor endeligt 7 artikler blev anvendt som primærlitteratur. Af de fremkomne artikler blev kædesøgning anvendt for at indfange relevante studier der ikke var fremkommet gennem den systematiske søgning. Af kædesøgningen fremkom yderligere 10 artikler, hvor disse ved gennemlæsning dog blev ekskluderet, hvorfor det endelige resultatet fortsat var 7 primære artikler. Søgeresultaterne og udvælgelsesprocessen i forbindelse med 1. søgning vises illustrativt ved hjælp af et flowchart i Figur 2. Resultaterne fra første litteratursøgning kan se i *Bilag B1 – Resultater fra 1. litteratursøgning*.

Figur 2: Flowchart for 1. søgning

6.2.2.6 Resultater – 2. søgning

2. søgning blev udført i de samme tre databaser som i 1. søgning, hvilket resulterede i 245 hits, hvoraf 218 studier blev ekskluderet ved gennemgang af titel og abstract. Efter denne sortering blev 14 artikler ekskluderet ved finsortering, hvor 13 artikler blev udvalgt til gennemlæsning, hvoraf endeligt 3 artikler blev anvendt som primærlitteratur. Ved hjælp af kædesøgning fremkom yderligere 5 artikler, hvoraf 3 af disse, efter gennemlæsning, blev inkluderet som primær litteratur. Til sammen blev 6 artikler derfor inkluderet som primær litteratur på baggrund af 2. søgning. Søgeresultaterne og udvælgelsesprocessen i forbindelse med 2. søgnings resultater er illustreret ved hjælp af et flowchart i Figur 3. Resultaterne fra anden litteratursøgning kan se i *Bilag B2 – Resultater fra 2. litteratursøgning*.

Figur 3. Flowchart over 2. søgning.

6.3 Fokusgruppeinterview

Valget af socialkonstruktivisme som videnskabsteoretisk perspektiv, samt det at alkoholbrug i Danmark anses som værende et socialt fænomen (Mandag Morgen & TrygFonden, 2009), fordrer, at den måde hvorpå der produceres datamateriale inddrager det sociale aspekt. Til produktionen af specialets empiri blev det derfor valgt at anvende fokusgruppeinterviews, idet Bloor mfl. (2001) anser metoden som værende brugbar til at *producere data om sociale gruppers fortolkninger, interaktioner og normer* (Bloor mfl., 2001, s. 86f), samt idet Morgan (1997) påpeger, at det i fokusgrupper er *den sociale interaktion*, der er kilden til data (Morgan, 1997, s. 15). Kva det socialkonstruktivistiske perspektiv samt det, at Morgan (1997) påpeger, at det er den sociale interaktion der er kilde til data, vil der i nærværende speciale produceres data frem for indsamles data. Anvendelse af fokusgruppeinterviews kan derfor bidrage til produktion af data, der giver en dybdegående forståelse for, hvilke traditioner, holdninger, meninger og værdier der gør sig gældende i den specifikke idrætsforening, hvilket er en del af den kontekst deres erfaringer med implementeringsprocessen af en alkoholpolitik er dannet i.

6.3.1 Gruppekonstruktion

Fokusgrupperne i nærværende projekt bestod af medlemmer fra samme forening med forskellige positioner som bestyrelsesmedlem, træner og/eller spiller. På denne måde blev det sikret, at fokusgrupperne både besad heterogenitet, igennem de forskellige foreningspositioner, men også homogenitet, grundet det fælles foreningsmedlemskab. Med homogenitet menes der, ifølge Krueger og Casey (2014), at fokusgruppens medlemmer besad fælles karakteristikker som alder, køn eller erhvervsstatus, men homogenitet kan også være knyttet op til fælles erfaringer, såsom medlemskab i en idrætsforening. Denne blanding af homogenitet og heterogenitet anbefales af Morgan (1997), da han argumenterer for, at en ideel fokusgruppe består af homogene fremmede, fordi denne gruppekonstruktion kan bidrage til at fremme interaktion og flow i fokusgruppens samtaler. Det, at fokusgrupperne bestod af medlemmer med forskellige positioner i foreningen muliggjorde indsamling af data omkring de erfaringer og oplevelser de forskellige positionerne besad.

6.3.1.1 Gruppetørrelse og antal fokusgrupper

Med inspiration fra Krueger og Casey's (2014) anbefaling, blev det valgt, at fokusgrupperne bestod af seks til ni informanter, herunder to til tre bestyrelsesmedlemmer, to til tre trænere og to til tre aktive medlemmer. For at imødekomme problematikker omkring frafald og afbud (Bloor mfl., 2001), blev der rekrutteret et par ekstra informanter per gruppe. Dette for at forhindre, at fokusgruppen bestod af for få deltagere, hvilket, ifølge Bloor og kollegaer (2001), kan besværliggøre et flow i gruppediskussioner. Som Krueger og Casey (2014) anbefaler, blev der valgt at udføre fire fokusgrupper. Efter at de fire fokusgrupper var gennemført, var der i projektgruppen enighed om, at der til en vis grad var opnået informationsmætning, da flere af de temaerne der kom frem i de sidste fokusgrupper allerede var fremkommet tidligere (Krueger & Casey, 2014).

6.3.2 Sampling

For at sikre udvælgelse af informanter, der kunne bidrage til bred læring om forskningsspørgsmålet, hvilket Patton (2002) kalder for *informationsrige cases*, var det et inklusionskriterie, at alle informanterne der indgik i studiet, havde tilhørsforhold til en idrætsforening med en alkoholpolitik. Denne sampling-strategi, hvor informanter udvælges på baggrund af projektets formål, kaldes også af Neergaard (2007) *teoristyret udvælgelse*. For at imødekomme projektgruppens tilgængelige ressourcer, blev udvælgelse af idrætsforeninger begrænset til en beliggenhed i Nordjylland.

Strategien *maksimum variation* blev anvendt som et led i at sikre udvælgelse af informationsrige cases, hvilket indebærer udvælgelse af informanter der besad forskellige karakteristikker (Patton, 2002). Strategien blev valgt for at sikre heterogenitet i fokusgrupperne, så der blev mulighed for at belyse mangfoldige perspektiver, hvilket, ifølge Cresswell (2002), i større grad kan bidrage til at indfange verdens kompleksitet. Valget om inklusion af både bestyrelsesmedlemmer, trænere og aktive medlemmer, bevirkede variation i informanternes foreningsanciennitet, alder, livssituation og -erfaring. Maksimum variation blev kombineret med *snebold-metoden*, hvilket er en variant af en strategi kaldet *tilgængeligt udvalg* (Thagaard, 2013). Snebold-metoden blev anvendt ved, at projektgruppen oprettede kontakt til de relevante idrætsforeningers bestyrelsesformænd, hvor bestyrelsesformændene

efterfølgende, fik ansvaret for at rekruttere relevante informanter fra sin idrætsforening. Betydningen af anvendelsen af, de forskellige samplingsstrategier vil diskuteres nærmere i diskussion af metode (jf. afsnit 9.2).

6.3.3 Gennemførelse

I tråd med Patton (2002) anbefaling, blev der udviklet en interviewguide for at sikre systematik i dataindsamlingen, samt for at sikre, at interaktionen i fokusgrupperne fokuserede sig omkring specialets undersøgelsesfelt.

6.3.3.1 Interviewguide

Med inspiration fra Krueger (1998a) og Patton (2002), bestod interviewguiden i nærværende projekt af på forhånd opstillede temaer og spørgsmål der genspejlede projektets formål. Til trods for, at Halkier (2010b) påpeger, at et løst struktureret fokusgruppeinterview, hvor interviewguiden består af få og åbne spørgsmål, egner sig godt til projekter af en eksplorativ karakter, blev det, i nærværende speciale, valgt at have en vis grad af struktur, inspireret af en tragt-model. Dette blev valgt så den social kompleksitet, med tanke på det socialkonstruktivistiske perspektiv, kunne udfoldes igennem en løs og åben indledningsfase, hvilket derefter blev fulgt op af en strammere struktur hvor spørgsmålene i større grad henvendte sig direkte til projektets formål (Halkier, 2010b). Det blev valgt at inddrage en vis grad af struktur i interviewguiden for at forenkle sammenligning af data på tværs af fokusgrupperne i analysefasen. Dette, da Morgan (1997), påpeger, at sammenligning af data på gruppeniveau kan være svært, ved løst strukturerede fokusgrupper, fordi der er mulighed for, at løst strukturerede grupper vil belyse helt forskellige tematikker.

En interviewguide inspireret af en tragt-model vil indledes af mere åbne spørgsmål, hvor spørgsmålene efterfølgende bliver af en mere specifik karakter og i større grad vil genspejle forskerens interessefelter (Morgan, 2012). Interviewguiden blev derfor indledet af spørgsmål der belyste mere generelle forhold i idrætsforeninger når det gælder alkoholbrug, hvor mere specifikke spørgsmål omkring informanternes oplevelser ved implementering af en alkoholpolitik blev derfor placeret længere nede i interviewguiden. Interviewguidens opbygning blev udformet med inspiration fra Krueger and Casey (2014), hvorfor guiden blev indledet med åbningsspørgsmål, efterfulgt af introduktionsspørgsmål, overgangsspørgsmål og nøglespørgsmål, og

endelig afslutningsspørgsmål. Interviewguiden blev forud for fokusgruppinterviewene testet på øvrige personer med tilknytning til idrætsforeninger. Det blev vurderet, at fokusgruppinterviewet skulle have en varighed på 1 til 1 ½ time, hvilket er i tråd med Krueger og Caseys (2014) anbefaling omkring at begrænse varigheden til at være under to timer. På baggrund af feedback vedrørende forståelsen af spørgsmålene, blev disse tilrettet. Interviewguiden kan se i *Bilag C – Interviewguide*.

6.3.3.2 Rollen som moderator

Som Puchta og Potter (2005) anbefaler, forsøgte moderator at skabe en afslappet og uformel setting under fokusgruppinterviewerne, hvor deltagerne aktivt delte varierende meninger og erfaringer omkring de spørgsmål og emner der blev bragt op i gruppen. Moderator forsøgte at skabe disse rammer, blandt andet igennem at udvise respekt ovenfor informanterne, at have en klar og tydelig kommunikationsform og at møde informanternes perspektiver med åbenhed og engagement (Krueger & Casey, 2014). På baggrund af projektgruppens tidligere erfaringer som medlemmer af forskellige idrætsforeninger, kunne projektgruppen gøre sig overvejelser i forkant af fokusgruppinterviewene, omkring hvordan de ønskede rammerne kunne skabes. I denne forbindelse blev der blandt andet enighed om at projektgruppens fremtræden skulle genspejle samme uformelle rammer, som projektgruppen formodet at de skulle møde ude i idrætsforeningerne. Med inspiration fra Krueger og Casey (2014) anvendte moderatoren forskellige virkemidler, såsom at give plads til korte pauser i mellem informanternes udsagn og at stille opfølgende spørgsmål, med henblik på at fremme produktion af supplerende og dybdegående synspunkter. Der blev imidlertid taget højde for at undgå overbrug af opfølgningsspørgsmål, med henblik på at forhindre for megen produktion af data om mindre betydningsfulde emner (Krueger & Casey, 2014).

Med udgangspunkt i, at projektgruppens medlemmer begge havde godt kendskab til foreningslivet, blev det besluttet, at rollen som moderator skulle fordeles ligeligt. Imidlertid blev det besluttet, at projektgruppens medlem med størst erfaring som fokusgruppe-moderator skulle udføre de første fokusgrupper, så den anden kunne forberede sig på at træde ind i denne rolle. For at imødekomme den begrænsede erfaring projektgruppen havde med fokusgrupper som dataindsamlingsmetode, ville

personen der ikke tjente som moderator under fokusgruppeinterviewet, tage ansvar for de praktiske opgaver som lydoptagelse, observationsnotater og forplejning, samt afslutningsvis at tilføje opfølgningsspørgsmål hvis dette blev vurderet som relevant. Det, at have en assisterende moderator kan, ifølge Krueger (1998b), være med til at forhøje validiteten af de indsamlede data, og dermed også analysen af dem, da assistenten kan bidrage til at indsamle supplerende data omkring fokusgruppeinterviewet.

6.3.3.3 Introduktion af fokusgruppen

Introduktionen af fokusgruppeinterviewerne blev anvendt for at give informanterne en forståelse af det at være deltager i et fokusgruppeinterview og hermed *socialisere* informanter ind i denne rolle (Puchta & Potter, 2005). For at give informanterne en forståelse af rollen som deltager i et fokusgruppeinterview, blev der igennem introduktionen givet information om fokusgruppens *spilleregler* (Morgan, 2012). Med inspiration fra Halkier (2010b), blev informanterne i denne sammenhæng blandt andet forklaret, at der ikke fandtes rigtige eller forkerte svar, da formålet var at lære noget om deltagernes erfaringer og oplevelser. Spillereglerne blev forklaret på en uformel og humoristisk måde, da humor, ifølge Jacobsen og Jensen (2012), kan være med til at løsne op for stemningen og fremme det uformelle rum.

Efter introduktionen igangsatte moderator en startrunde så alle informanterne fik mulighed for at præsentere sig selv, da Stewart og kolleger (2007) påpeger, at det er vigtigt for gruppeinteraktionen at alle deltagerne tidligt kommer til ordet. I denne forbindelse blev den enkelte deltager, bedt om at fortælle sit navn og sin alder, samt sin rolle i idrætsforeningen og foreningsmedlemskabets længde.

6.3.3.4 Setting for fokusgruppeinterviews

Projektgruppen identificerede relevante idrætsforeninger der havde en tydelig alkoholpolitik på deres hjemmeside, og kontaktede indledningsvis foreningernes bestyrelsesformænd per telefon. De foreninger der viste interesse for deltagelse fik tilsendt en introduktions-mail med information om projektet og om hvilke informanter projektgruppen ønskede at samle i en fokusgruppe. I mailen fandtes et informationsbrev og en samtykkeerklæring (se *Bilag D – Informationsbrev* og *Bilag E – Samtykkeerklæring*). Informationsbrevet indeholdt information om specialets formål,

hvad deltagelse ville indebære, samt information omkring informanternes rettigheder. Der blev i alt oprettet kontakt til otte idrætsforeninger, hvoraf fire af dem ønskede at deltage. Idrætsforeningerne blev kontaktet i tidsperioden mellem d. 11. april til d. 19. april, og dataindsamlingen foregik i tidsperioden mellem 21 april og 3 maj.

Fokusgruppeinterviewene blev afholdt i foreningernes egne lokaler, hvormed konteksten fremstod som kendt for deltagerne for at understøtte den ønskede uformelle stemning. I interviewsituationen påtog moderator og assistent sig rollen som værtinder og inviterede til uformel snak inden interviewet påbegyndtes, for at skabe en komfortabel stemning i gruppen. Både moderator og assistenten ønskede fokusgruppens deltagere velkommen, hvor assistenten efterfølgende tog hånd om de praktiske forhold som beværtning og indsamling af samtykkeerklæringer. Deltagere blev placeret omkring bordet så alle informanterne kunne se hinanden. På denne måde blev det skabt et godt udgangspunkt for en gruppediskussion og ikke en interviewsituation med moderator i hovedrollen (Bloor mfl., 2001).

6.3.4 Ethiske overvejelser

I forbindelse med specialets anvendelse af fokusgruppeinterview, blev der gjort forskellige etiske overvejelser både i forbindelse med produktionen af data og i analyseprocessen, hvilket vil præsenteres i det følgende.

6.3.4.1 Ethiske overvejelser i forbindelse med produktion af data

I forbindelse med specialets anvendelse af fokusgruppeinterviews, til producering af data, blev der lagt vægt på, at fokusgruppedeltagerne var tilstrækkeligt informeret omkring deres rettigheder, projektets formål, samt hvad resultaterne skulle anvendes til (Halkier, 2008). Fokusgruppedeltagerne modtog derfor denne information både i forbindelse med et informationsbrev forinden deltagelse og igennem en mundtlig forklaring før interviewet blev påbegyndt. Det blev vurderet at medvirkning i specialets fokusgruppeinterview ikke ville have negative følgevirkninger for informanterne, til trods for at alkoholbrug kan opfattes som værende et privat emne. I udarbejdelsen af interviewguiden blev der dog taget højde for, at spørgsmålene ikke rettet sig mod enkeltpersoners alkoholforbrug men, at spørgsmålene hellere henvendte sig til foreningen som en helhed.

6.3.4.2 Etiske overvejelser i forbindelse med gengivelse af de producerede data

Idet dele af de indsamlede data blev trukket ud af den situationsbundne kontekst de blev konstrueret i, og præsenteret på en ny måde på baggrund af projektgruppens tolkninger, kan de fremanalyserede resultater muligvis fremstå som fremmede for deltagerne (Thagaard, 2013). Der blev derfor lagt vægt på, at deltagernes integritet respekteres i gengivelsen af specialets resultater. For at sikre anonymitet blev både informanternes og idrætsforeningernes navne ændret.

6.3.4.3 Lovmæssige hensyn

I På baggrund af loven om videnskabsetisk behandling af sundhedsvidenskabelige forskningsprojekter § 14, stk. 2 (Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, 2011), har der ikke været behov for at få godkendelse fra en videnskabsetisk komité, da nærværende speciale ikke omfatter brug af menneskeligt biologisk materiale. Da nærværende specialet heller ikke har indsamlet fortrolige personoplysninger, var specialet også udtaget reglerne om anmeldelse til Datatilsynet, jf. Lov om behandling af personoplysninger § 44 (Justitsministeriet, 2000). I tråd med Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråds videnskabsetiske retningslinjer, blev der imidlertid indsamlet informeret samtykke fra fokusgruppedeltagerne, forinden dataindsamlingen påbegyndtes.

6.3.5 Præsentation af fokusgrupperne

I dette afsnit vil de fire fokusgrupper, med i alt 29 informanter, der medvirkede til dataproduktionen i nærværende speciale præsenteres. Præsentationen vil indeholde information om den enkelte forening, samt baggrundsinformation om de enkelte informanter.

6.3.5.1 Fokusgruppe 1

Informanterne i Fokusgruppe 1 var alle medlemmer af en større fodboldklub med forskellige niveauer, herunder elitehold. Fokusgruppen bestod af fem informanter med repræsentanter fra bestyrelsen, trænergruppen og de aktive spillere. Der var en spændvidde i informanternes alder mellem 19 til 52 år, og der var en overvægt af mandlige informanter (fire mænd og én kvinde). Tabel 1 viser en skematisk fremstilling over informanternes baggrundsinformation:

Fokusgruppe 1		
Navn	Alder	Rolle i foreningen
Bodil	52	Bestyrelse
Henrik	44	Træner
Peter	32	Træner
Christoffer	19	Aktivt medlem
Søren	19	Aktivt medlem

Tabel 1: Baggrundsinformation på informanterne fra fokusgruppe 1.

6.3.5.2 Fokusgruppe 2

Informanterne i Fokusgruppe 2 var alle medlemmer af en idrætsforening, der var sammensat af flere idrætter, som havde hver deres underafdeling. Informanterne var primært tilknyttet deres fodboldafdeling, hvoraf en informant var tilknyttet deres gymnastikafdeling og en anden var tilknyttet deres fitnesscenter. Fokusgruppen bestod af 10 informanter i alderen fra 16 år til 54 år. Informanten på 16 år havde fået samtykke fra en af sine forældre til at deltage i fokusgruppeinterviewet. Gruppen bestod af syv kvinder og tre mænd, og bestod af repræsentanter fra bestyrelsen, trænergruppen og aktive medlemmer. Tabel 2 viser en skematisk fremstilling over informanternes baggrundsinformation:

Fokusgruppe 2		
Navn	Alder	Rolle i foreningen
Emma	16	Aktivt medlem
Anna	53	Bestyrelse
Frederik	53	Aktivt medlem/Træner/Bestyrelse
Oliver	21	Aktivt medlem
Ida	19	Aktivt medlem
William	43	Træner/Bestyrelse
Laura	54	Bestyrelse
Sofie	18	Aktivt medlem
Clara	19	Aktivt medlem
Johanne	51	Aktivt medlem/Træner/Bestyrelse

Tabel 2: Baggrundsinformation på informanterne fra fokusgruppe 2.

6.3.5.3 Fokusgruppe 3

Informanterne i Fokusgruppe 3 tilhørte alle en gymnastikafdeling der var en del af en større idrætsforening med forskellige idrætsgrene. Fokusgruppen bestod af fem informanter, heraf udelukkende kvinder i alderen fra 24 til 51 år. Samtlige informanter var aktive medlemmer i gymnastikafdelingen, samtidig som de enten var trænere, bestyrelsesmedlemmer eller begge dele. Tabel 3 viser en skematisk fremstilling over informanternes baggrundsinformation:

Fokusgruppe 3		
Navn	Alder	Rolle i foreningen
Lotte	24	Aktivt medlem/Træner
Birthe	48	Aktivt medlem/Træner/Bestyrelse
Dorthe	44	Aktivt medlem/Træner/Bestyrelse
Sussi	40	Aktivt medlem/ Bestyrelse
Helle	51	Aktivt medlem/Træner/Bestyrelse

Tabel 3: Baggrundsinformation på informanterne fra fokusgruppe 3.

6.3.5.4 Fokusgruppe 4

Informanterne i Fokusgruppe 4 var alle medlemmer af en kajakklub. Fokusgruppen bestod af ni informanter, heraf udelukkende mænd i alderen fra 22 til 69 år. Samtlige informanter var aktive medlemmer i foreningen, hvor nogle informanter også havde yderligere roller som træner og/eller bestyrelsesmedlemmer. Tabel 4 viser en skematisk fremstilling over informanternes baggrundsinformation:

Fokusgruppe 4		
Navn	Alder	Rolle i foreningen
Bjarke	38	Aktivt medlem/Træner
Carl	69	Aktivt medlem/Bestyrelse
Kaj	20	Aktivt medlem/Træner
Anton	50	Aktivt medlem/Træner
Sylvester	20	Aktivt medlem
Otto	48	Aktivt medlem/Træner/Bestyrelse
Victor	22	Aktivt medlem
Emil	26	Aktivt medlem/Træner
Jørgen	25	Aktivt medlem/Træner

Table 4: Baggrundsinformation på informanterne fra fokusgruppe 4.

Kapitel 7

Analysestrategi

7. Analysestrategi

I dette kapitel vil det ekspliciteres hvorledes analyseprocessen af de producerede fokusgruppedata har forløbet, for at skabe transparens. Resultaterne fra denne analyseproces præsenteres i *Kapitel 8 – Præsentation af analyse*. Nærværende kapitel indledes af en forklaring af hvordan informanternes sproglige udsagn er transformeret til skriftsprog igennem transskription.

7.1 Transskription

I tråd med Bloor og kollegers (2001) anbefalinger, blev der udarbejdet en fyldestgørende transskription af lydoptagelserne fra fokusgruppernes diskussioner, med henblik på at skabe et godt udgangspunkt for en detaljeret og grundig analyse. Dette var en kompleks opgave, blandt andet fordi fokusgruppemedlemmerne til tider snakkede hurtigt og i munden på hinanden. Transskriptionsopgaverne blev delt ligeligt mellem projektgruppens medlemmer, hvorfor der var vigtigt at opstille klare transskriptionskriterier på forhånd, med henblik på at ensrette transskriptionen. Transskriptionskriterierne anvendt i nærværende speciale tog udgangspunkt i Bloor og kollegers anbefalinger (2001), samt Halkiers fremgangsmåde (2010a), med det formål at både indfange fokusgruppernes sociale interaktioner og diskussionernes indhold. De anvendte transskriptionskriterier kan ses i *Bilag F – Transskriptionskriterier*.

7.2 Tematisk analyse

Nærværende specialets analysestrategi bestod af en tematisk analyse udviklet med inspiration fra Braun og Clarke (2006), hvilket er en strategi der anvendes til at identificere, analysere og rapportere mønstre, herunder temaer, i kvalitative data (Braun & Clarke, 2006). Med udgangspunkt i specialets eksplorative tilgang blev disse temaer fremfundet igennem en induktiv arbejdsgang. Dette vil, i følge Patton (2002), sige, at temaerne er stærkt tilknyttet data i sig selv. Analysen blev udført med fokus på at identificere latente temaer, hvilket, i følge Braun og Clarke (2006), fordrer et fokus på at identificere hvilke underliggende ideer og antagelser der ligger bag ved dataenes indholdsmæssige niveau. Dette blev valgt i tråd med specialets socialkonstruktivistiske perspektiv, da et fokus på at identificere latente temaer giver anledning til at centrere analysen omkring de forhold der har formet dataenes indhold,

samt de forhold der var med til at give temaerne mening (Braun & Clarke, 2006). Til trods for, at der i det følgende afsnit vil gives en trinmæssig redegørelse for opbygningen af specialets anvendte strategi, forløb analyseprocessen i praksis igennem dynamisk vekselvirkning mellem de forskellige trin.

1. Opnåelse af fortrolighed med data

I analysens indledende fase blev der brugt ressourcer på at opnå fortrolighed med de producerede data. I den forbindelse blev transskriptionerne grundigt gennemlæst, og i tråd med Braun og Clarke's (2006) anbefalinger blev de indledende tanker der opstod heraf noteret ned. Det, at det var projektgruppen selv der transskriberede data, fremskyndede processen med, at få overblik over data, da transskriptionsprocessen krævede nærlæsning af materialet.

2. Generering af initierende koder

Efter at der var opnået fortrolighed med data, blev processen med generering af initierende koder påbegyndt. Som Boyatzis (1998) forklarer, handler denne proces om at identificere de dele af rådata der relateres sig til undersøgelsesfeltet og som fremstår som interessante for analysen. I tråd med specialets induktive karakter blev der lagt vægt på, at denne proces var datadrevet og ikke bar præg af eksisterende teori eller forforståelse. Processen foregik derfor med tydelig forankring i data (Braun & Clarke, 2006). Som et eksempel på, at kodeprocessen var datadrevet, blev de dele af data hvor informanterne omtalte brug af alkohol i foreningsregi kodet som *Alkoholbrug i foreningsregi*. Kodeprocessen foregik i Word hvor rådata blev indsat i én kolonne i en tabel, mens koderne blev tilføjet i den anden kolonne. Idet begge projektgruppens medlemmer foretog kodninger af alle transskriptioner, opstod der mange forskellige kodenavn af den samme mere overordnede kode. De forskellige kodenavnede blev afslutningsvis samlet i overordnede koder for at samle data omkring samme emne, hvilket resulterede i 16 koder.

3. Identificering af temaer

Efter generering af koder startede processen med at identificere temaer, hvilket ifølge Braun og Clarke (2006) omhandler sortering af koder til passende opsamlende temaer. For at kunne anlægge et nyt blik på data, så nye

mønstre og forståelser kunne identificeres, blev der brugt ressourcer på at diskutere koderne og disses interne sammenhænge i projektgruppen. Diskussionen resulterede i udviklingen af et kodetræ, hvilket udgjorde en grafisk fremstilling af samspillet mellem koderne og temaerne. Denne proces resulterede i identificering af tre overordnede temaer, og den indledende formulering af de identificerede sammenhænge, der udgjorde temaernes indhold, blev i denne forbindelse påbegyndt.

4. Revidering af temaer

Efter, at de overordnede temaer i første omgang var identificeret, blev de forskellige temaer internt og eksternt gennemgået for at sikre temaernes interne konsistens, samt for at forhindre overlap mellem temaerne (Patton, 2002). På baggrund af denne vurdering blev temaerne revideret og rekonstrueret forstået på den måde, at identificering af nye sammenhænge og mønstre i data førte til, at temaernes opbygning blev tilpasset de koder der nu fremtrådte som relevante. Den nye konstruktion førte til, at det ene tema blev delt i to, hvorfor der nu fremkom fire overordnede temaer med revideret indhold, hvorfor kodetræet ligeledes blev revideret (se *Bilag G - Kodetræ*). I tråd med Braun og Clarke's (2006) anbefalinger, blev temaerne efterfølgende holdt op imod rådata for at sikre, at temaernes indhold retvist genspejlede indholdet i de indsamlede data.

5. Definerings og navngivning af temaer

Denne fase omhandlede definerings og navngivning af temaer, med sigte på at få temaernes essens tydeliggjort i den skriftlige fremstilling af analysens resultater. Dette blev sikret ved at holde et fokus på at formindske beskrivende fremstilling og fremme analyse af latente forhold i data (Braun & Clarke, 2006). Igennem skriveprocessen fremkom der forskellige subtemaer indenfor de enkelte temaer, hvor af disse opstod som en naturlig opdeling i formuleringen af temaets historie. Afslutningsvis blev temaerne navngivet efter den historie de fortalte.

6. Formulering af resultaterne

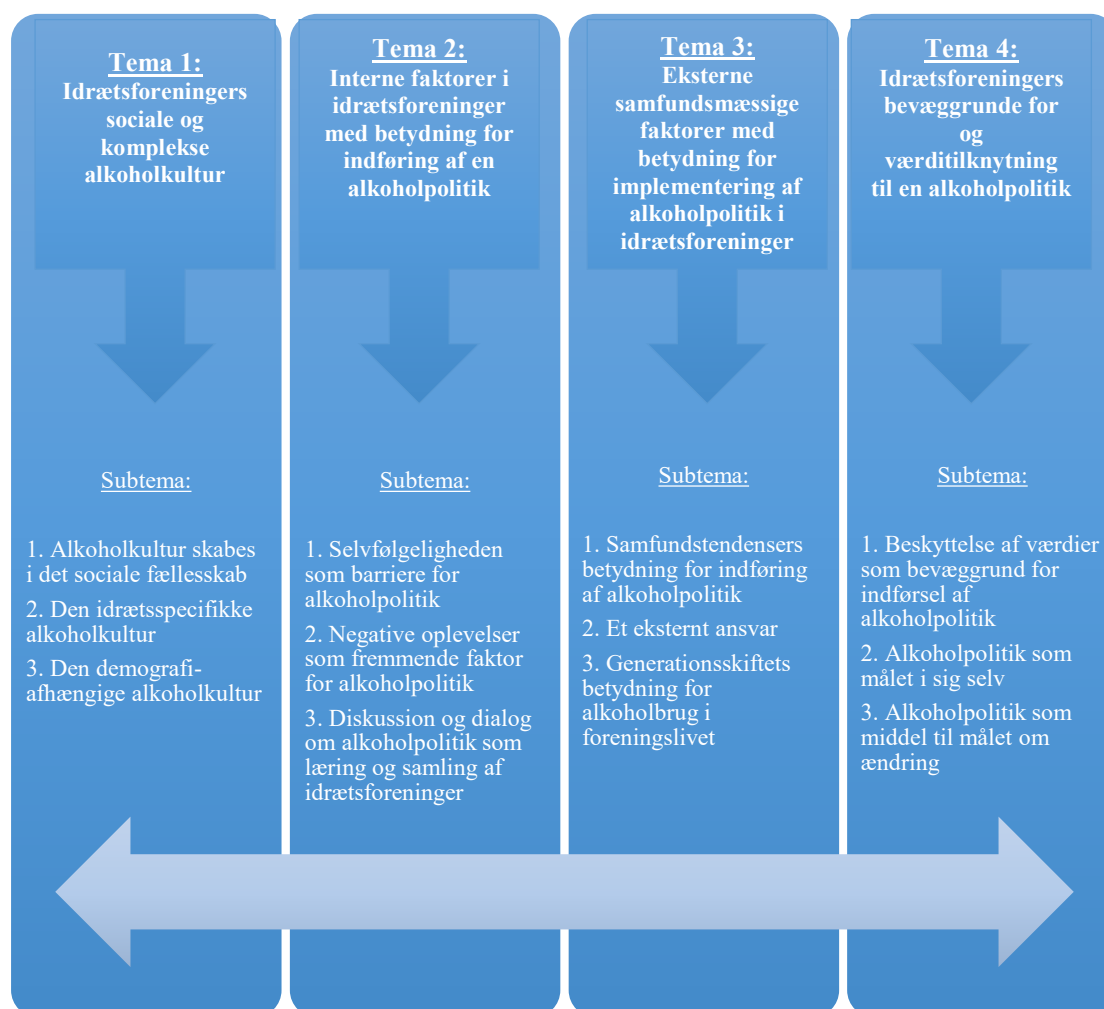
Analysens sidste fase bestod i at sikre, at temaernes historie blev fortalt på en præcis, sammenhængende og logisk måde for, at historierne fremstod som overbevisende for læseren. Der blev derfor lagt vægt på, at historierne havde tydelig forankring i data igennem løbende præsentation af interviewcitater og diskussionsuddrag der understøttede de analytiske pointer (Braun & Clarke, 2006).

Kapitel 8

Præsentation af analyse

8. Præsentation af analyse

I det følgende kapitel vil resultaterne fra den kvalitative analyse præsenteres igennem de fire temaer, der fremkom af analyseprocessen: *Idrætsforeningers sociale og komplekse alkoholkultur*, *Interne faktorer i idrætsforeninger med betydning for indføring af en alkoholpolitik*, *Eksterne samfundsmæssige faktorer med betydning for implementering af alkoholpolitik i idrætsforeninger* og *Idrætsforeningernes bevæggrunde for og værditilknytning til en alkoholpolitik*. Temaerne skal anses som værende internt selvstændige, men der vil, trækkes paralleller imellem de forskellige temaer undervejs i præsentationen. Temaerne understøtter endvidere forskellige subtemaer der også vil være styrende for præsentationen af resultaterne. Figur 4 giver en oversigt over analyseresultaternes struktur:

Figur 4: Oversigt over temaerne, deres indbyrdes forhold samt deres interne subtemaer.

8.1 Idrætsforeningers sociale og komplekse alkoholkultur

I temaet *Idrætsforeningers sociale og komplekse alkoholkultur* belyses de forhold, som empirien viste, som værende betydningsfulde for idrætsforeningers alkoholkulturer. Samlet set viste analysens resultater, at det sociale fællesskab har en central betydning for, at der drikkes alkohol i idrætsforeninger. Analysens resultater viste også, at den enkelte idrætsforenings alkoholpraksis og alkoholkultur vil afhænge af flere forskellige forhold.

8.1.1 Alkoholkultur skabes i det sociale fællesskab

Det fremkom af flere, af informanternes udtalelser, at det sociale fællesskab var vigtigt i idrætsforeninger, hvilket kan illustreres igennem udtalelserne »*Det er noget man lægger stor vægt på, at der er et godt socialt liv*« (Anna, Fokusgruppe 2) og »*Vi lægger meget vægt på at have det godt sammen i gymnastikafdelingen, det er vores varemærke (...)*« (Birthe, Fokusgruppe 3). Videre kan det tyde på, at alkoholbrug har betydning for det sociale fællesskab, da alkohol kan anses som et socialt bindemiddel. Dette kom til udtryk igennem en informants udtalelse ved: »*(...) det er ligesom noget, der binder mere sammen, hvis de får lov til at drikke en øl mens man laver det der sociale man gør*« (Birthe, Fokusgruppe 3), og videre i følgende citat:

»*Jeg synes man samles lidt mere, møder måske nogle nye mennesker, kommer til at snakke med andre, altså forældre for nogle spillere der er yngre end en selv, trænerne, andre trænerne i klubben end dem man selv hører til (...)*«

(Christoffer, Fokusgruppe 1)

På baggrund af disse udspil kan det tyde på, at alkoholbrug vil have en speciel værdi for foreningsmedlemmer der søger foreningens sociale fællesskab, grundet alkoholens egenskaber som socialt bindemiddel. Informanterne forklarede, at mængden af alkohol, der indtages i forbindelse med idræt, generelt blev holdt på et moderat niveau og maksimalt omfattede et par genstande, hvilket illustreres igennem udtalelsen »*(...) så får de en øl efter kampen, og så er det det.*« (Peter, Fokusgruppe 1) og »*Det er jo altså minimum en eller to... Eller maks hedder det...*« (Oliver, Fokusgruppe 2). På baggrund af flere informanternes udtalelser fremkom det, at hvis foreningernes medlemmer indtog større mængder alkohol sammen, blev disse situationer typisk flyttet ud af foreningen og ind i kontekster som informanterne anså som mere passende herfor, som barer eller bodegaer. Det tydede imidlertid på, at

alkoholindtaget i forbindelse med specielle sociale arrangementer, såsom opstartsfester og afslutningsfester var forbundet med en større mængde alkohol. En informant beskrev disse fester som »rimelig våde« (Bjarke, Fokusgruppe 4), hvor der her henvises til indtagelse af store mængder alkohol. Dette understøttes ligeledes af en anden informant, indirekte igennem beskrivelsen af oprydningen efter en afslutningsfest:

»Ja, det er nok når vi har vores afslutningsfester, så... jeg har været ude at gøre en håndvask ren herude, altså så bliver de jo syge selvfølgelig, for de er jo ikke vant til at drikke de unge mennesker (...)

(Henrik, Fokusgruppe 1)

På baggrund af disse udtalelser kan det tyde på, at medlemmerne træder ud af en mere behersket rolle som foreningsmedlem i forbindelse med foreningers fester. Dette kan yderligere illustreres af følgende uddrag:

*»Emil: Det er i hvert fald nogle hæmninger der bliver smidt, eller smidt de aftener
[Fælles grin]*

Emil: Nogle barrierer der bliver nedbrudt

(Fokusgruppe 4)

Det, at der indtages større mængder alkohol i forbindelse med specielle festlige anledninger, sammenlignet med mere hverdagslige situationer, som efter en fodboldtræning eller en kamp, kan tolkes som en fratrædelse fra rollen som idrætsudøver. Dette kan betyde, at rollen som idrætsudøver, er behæftet med sociale normer for alkoholbrug, hvilket kan virke begrænsende for den mængde alkohol idrætsudøverne, socialt finder acceptabelt at indtage i foreningen til dagligt. Endvidere kan det tyde på, at disse fester har betydning for foreningens fællesskab, da det kom frem, at deltagelse i festerne blandt andet gav medlemmerne fælles oplevelser, de senere kunne dele med hinanden:

*»Bjarke: Jeg vil sige, når man har holdt sådan en fest, så er der noget at snakke om.
[Fælles grin]*

Bjarke: I lang tid efter

(Fokusgruppe 4)

På baggrund af fortolkningen om, at et større alkoholindtag ved disse lejligheder kan bidrage til at styrke fællesskabet igennem tilegnelse af fælles oplevelser, kan det

betyde at de deltagende foreningsmedlemmer ønsker at indtage et større alkoholindtag i forbindelse med fester i foreningsregi. Endvidere kan det, at disse fester giver anledning til at træde ud af sin rolle som idrætsudøver bidrage til, at relationerne medlemmerne imellem forstærkes, da samtaler efterfølgende kan omhandle fællesoplevelser, ud over idrætten.

Flere af informanterne fortalte om, at der knyttede sig forskellige alkoholrelaterede traditioner og regler til deres respektive idrætsgrene. Dette kan illustreres igennem følgende diskussionsuddrag, hvor en informant forklarede, hvilke traditioner der var tilknyttet Old Boys-holdets fodboldkampe:

- »Frederik: *Men det er simpelthen en regel om at hjemmeholdet giver en kasse øl, sådan at det andet hold også får*
- Moderator: *Ja...*
- Frederik: *Så får vi jo også, når vi er på visit i den anden klub*
- Moderator: *Okay, ja...*
- Frederik: *Ja, så sådan er det, det er en regel!«*

(Fokusgruppe 2)

Det kan derfor tyde på, at der i nogle idrætsforeninger eksisterer specifikke opførselskodekser omkring alkoholadfærd. En informant i en anden fokusgruppe pointerede også, at hvis den gældende opførselskodeks inden for alkoholbrug i en given forening ikke blev fulgt, kunne dette føre til eksklusion fra fællesskabet:

- »Søren: *Jeg tror også, det vil være svært at komme ind i sådan en klub uden (alkohol). Hvis man ikke har lyst til det de har, så bliver du bare smidt væk jo*
- Henrik: *Ja, ja. Det gør man, der kan man ikke være altså«*

(Fokusgruppe 1)

Det at følge den givne opførselskodeks, kan derfor være essentielt for at være en del af et fællesskab, hvilket for mange netop, kan være årsagen til at engagere sig i en idrætsforening i udgangspunktet. Foreningsmedlemmers ønske om at være en del af et socialt fællesskab, kan dermed være med til at fastholde en given alkoholkultur og en given opførselskodeks i en idrætsforening. Endvidere kan alkoholbrug i foreningsregi give foreningsmedlemmer mulighed for at blive oplært i det sociale fællesskab og dets regler, hvorfor alkoholbrug på denne måde også kan have en værdi for det enkelte medlem. Det at vælge alkohol fra kan modsat symbolisere fravælgelse af fællesskabet, hvorfor mangelfuld imødekommenelse af fællesskabets kodeks kan

medføre eksklusion herfra. Til trods for, at flere informanter fra forskellige fokusgrupper pointerede, at en øl »(...) kunne sgu lige så godt være en sodavand (...)« (Henrik, fokusgruppe 1), kan der på baggrund af en af fokusgruppernes diskussion af emnet, stilles spørgsmålstegn ved om dette også forholder sig således i praksis:

- »*Laura: Sidder der og, "Å, nej, det er det man gør". Og man skal ligesom gøre sig til noget særligt hvis man skal bede om at få den byttet til en sodavand*
- Ida: Ja, lige præcis, og jeg kan i hvert fald selv huske den gang at jeg startede med at spille der i første g (1. årgang i gymnasiet), da var jeg sådan "Uh, skal vi godt nok have øl efter en kamp? Det er mærkeligt". Men så gjorde man det alligevel, fordi så var man en del af fællesskabet. Jeg tror ikke jeg tænkte at jeg var presset til det, men måske var jeg det alligevel? Det synes jeg måske er lidt negativt«*
- (Fokusgruppe 2)

Diskussionsuddraget indikerer, at foreningens medlemmer oplevede, at de var underlagt specifikke sociale spilleregler omkring alkoholbrug, hvor dette sociale konstruerede kodeks kunne udmønte sig i et oplevet drikkepres, der skulle imødekommes for, at den enkelte kunne opretholde eller finde sin rolle i fællesskabet.

8.1.2 Den idrætsspecifikke alkoholkultur

Alkohol som socialt bindemiddel i hverdagslige situationer blev af foreningsmedlemmerne specielt tilknyttet til fodboldkulturen, og ikke som noget informanterne tilknyttede andre sportsgrene. Specielt informanterne der lavede gymnastik stillede sig uforstående oven for det at indtage alkohol, som en naturlig del af den hverdagslige omgangsform:

- »*Birthe: Det har mere været en del af det at man drak øl efter fodbold, [det har det ikke været til gymnastik]*
- Dorthe: [Ja det kan godt være noget med kultur ja]*
- Birthe: Tidligere altså...*
- Helle: Det ved jeg jo da også, altså, min gemal, der har spillet fodbold i 100 år, jo men når han har haft træning da han selv spillet, jo men så fik de da lige en øl i omklædningsrummet*
- Dorthe: Ja tredje halvleg*
- Helle: Ja, den tredje halvleg*
- Lotte: Ja det er en del af traditionen og kultur, en del af det*
- Helle: Ja, og det er... Jeg har da aldrig siddet i omklædningsrummet og drukket en øl efter en gymnastiktræning«*
- (Fokusgruppe 3)

På baggrund af uddraget kan det tyde på, at den alkoholpraksis, der udøves i en idrætsforening, genspejler de traditioner og den kultur der er, tilknyttet den enkelte idræt. Herved vurderes det, at en idrætsforenings alkoholkultur kan variere alt efter, hvilken idræt der er tale om. Det ovenstående uddrag, i samspil med det, at flere informanter i forskellige fokusgrupper pointerede, at fodbold og øl hører sammen, kan være en indikation på, at alkoholbrug er mere almindeligt i fodboldforeninger, fremfor andre idrætter som eksempelvis ved gymnastik.

Den tredje halvleg blev ved flere anledninger nævnt, af forskellige informanter, i diskussionen omkring fodbold og alkoholbrug, hvilket refererede til, det sociale samspil spillere på et hold indgår i, i umiddelbar forlængelse af idrætsdyrkelse. Informanternes udtalelser indikerede, at dette specielle sociale samspil ofte foregik i omklædningsrummet, hvor medlemmer samledes over en øl. Det, at begrebet kun blev nævnt i forbindelse med fodbold, kan tyde på, at fænomenet generelt knytter sig tættere til holdidræt, hvor det handler om at præstere noget i fællesskab, end ved de individuelle idrætsgrene. Dette forhold kan være et resultat af, at deltagelse i individrettet idræt ikke på samme måde lægger op til social samling efter en præstation, hvilket derimod vil forekomme naturligt i forbindelse med en kamp ved holdidræt. Dermed kan det vurderes at være sværere at igangsætte en ændring i alkoholkulturer ved holdidræt, grundet den dertilhørende større vægtning af det sociale aspekt som dermed i højere grad fordrer til alkoholbrug i de sociale situationer. Den klare tilknytning mellem alkoholbrug og fodbold kan netop være et resultat af disse uformelle samlinger som den tredje halvleg giver anledning til, da idrætsudøvere her præsenteres ovenfor flere anledninger, hvor alkoholbrug, ifølge flere informanter, er normen:

»*Ida*   (...) *Nu spiller jeg senior, og vi får ofte en øl efter kamp. Det er ikke et must, at vi skal have det hver gang, men det... Tit hvis det er hjemmebane, ikke på udebane...*
[Pause]
Frederik: *Og det får jo Old Boys selvfølgelig hver gang!*
[Flere griner]
Frederik: *Så det er sikkert! 3 halvleg, den er... Så skal man have meget travlt hvis man udelader det!«*

(Fokusgruppe 2)

Det, at flere af informanterne griner efter udsagnet om Old Boys-holdet, kan tolkes som, at dette er en fast tradition som alle kender til og anerkender. Den naturlige forekomst af mange hverdagslige anledninger hvor alkoholbrug er accepteret og ønsket, sammen med den traditionsrige forbindelse fodbold har til alkoholbrug, kan dermed anses som en mulig forklaring på hvorfor der drikkes mere alkohol i forbindelse med fodbold, og dermed også hvorfor alkoholkulturen kan opfattes som mere liberal ved fodbold end ved andre idrætter.

Igennem informanternes udtalelser kom det også frem, at alkoholkulturen kan variere efter det idrætslige niveau, inden for den enkelte idrætsgren. Dette eksemplificeres igennem diskussion af alkoholbruget i Fokusgruppe 1's fodboldforening:

»Henrik: *Men det er jo rigtigt det du siger Peter, det er jo så meget med niveauet at gøre, og det er igen (...) de drikker nok et par øl mere nede i Serie 5, ikke...*

Peter: *Jo*

Henrik: *Uden at det går fuld... Det gør de. Det har så meget med niveauet at gøre, hvordan det er med det der alkohol. Og det er jo sådan lidt underlig ikke, men sådan er det sku bare!«*

(Fokusgruppe 1)

Informanterne præsenterede her en forståelse af, at der drikkes større mængder alkohol i Serie 5-fodbold sammenlignet med hold med højere sportslige niveauer. Det, at der indtages en større mængde alkohol i forbindelse med idræt, der udføres på lavere sportslige niveauer, kan imidlertid have sammenhæng med, at det sociale aspekt her vægtes højere end de sportslige præstationer sammenlignet med idræt der dyrkes på højere sportsligt niveau. Sammenhængen mellem sportslige niveau og alkoholkultur, kan endvidere have tilknytning til idrætsforeningens størrelse, da en af informanterne påpegede, at »(...) de små klubber har jo sjældent højeste niveau« (Bodil, Fokusgruppe 1). Det følgende interviewcitater indikerer ligeledes, at der kan eksistere en sammenhæng mellem klubstørrelse, sportsligt ambitionsniveau og alkoholbrug:

»(...) Ja, igen i de mindre klubber og så videre, der..., der mødes man jo ikke kun for at spille fodbold. Man mødes også på grund af det sociale, for at drikke nogle øl sammen. Og det er lige meget om det er træning eller kamp jo (...)«

(Peter, Fokusgruppe 1)

Hvis der eksisterer en sammenhæng mellem idrætsudøveres sportslige ambitionsniveau og niveauet af alkoholbrug, samt mellem foreningers størrelse og idrætsudøvers sportslige ambitionsniveau, er det muligt, at der drikkes mere alkohol i mindre idrætsforeninger, såfremt disse ikke har udøvere engageret i højere sportslige niveauer. Det kan dermed tolkes således, at alkoholkulturen vil være mere liberal i forbindelse med idræt der udøves på lavere niveauer og i mindre foreninger, hvilket kan hænge sammen med det, at foreningens sociale fællesskab her prioriteres højere, hvor alkoholbrug dermed får en vigtig rolle som socialt samlingspunkt. Modsat kan dette betyde, at høje sportslige ambitioner ikke er forenelige med alkoholbrug, noget der ud over alkohols præstationshæmmende effekt, kan have tilknytning til udøverens formål med idrætten:

*»Jeg gjorde det heller ikke som håndboldspiller, heller ikke ung håndboldspiller. Og det er selvfølgelig også noget med hvad niveau man spiller på, altså jeg kunne ikke spillet en kamp hvis jeg havde... (...)
(Dorthe, Fokusgruppe 3)*

Det kan derfor tyde på at indtag af alkohol, opleves som uforenelig med værdier der tilknyttes idrætsudøvelse på højere niveauer, hvorfor alkoholkulturen tilknyttet eliteidræt formentlig vil være mere restriktiv. Modsat vil alkoholkulturen formentlig være mere liberal i foreninger med lavere ambitionsniveauer.

8.1.3 Den demografi-afhængige alkoholkultur

Ud over, at den specifikke alkoholkultur kan afhænge af idrætsspecifikke faktorer, kan det tyde på, at andre demografiske faktorer også er af betydning herfor. En af disse faktorer er alder, da flere informanter i større grad tilknyttede alkoholbrugen, den ældste generation af nutidens foreningsmedlemmer. Det er muligt at denne sammenhæng kan relateres tilbage til betydningen af idrættens ambitionsniveau, hvilket kan illustreres igennem hvordan en af de interviewede idrætsforeninger blev grundlagt:

»(...) Og det var sådan, i hvert fald på det tidspunkt, et problem med, det var i hvert fald nogen der syntes. Der var i hvert fald sådan en øl-automat dernede, den skulle vidst tømmes hver fredag. Altså, det var en fast skare der sat dernede sammen, og det var ikke altid det fedeste at være ungdomsroer der, når man skulle ned og klæde om der, man skulle ind i sådan et røgfylt omklædningsrum. (...) Så derfor var vi sådan 16-18 stykker der var sådan rimelig enige om at der skulle ske noget den gang. (...)«

(Bjarke, Fokusgruppe 4)

Informanten forklarede her, at der var nogle stykker der ville bryde med den tidligere forenings alkoholpraksis, grundet et ønske om et større fokus på sportslig udvikling blandt ungdomsroerne, hvilket tydeligt afveg fra det mere socialorienterede formål, foreningens ældre medlemmer havde. Da det, på baggrund af dette citat, kan formodes at formålet med idræt kan variere i forskellige aldersgrupper, hvor ungdomsudøvere i større grad har idrætslige præstationer som formål, mens ældre medlemmer i højere grad kan have et større fokus på det sociale. På baggrund af dette kan det tolkes, at ældre medlemmer i højere grad vil acceptere, og formodentlig, alkoholbrug i idrætsforeninger.

Endvidere kan det også tyde på, at alkoholbrug i en idrætsforening kan være kønsafhængig. Flere af informanterne var af den opfattelse, at alkoholbrug i foreningsregi hyppigere forekommende hos mænd end hos kvinder, hvilket igen blev foreslået at hænge sammen med fodboldkulturen, da det at drikke en øl efter fodbold var *»noget ”mande” noget«* (Helle, Fokusgruppe 3). En diskussion i denne fokusgruppe, støttede også op omkring sammenhængen mellem alkohol og mænd:

»Lotte: Nej, men det er da også mere, det er ikke ret mange damer, piger, når de kommer hjem fra arbejdet, der lige mødes med sine naboer og får en øl. Det er jo mere mænd der gør det,

Dorthe: Sådan tænker jeg også, det er også mere det vi bringer ind [Enighed]

Dorthe: Ja det er igen måske lidt kønsbestemt«

(Fokusgruppe 3)

På baggrund af diskussionsuddraget kan det tyde på, at køn har betydning for hvordan alkohol bruges i foreningsregi, da der kan knyttes forskellige sociale normer for alkoholadfærd til de forskellige kønsroller. Dette kan imidlertid betyde, at der i en mandsdomineret idræt, eller idrætsforening i det hele taget, vil være en større accept

ovenfor det at drikke alkohol, sammenlignet med accepten i en kvindedomineret kontekst.

8.2 Interne faktorer i idrætsforeninger med betydning for indføring af en alkoholpolitik

Analysens andet tema omhandler faktorer der findes internt i foreningen, der kan have en hæmmende eller fremmende indvirkning på foreningens alkoholpolitiske arbejde. Temaet er opdelt i tre subtema: *Selvfølgheden som barriere for alkoholpolitik*, *Negative oplevelser som fremmende faktor for alkoholpolitik* og *Diskussion og dialog om alkoholpolitik som læring og samling af idrætsforeninger*.

8.2.1 Selvfølgeligheden som barriere for alkoholpolitik

Som det fremkom i Tema 1, trak flere informanter paralleller mellem alkoholbrug, herunder specielt fodbold. Ifølge informanterne kunne det tyde på, at der eksisterede en form for kulturel selvfølgelighed i koblingen mellem fodbold og alkoholbrug. Denne kulturelle selvfølgelighed kom til udtryk i følgende citat:

»(...) Hvor med fodbold, der er det lige som der er lagt op til hver gang Old Boys de spiller, så skal vi have en øl, det ved man. Eller, det ligger i kortene, sådan er det. (...)«

(William, Fokusgruppe 2)

Det, at *det ligger i kortene*, at der drikkes øl hver gang Old Boys-holdet spiller en kamp, kan tyde på, at der her er tale om en tradition der i længere tid har koblet fodbold og alkoholbrug i foreningen, hvilket har resulteret i, at koblingen er noget der anses som en selvfølgelighed. Opfattelsen af, at der er en selvfølge at drikke øl i forbindelse med fodbold, fremkom også af følgende citat, hvor en informant fortæller om hvordan forholdene er i en mindre fodboldforening:

»Så sidder man sammen med de unge spillere og klæder om sammen med dem og får en øl. Det er helt naturligt i små klubber. Og så kan de ikke sætte den her [Peger på et eksemplar af foreningens alkoholpolitik] på deres hjemmeside. Det tror jeg ikke på at de kan. Det er ikke sikkert, at det er derfor, men jeg tror bare nogle... De ville heller ikke gøre det.«

(Henrik, Fokusgruppe 1)

Ud over at bekræfte selvfølgelighedens eksistens igennem udtalelsen *det er helt naturligt i små klubber*, påpegede informanten også, at denne opfattelse kan udgøre en barriere mod, at foreningen vælger at have en alkoholpolitik, da han formodede, at denne type forening ikke ville formå at overholde deres alkoholpolitikets retningslinjer. På baggrund af den tidligere tolkning om, at det sociale aspekt vægtes højere i en mindre idrætsforening, samt i en liberal alkoholkultur generelt (jf. Tema 1), kan denne selvfølgelighed udgøre en barriere mod et naturligt forekommende ønske for en alkoholpolitik, da en alkoholpolitik potentielt kan tænkes at forstyrre det sociale fællesskab hvis det sociale i høj grad er knyttet til alkoholbrug. Den modstand der potentielt ville opstå i en sådan situation fremhæves igennem følgende citat:

»Jamen jeg tror, at det er svært at indføre den (alkoholpolitikken), hvis man har sådan en kultur hvor, at halvdelen af medlemmerne de er vant til, at når de har været ud at ro, jamen, så sidder man sgu lige og får en pilsner bagefter. Der ville det være lidt op af bakke hvis man lige kom og sagde, "I morgen så er det slut!".«

(Bjarke, Fokusgruppe 4)

For, at en alkoholpolitik skal ønskes og accepteres af foreningers medlemmer, kan det derfor tænkes, at politikken bliver nødt til at tage højde for den alkoholkultur foreningerne er en del af og de værdier foreningsmedlemmerne tillægger foreningsmedlemskabet.

8.2.2 Negative oplevelser som fremmede faktor for alkoholpolitik

I to af fokusgrupperne forklarede informanterne at deres alkoholpolitikker var et resultat af negative oplevelser af alkoholbrug i foreningsregi. Som kort omtalt i Tema 1, forklarede en informant fra Fokusgruppe 4, at flere af den nuværende forenings medlemmer havde valgt, at starte op foreningen på baggrund af et stort alkoholbrug i den forhenværende forening. Ved stiftelsen af den nye forening blev der formuleret en klar alkoholpolitik med det formål at sætte idrætten i højsædet, frem for en liberal alkoholpraksis hvor det sociale afhang af alkoholbrug. Ligeledes var en negativ episode grunden til, at fokusgruppe 3 valgte at indføre en alkoholpolitik. En informant fra denne fokusgruppe forklarer i nedstående citat, om den negative episode der lå til grund for, at de i deres forening havde valgte at indføre en alkoholpolitik:

»Altså, jeg mener jo det stammer tilbage fra den sommerfest hvor, at vi i gymnastik-afdelingen blev bedt om at stå i baren, og det ville vi jo gerne (...) Og så kommer der nogle under 18 der ville købe og, jeg ville i hvert fald ikke sælge, fordi spiritus-bevillingen ryger jo og jeg synes ikke det er mit ansvar, altså at skænke til nogle der var under 18, (...) Men så opstod det jo lige pludselig, og det var nogle der havde fået rimelig meget at drikke, og nogle var der selvfølgelig også med deres forældre, men det var lige pludselig sådan et eller andet "Hvad gør vi egentlig her? Er det mig der skal tage denne beslutning fordi jeg står i baren eller er det... Hvad gør vi her?", da måtte vi have fat i hovedbestyrelsen så vi fik en eller anden måde...«

(Dorthe, Fokusgruppe 3)

På baggrund af informanternes udtalelser kan det tyde på, at en forenings forandringsparathed, herunder ønske om at indføre en alkoholpolitik, kan forstærkes, hvis der er opstået negative konsekvenser som følge af alkoholbrug i foreningsregi. Det at have erfaret et behov for en alkoholpolitik i praksis, kan dermed facilitere til, at foreningen ser en værdi i at have en alkoholpolitik, hvorfor det at have oplevet denne type erfaringer kan anses som en fremmede faktor for igangsættelse af alkoholpolitisk arbejde i en forening.

8.2.3 Diskussion og dialog om alkoholpolitik giver læring

Flere informanter, fra forskellige fokusgrupper, påpegede, at beslutningstagernes egenskaber havde betydning for muligheden for at indføre en alkoholpolitik. Dette kom blandt andet til udtryk igennem følgende uddrag:

»Birthe: Jeg tror, man skal have nogle der tør at sætte nogle grænser, altså der tør at sætte nogle regler, nogle grænser og sige "Det her, det synes jeg. Er det nogle andre der har samme mening, holdning"

Sussi: Være enige i...

Birthe: Ja, at der er nogle der ligesom tør at tage det op og sige...

Dorthe: Ja, men det har vi jo også meget i vores afdeling, det er "svesken på disken", fordi hvis ikke, så kan vi heller ikke løse problemet. Vi er nødt til at få det italesat. Det kan ikke nytte noget, at vi snakker om det over i Netto. Det er vi nødt til at få på bordet herover. (...)«

(Fokusgruppe 3)

Af uddraget fremkom det, at det er vigtigt, at beslutningstagerne er tydelige og, at de har mod på at turde at sætte grænser, men også, at diskussionerne omkring alkoholpolitikken bør afholdes i et passende diskussionsforum, hvor det er mulighed for, at diskussionsdeltagerne kan komme til enighed. Som tidligere nævnt, er det

vigtigt, at alkoholpolitikken tager højde for de værdier foreningsmedlemmerne tillægger medlemskabet i en forening (jf. *Tema 1*). Derfor kan det formodes, at alkoholpolitikken bør diskuteres bredt i idrætsforeninger, så der kan fremkomme en enighed eller forståelse for alkoholpolitikens indhold. Enigheden fremkom som et vigtigt punkt, idet flere informanter, til spørgsmålet om hvad, der kunne gøre det muligt at indføre en alkoholpolitik, påpegede vigtigheden i, at alkoholpolitikken baserede sig på holdninger og værdier, som foreningens medlemmer kunne forliges og forenes om. Dette kom til udtryk igennem følgende citat:

»Men det kræver i bund og grund, at der er en lidt ens holdning eller kultur til det, hvis nu der var vidt forskellige holdninger, så havde det været svære, hvis du spørg om hvad er grundlaget for, at det kan lade sig gøre? Det ville være sværere hvis der var dyb uenighed«

(Laura, Fokusgruppe 2)

Citatet illustrerede endvidere, at en forenings konsensus omkring holdninger på det alkoholpolitiske området kan være med til at samle foreningen. Med tanke på hvor vigtigt fællesskabet kan være for det enkelte medlem, men også for foreningen generelt (jf. *Tema 1*), kan processen om at italesætte, diskutere og beslutte foreningens fælles holdninger tolkes som værende værdifuldt for fællesskabet i sig selv. For at opnå enighed foreslog flere informanter netop, at diskussion og dialog var en anvendelig metode, hvilket kom til udtryk i følgende citat:

»(...) Via dialogens vej kan der finde et fælles fodslag for, at hvordan er det så, at vi i fællesskab kan finde ud af hvordan foreningens alkoholpolitik skal være, ikke også, og så må man give og tage.«

(Helle, Fokusgruppe 3)

Dialog og diskussion blandt foreningsmedlemmer og beslutningstagere, blev dermed fremhævet som vigtige redskaber i udviklingsprocessen af en alkoholpolitik. Til trods for, at diskussioner omkring alkoholpolitiske spørgsmål kan anses som et redskab eller som et middel mod det, at få afstemt og præciseret foreningens holdninger og værdier på området, kan diskussionerne i sig selv også anses som værende værdifulde på baggrund af den læring foreningen potentielt kan tilegne sig igennem diskussionerne. Flere informanter oplevede diskussioner, der forekom forinden udformningen og indførslen af politikken, som givende, da disse bidrog til refleksion over temaer og problemstillinger foreningen ikke tidligere havde reflekteret over.

Igennem følgende interviewcitater blev det udtrykt, at en diskussion kunne udmunde i en læringssituation:

»Jeg synes jo også, at diskussionen der førte til alkoholpolitikken, den var også god. Fordi det er også fint nok at sige, at "Hvad mener vi lige her", altså. Det er svært at... Så har jeg lige kommet til at stå "Puha, nå ja, det har jeg ikke lige tænkt over", eller... Der har vi også tænkt noget. Nu ved vi hvordan det er vi vil have det. (...)«

(Dorthe, Fokusgruppe 3)

Det, at informanten udtrykte, at der igennem diskussionen af alkoholpolitikken, kunne opstå læring, kan anses som en fremmede faktor for en potentiel alkoholpolitisk forandring. Potentialet eksisterer idet foreningsmedlemmer gennem dialog kan tilegne sig ny viden, der kan skabe klarhed over de alkoholpolitiske værdier, der i foreningen ønskes at udvise.

8.3 Eksterne samfundsmæssige faktorer med betydning for implementering af alkoholpolitik i idrætsforeninger

Tema 3 omhandler de samfundsmæssige faktorer, der på baggrund af empirien, fremkom som potentielle faktorer med indflydelse på idrætsforeningers alkoholpolitiske arbejde. Temaet blev opdelt i følgende subtemaer: *Samfundstendensers betydning for indføring af alkoholpolitik, Et eksternt ansvar og Generationsskiftets betydning for alkoholbrug i foreningslivet.*

8.3.1 Samfundstendensers betydning for indføring af alkoholpolitik

Ud over de beskrevne interne forhold i foreningerne, havde eksterne forhold, ifølge informanterne, også betydning for det alkoholpolitiske arbejde i idrætsforeninger. En af disse eksterne faktorer blev knyttet til samfundsmæssige ændringer, der ifølge informanterne, har ført til, at foreningskulturen og foreningers alkoholkultur ligeledes var blevet ændret. Dette fremkom indirekte igennem følgende uddrag, hvor en fokusgruppe diskuterede hvilke årsager der lå til grund for de samfundsmæssige ændringer:

- »Frederik: *Jamen der var flere tørstige sjæle*
- Johanne: *Ej, det, det tror jeg simpelthen ikke på! Det har ikke noget med det at gøre, det, det der var anderledes førhen, det var at når vi var færdige med træning hvor vi måske var en 40-50stk, der kom ind, så gik vi i BAD og så gik man ind i klubhuset og købte en øl eller en sodavand og hyggede sig. I dag der er ingen der bader og de stryger bare hjem, alle forældrene de holder ude på parkeringspladsen og henter de der curling-børn som skal hentes hjem, og der er ingen der bader, eller der er ingen... Der er ingen klubliv fuldstændig, på samme måde som der var dengang. Dengang der gik man til fodbold eller også gik man til håndbold. Man gik ikke til aerobic, man gik ikke til yoga, man gik ikke til... Man var ikke ude at løbe, man var ikke ude at cykle, altså, der var ikke alle de muligheder. Der var klubliv, det er der slet ikke på samme måde, som der var den gang. Og det er forskellen på, at de sidder aldrig nede efter en træning og drikker øl.*
- Frederik: *Ej, men jeg tænker på de gæster der kom i klubhuset for 20 år siden, de var anderledes end dem der kommer i dag.*
- Johanne: *Jo, men de har jo heller ikke det samme...*
- Frederik: *Ej men der var altså, nogen typer«*

(Fokusgruppe 2)

Som uddraget viser, var informanterne af forskellige opfattelser af hvorfor foreningens alkoholkultur var anderledes før, hvor deres opfattelse var, at der før i tiden blev drukket mere alkohol. Den ene informant gav de *tørstige sjæle*, underforstået personer med et højt eller hyppigt alkoholbrug skylden, mens den anden informant knyttede sine begrundelser til ændringer i samfundet generelt. De samfundsændringer, der blev skitseret af den ene informant blev tilknyttet det store udbud og valgfrihed af fritidsaktiviteter, individualisering, samt en curling-kultur, der samlet set kan indikere, at medlemmer i dag ikke længere deltager i foreningslivet i lige så høj grad som medlemmer gjorde før i tiden. Hvis medlemmer i dag tilbringer mindre tid i foreningerne uden for selve idrætsudøvelsen, kan det betyde at medlemmer ikke i samme grad får mulighed for at drikke alkohol i løbet af den daglige færdsel i idrætsforeninger. På baggrund af denne ændring, kan det formodes, at en alkoholpolitik vil harmonere bedre med foreningskulturen som den fremstår i dag, da en alkoholpolitik ikke, vil have indvirkning på medlemmers daglige adfærd i idrætsforeninger i lige så stor grad som førhen. Hvis foreningsmedlemmer ikke længere i samme omfang drikker alkohol i foreningsregi, kan der imidlertid sættes spørgsmålstegn ved om der overhovedet er brug for en alkoholpolitik.

Endvidere påpegede flere informanter, at der var sket en ændring i hvordan spirituskørsel blev opfattet, hvilket kom til udtryk igennem følgende citat:

»Altså det er lidt ligesom med spritkørsel, det var ok engang! Der kunne man godt lige tage spritruken hjem, det skete der ikke noget ved, hvis man kørte forsigtigt. Altså, det er der jo ikke så mange der slipper af sted med i dag, det er i hvert fald ikke ok! Så på den måde ændrede tingene sig jo...«

(Bjarke, Fokusgruppe 4)

Informanten påpegede i citatet, at spirituskørsel i dag er mindre socialt accepteret sammenlignet med tidligere. Dette understøttes af, at en informant havde oplevet, at et andet foreningsmedlem havde forhindret en uønsket situation: *»(...) der har været en ung gut, der gik hen til en lidt ældre herre "Ved du hvad, nu tager jeg lige de her nøgler og så skal jeg nok køre dig hjem!"«* (Helle, Fokusgruppe 3). Det kan tænkes, at denne ændring i de sociale normer, omkring spritkørsel har medført, at der i dag drikkes mindre alkohol i idrætsforeninger end tidligere, da transport til og fra foreningerne ikke kan forenes med alkoholbrug på samme måde som før. Det, at spritkørsel i dag anses som socialt uacceptabelt og som noget der skal forhindres, kan have medført, at foreninger i større grad ønsker at have en alkoholpolitik, der kan bidrage med at beskytte idrætsforeningers medlemmer fra uønskede hændelser, såsom spritkørsel. Ved at knytte paralleller tilbage til det forrige citat, kan den lavere grad af social accept ved spritkørsel måske, anses som værende grund for, at *de tørstige sjæle* ikke længere ses i et foreningsmæssigt regi.

Det tyder på at indførelsen af alkoholpolitikker i foreningslivet generelt er i tråd med de forhold der gør sig gældende i det omgivende samfund i dag, hvor det også ifølge informanterne blev anset som normalt at indføre alkoholpolitikker i fx folkeskolerne:

»Men det bliver også mere og mere normalt at have det, rundt om i skolerne og i klasser, helt nede fra 7. klasse af i dag, nu har jeg selv en datter der går i 7. klasse, der er det helt normalt, at man indfører en alkoholpolitik, så det er jo også i tråd med, at det også er ude i foreningslivet hvor de også færdes.«

(Sussi, Fokusgruppe 3)

På baggrund af uddraget kan det tolkes således, at medlemmer i idrætsforeninger ikke vil opleve det at indføre en alkoholpolitik i en idrætsforening som noget fremmed, men i højere grad, noget der kommer i naturlig forlængelse med udviklingen af

samfundet generelt. Indførelsen af alkoholpolitikker i samfundet generelt, kan derfor tolkes som noget der kan lette indførelsen af alkoholpolitikker i foreningslivet, da en alkoholpolitik muligvis fremstår som noget der i forvejen er kendt og måske endda forventet.

Den enkelte borgers identitet som dansker kan imidlertid formodes, at vanskeliggøre indføringen af begrænsninger for alkoholbrug uanset samfundsarena, hvilket fremkom af følgende uddrag hvor en fokusgruppe diskuterede deres alkoholpraksis og politik:

»Bjarke: *Men jeg synes da også, at det er en del af det at sige, at vi heller ikke er hysteriske*
Anton: *Vi er jo danskere et eller andet sted, for at sige det ikke også, det er vi jo!*
Flere: *Ja*
[Latter]«

(Fokusgruppe 4)

På baggrund af citatet kan det tolkes således, at identiteten som dansker for mange er lig med friheden til, at kunne nyde alkohol, hvilket kan tænkes at besværliggøre det at indføre en alkoholpolitik, der fordrer ændringer i foreningens alkoholpraksis. Dette kan også anses som årsag til, at informanterne forholdt sig skeptiske over for ideen om alkoholfrie idrætsforening i fremtiden:

»Birthe: *Altså jeg tror ikke, at man kan forbyde det (alkohol), fordi i den danske kultur, der er alkohol en stor del, altså det kan vi lige så godt acceptere*
Helle: *Ja, nydelse af alkohol det hører til i en social enhed, for rigtig mange*
Birthe: *Så jeg tror ikke, at man nogensinde kan forbyde alkohol i idrætsforeninger«*

(Fokusgruppe 3)

Identiteten som dansker, sammen med den betydning alkohol har for foreningens sociale fællesskab kan derfor udgøre en betydelig barriere mod begrænsninger af den individuelle handlefrihed ved alkoholbrug, og dermed også det at indføre en alkoholpolitik i en idrætsforening. Da flere informanter påpegede, at en nul-tolerance kan føre til medlemsflugt, kan det at tillade alkoholbrug i foreningsregi derfor anses som en handling, der kan udføres for at værne om det sociale fællesskab, hvilket formodeligt udgør en central værdi for den enkelte forening. Det kan derfor tolkes således, at en alkoholpolitik derfor skal indeholde retningslinjer hvori der også er

plads til alkoholbrug i foreningsregi og at en alkoholpolitik dermed ikke skal være en nul-tolerance politik over for alkohol.

8.3.2 Et eksternt ansvar

En informant fortalte, at grunden til, at deres forening havde en alkoholpolitik netop var, at Dansk Boldspil Union (DBU) på daværende tidspunkt havde kørt en kampagne der satte fokus på alkoholpolitikker i idrætsforeninger:

»Den gang vi lavede den der (alkoholpolitik), altså nu er det mange år siden faktisk, da kørte DBU en kampagne. Og vi snakkede om det i ungdomsudvalget, og vi blev enige om, at den måde man som klub kunne støtte dansk idrætsforbund og DBU's holdning til de ting, det var egentlig bare ved at tage det...«

(Bodil, Fokusgruppe 1)

Det, at overordnede organisatoriske organer sætter fokus på alkoholpolitikker kan i denne situation anses som noget der fremmede muligheden for at indføre en alkoholpolitik, da idrætsforeninger kan føle et ansvar over for de holdninger paraplyorganisationerne ønsker, at idrætsforeninger associeres med. Dette kan understøttes ved, at informanten senere fortalte, at *»Det er jo naturligt at bringe de emner man har (i DBU), op i klubberne«*. (Bodil, Fokusgruppe 1). Det at efterkomme overordnede idrætsorganisationers vejledninger, kan formodes at være specielt ønskværdigt hos idrætsforeninger, der har høje sportslige ambitioner og værdier, da indføring af en alkoholpolitik efter opfordring fra en af disse organisationerne kan være et udtryk for, at foreningen respekterer og ønsker at værne om de sportslige værdier som paraplyorganisationen symboliserer.

I det ovenstående citat fremkom det ligeledes, at informanten på daværende tidspunkt var repræsentant i DBU, hvilket som beskrevet, også var årsagen til, at foreningen indførte en alkoholpolitik. Informanten pådrog sig rollen som tovholder, for at videreformidle de emner som var blev diskuteret i DBU til sin egen idrætsforening. Det kan derfor tyde på, at foreningens vidensgrundlag er vigtigt for hvorvidt en idrætsforening vælger at indføre en alkoholpolitik. Derfor må det formodes, at udefrakommende informationsdeling fra relevante organer kan være med til at facilitere igangsættelsen af det alkoholpolitiske arbejde. Flere informanter, fra forskellige fokusgrupper, understøttede dette igennem at foreslå, at henvendelser,

vejledning, oplysningskampagner og foredrag fra overordnede idrætsorganisatoriske organer eller fra kommunen kunne facilitere til politikudvikling i foreninger uden en alkoholpolitik. Dette kom blandt andet til udtryk igennem følgende citat:

»Jeg tror, at hvis nogen af de store der tager det op, altså hvis DGI ligesom lagde det på deres program, og sagde her "Jamen her i Nordjylland, nu skal vi havde fundet ud af hvad vi gør her", altså... (...). Så er vi jo også nødt til at forhold os til det, som underafdeling. Jeg tror i hvert fald, at de kunne have et ansvar, for at der blev prikket til nogen rundt omkring.«

(Dorthe, Fokusgruppe 3)

Citatet understøtter tolkningen, om vigtigheden af informantionsdeling, men indikerer samtidig også, at det, set fra foreningsmedlemmernes synspunkt, bør være de overordnede idrætsorganisationer der skal tage ansvaret som foregangsmænd, tovholdere og initiativtagere til at formidle budskabet ud og igangsætte det alkoholpolitiske arbejde i idrætsforeninger.

8.3.3 Generationsskiftets betydning for alkoholbrug i foreningslivet

En anden ændring i samfundet, som informanterne anså som værende betydningsfuld for en ændring af alkoholkulturen, hvilket dermed kan have implikationer for muligheden for at indføre en alkoholpolitik, kan knyttes til foreningsmedlemmernes alder og et, af informanterne beskrevet, generationsskifte:

»Jamen jeg tænker egentlig, at ændringerne de kommer af sig selv. Nu var vi lige lidt inde på det der med alkoholpolitik på arbejdspladser, det bliver jo mere og mere almindeligt, og så tænker jeg også, at de der unge mennesker der er ude på arbejdsmarkedet i dag, de er jo oplært sådan. Nu færdes jeg selv i byggemiljøet. Unge mennesker i et skur, de drikker ikke bajere, men det gør de gamle. Det har de gjort de sidste 40 år de har været på arbejdsmarkedet, og der skal sgu ikke komme en eller anden smart projektleder og fortælle at det kan man ikke mere, altså. Det dør ud med deres generation, det er jeg slet ikke i tvivl om.«

(Anton, Fokusgruppe 4)

Af citatet fremgår det, at informanten formodede, at alkoholkulturelle ændringer kommer helt af sig selv med tiden, grundet et generationsskifte, og at alkoholkulturen generelt vil bevæge sig imod en mindre liberal alkoholkultur. En anden informant understøttede det ved at trække paralleller tilbage, til de ændringer der er sket på arbejdspladserne: *»Men der er jo ingen tvivl om, at det er en udvikling, som vil blive*

mere fremtrædende. For 20 år siden drak man også på mange arbejdspladser, for 30 år siden drak man på alle arbejdspladser. Det gør man ikke mere...» (Carl, Fokusgruppe 4). Til trods for, at fodbold og øl af flere informanter blev anset som noget der hørte sammen, kan det, på baggrund af informanten Olivers udtalelse, som ung fodboldspiller, tyde på, at denne sammenhørighed er ved at ændres: *»(...) jeg ved jo også, at der tit er nogle af drengene som jeg spiller fodbold med, de går ud og skifter deres øl til en Cola.»* (Oliver, Interview 2). Dette citat kan tolkes som et opbrud med de gamle traditioner og selvfølgheden, der har vist sig at ligge mellem alkoholbrug og idræt, hvor de unge nu i større grad end tidligere har en mere refleksiv tilgang til valget af drikkevarer, ifølge informanterne. Sammenholdes disse fund om generationsskiftet med de tidligere beskrevne fund omkring sportsligt ambitionsniveau og alder (jf. *Tema 1*), er det dog uvist hvorvidt opfattelsen af de unges fravælgelse af alkohol blot er et øjebliksbillede, eller om det kan tilskrives en højere prioritering af de idrætslige ambitioner. Da der ud fra empirien ikke kan forklares om foreningers unge vil være med til at udvikle alkoholkulturen i en mindre liberal retning, i idrætsforeningerne, når de selv bliver ældre, er det ligeledes uklart om den mere moderate tilgang unge muligvis har til alkoholbrug i idrætsforeninger i dag vil ændres med tiden som følge af alder, sportslig ambitionsniveau og en større vægtning af det sociale fællesskab. Uanset udfald, kan en potentiel udvikling af alkoholkulturen i en mindre liberal retning formentlig udgøre en fremmede faktor for muligheden for at indføre en alkoholpolitik i en idrætsforening, da en mindre liberal alkoholkultur kan tænkes at udgøre en mindre barriere (jf. *Tema 1*).

8.4 Idrætsforeningers bevæggrunde for og værditilknytning til en alkoholpolitik

Det fremkom af fokusgrupperne, at det var forskellige motiver, der havde foranlediget deres implementerede alkoholpolitikker og samtidig også, at betydningen af de respektive alkoholpolitikker var varierende. Analysens fjerde tema *Idrætsforeningers bevæggrunde for og værditilknytning til en alkoholpolitik* vil derfor omhandle om de bevæggrunde informanterne anså som værende betydningsfulde for valget om at have en alkoholpolitik, samt de værdier foreningsmedlemmerne knyttede til en alkoholpolitik.

8.4.1 Beskyttelse af værdier som bevæggrund for indførelse af alkoholpolitik

Flere fokusgrupper forklarede, som tidligere beskrevet under *Tema 1*, at det sociale fællesskab i foreningerne blev prioriteret højt. Til trods for, at flere af informanterne i fokusgrupperne mente, at alkoholbrug i idrætsforeninger bidrog positivt til foreningslivet, delte informanterne også flere opfattelser om, hvordan alkoholbrug i foreningsregi kunne have negative konsekvenser. De negative konsekvenser kom, blandt andet, til udtryk ved, at en af de yngre informanter, forklarede, at hun selv havde oplevet sin idrætsforening som et utrygt miljø: *»(...) man kunne godt føle, at det blev sådan, lidt noget ubehageligt at være i, hvor det jo egentlig var os, børnene, der skal være der og hygge sig og sådan noget, men hvor, at forældrene måske er blevet lidt for fulde (...)*« (Sofie, Fokusgruppe 2). En anden negativ konsekvens ved alkoholbrug i idrætsforeninger kan være det at blive udsat for drikkepres, hvilket kom til udtryk igennem et tidligere præsenteret uddrag (jf. *Tema 1*) hvor Ida reflekterede over om hun selv havde oplevet drikkepres i hendes idrætsforening. Flere af informanterne angav også, at en negativ konsekvens af alkoholbrug, kunne være spirituskørsel til og fra foreningerne. Endvidere påpegede en af informanterne, at en negativ konsekvens kunne tilknyttes muligheden for, at trænere kunne stilles over for et uønsket ansvar ovenfor sine yngre idrætsudøvere, hvis disse valgte at drikke sig berusede i foreningsregi: *»(...) unge mennesker, der lige pludselig er fulde, det ville jeg ikke synes var sjovt som træner. (...)*« (Lotte, Fokusgruppe 3). Det fremstod, på baggrund af informanternes udtalelser, at der forelå et ønske om at forebygge forekomsten af negative konsekvenser ved alkoholbrug i idrætsforeninger, hvilket netop kunne udgøre omdrejningspunktet for en alkoholpolitik:

»(...) Og jeg mener sådan set, at den politik vi har, den understøtter, at vi undgår mange af de åndssvagheder der skaber splid og ufred, når folk de mødes og sidder og kæver den lidt (drikker alkohol), kører derfra halvpåvirket, også videre, også videre (...)«

(Carl, Fokusgruppe 1)

Ud over, at informanten her anerkendte alkoholbrug i foreningsregi som værende et potentielt problem, der kunne føre til negative konsekvenser, kan udtalelsen også tolkes som et udtryk for, at bevæggrunden for alkoholpolitikken, var det at beskytte foreningens medlemmer fra disse potentielle negative konsekvenser og utrygge situationer. Det, at en alkoholpolitik kan medvirke til at beskytte foreningens medlemmer, er i tråd med hvordan informanterne definerede en alkoholpolitik, da

flere informanter, fra forskellige fokusgrupper, beskrev en alkoholpolitik som værende *et redskab*, som foreningsmedlemmer kunne *læne sig op ad*. Dette illustreres igennem nedenstående interviewcitater:

»Vi valgte at indføre den (alkoholpolitikken) for at blive fri for at stå som frivillig og som bussemænd i klubben. Det er meget, meget, nemmere at fortælle folk, at "Det her, det går ikke" når man har noget på skrift, som man kan læne sig op ad, og det er uanset om det er os, der sidder her, her og nu, eller om det er nogle der er her om 10 år. Så på den vis, så er det egentlig et redskab som man kan bruge aktivt.«

(Bodil, Fokusgruppe 1)

At anvende en alkoholpolitik som redskab, og dermed give medlemmer, som frivillige, noget at *læne sig op ad* kan anses som et udtryk for, at foreningen ønskede at værne om de frivillige, hvilket informanterne mente en alkoholpolitik kunne medvirke til igennem at præsentere klare retningslinjer, der fordrede et trygt miljø. Denne bevæggrund for at indføre en alkoholpolitik kan derfor tolkes som, et udtryk for, at foreningen ønsker at beskytte og drage omsorg for dens frivillige medlemmer, hvilket implicit kan tolkes som, at de frivillige kræfter er af stor værdi for foreningen. Endvidere kan det tyde på, at der eksisterer andre værdier, som idrætsforeninger ønsker at værne om igennem en alkoholpolitik. Dette kommer til udtryk igennem følgende citat, hvor det kan tyde på, at beskyttelse af foreningens sportslige værdier, ligeledes kan udgøre en bevæggrund for et ønske om at have en alkoholpolitik:

»Men det væsentligste er jo, at det bliver erklæret som et mål at være en konkurrence og elite-klub, som prioriterer at understøtte dem der vil noget med sporten. Så er det klart, at hvis vi så sidder og drikker bajere hele dagen, så skaber vi jo et miljø hvor den slags ting ikke trives ret godt. Så vi føler også, at der følger et ansvar med i forhold til, dels vores målsætninger, dels at vi har mange unge, børn og unge inde i klubben (...)«

(Carl, Fokusgruppe 4)

Ønsket om at udvise omsorg og respekt over for sporten understøttes ligeledes igennem en anden informants reaktion over en fjernsynsudsendelse omhandlende Nordjyllands dårligste fodboldhold, *Ulsted*, idet udsendelsen fremhævede fodboldholdets heftige brug af alkohol i foreningsregi:

»Henrik: *De ville aldrig kunne gøre det, de ville aldrig kunne gøre det (indføre en alkoholpolitik). Nu tager vi bare Ulsted, det er ikke bare dem der skal udstilles, men jeg synes bare... Jeg bliver sku bitter når jeg ser, at sådan noget ryge over Tv-skærmen, fordi det er virkelig med til at sige "okay, lad os smide de der værtshusmiljø ud i en fodboldklub". Det er det de gør, det er det de gør derude*

Peter: *De hylder alkohol*

Henrik: *De hylder alkoholen fremfor sporten, og så render Mogens Jørgensen (lokal medieperson) rundt og griner af det og snakker med nogle svineavlere og de går ind i stalden og så.. Men det er så plat, fordi det er ene unge mennesker der sidder og ser det her. (...)*«

(Fokusgruppe 1)

Det, at informanten reagerede med forargelse over, at fodbolden som idræt bliver tilknyttet et stort forbrug af alkohol, kan anses som et udtryk for, at informanten oplevede, at fodboldholdet i udsendelsen ikke udviste omsorg og respekt oven for sporten, da fodbold som idræt blev associeret med holdninger og værdier der var i strid med hans egne. På baggrund af udtalelserne kan, et ønske om at indføre en alkoholpolitik i en idrætsforening tilknyttes et ønske om at værne om foreningens sportslige værdier.

8.4.2 Alkoholpolitik som målet i sig selv

Alkoholpolitikernes formål i idrætsforeningerne, ansås forskelligartet af informanterne. Nogle af informanterne anså deres alkoholpolitik, som værende udelukkende et opslagsværk, i tilfælde af, at der skulle opstå en uhensigtsmæssig hændelse, hvilket en informant udtrykte igennem følgende citat:

»I kender det jo også godt når I køber en eller anden ting, du læser ikke alt det med småt, vel. (...) Det gør man kun i det øjeblik, at der sker et eller andet, og det er også fint, så skal de jo også være der, det er jo ikke sådan at du SKAL, altså læse dem her for at kunne gå og spille fodbold her, sådan er det jo ikke, altså det er kun et opslagsværk.«

(Anna, Fokusgruppe 2)

Endvidere beskrev, samme informant, at alkoholpolitikken bidrog til at skabe en god signalværdi udadtil, fordi »Det er god reklame, det er da et godt sted at være her. Der er kørselspolitik og alkoholpolitik og... [Latter]« (Anna, Fokusgruppe 2). Ved at anskue en alkoholpolitik som et opslagsværk der består af en skriftlig redegørelse af foreningens holdninger og værdier kan det tyde på, at foreningen anser det at have en

alkoholpolitik som værende målet i sig selv. Samme informant påpegede at formålet med alkoholpolitikken var at udvikle et redskab der fungerede som en sikkerhedsforanstaltning der gav mulighed for ansvarsfraskrivelse hvis negative konsekvenser skulle opstå:

»(...) altså nu Frederik, der er formand, hvis nu han bliver blandet ind i et eller andet, så kan han jo holde sig til, at vi har nogle politikker her, ik. Ja, altså jeg tror det var sådan formålet var, i sin tid.«

(Anna, Fokusgruppe 2).

Ud fra disse citater kan det tyde på, at alkoholpolitikken ikke har en forebyggende effekt imod negative konsekvenser i sig selv, men kun har en praksisværdi hvis der skulle opstå negative konsekvenser. På baggrund af dette kan det tolkes således, at foreningen ikke tillægger alkoholpolitikken en særlig værdi i det daglige, idet foreningen oplever, at det at have en alkoholpolitik, der kan anvendes som et opslagsværk ved behov, giver dem den tryghed de har brug for. Det at anskue, det at have en alkoholpolitik, som værende målet, kan betyde, at der ikke vil ske nogen forandring i foreningens alkoholpraksis, hvilket denne forening selv bemærkede da fokusgruppens ene informant fortalte hvordan hun, som barn i foreningen, på grund af voksnes alkoholbrug, havde følt sig utryk i foreningen under et arrangement i foreningsregi (jf. afsnit 8.4.1.), hvorefter flere af de øvrige informanter fortalte at de ikke tidligere havde tænkt over koblingen mellem børn og alkoholbrug ved arrangementet.

I Fokusgruppe 1 og Fokusgruppe 2 var det ikke negative oplevelser med alkoholbrug i foreningsregi der var grunden til, at foreningerne valgte at indføre en alkoholpolitik. Imidlertid forklarede informanter fra Fokusgruppe 1, at deres politik var udviklet i kølevandet af en oplysningskampagne fra DBU: *»Jeg er helt sikker på, at det kom fordi DBU de kørte den kampagne«* (Bodil, Fokusgruppe 1). Endvidere forklarede fokusgruppe 2, at deres alkoholpolitik kom i forlængelse med deres kørselspolitik: *»Og så blev vi enige om, så skulle der laves en kørselspolitik og så en alkoholpolitik (...)«* (Anna, Fokusgruppe 2). Det kan imidlertid tyde på der eksisterede en sammenhæng mellem alkoholpolitikens bevæggrund og foreningsmedlemmers kendskab til politikken, da informanterne fra disse fokusgrupper også var dem med mindst kendskab til foreningens alkoholpolitik. En informant fra Fokusgruppe 1 påpegede dette igennem udtalelsen: *»Jeg tror ikke, at der er mange af os, der har*

været inde at læse den der alkoholpolitik, selvom vi alle sammen er tilknyttet klubben og har været det i mange år» (Peter, Fokusgruppe 1). Dette kom ligeledes til udtryk i fokusgruppe 2:

- »Anna: *Jeg ved ikke rigtig hvor mange der ved at vi har den, hvis jeg skal være helt ærlig.*
[Fnis]
- Anna: *Fordi når man har sådan noget liggende på en hjemmeside, ik' os', så er det tit sådan. Jamen det ved jeg ikke hvor mange gange dem der er i klubben egentlig går ind... Hvordan ser vores hjemmeside egentlig ud? Hvis jeg skal være helt ærlig, jeg tror nok, at vi sådan måske glemmer lige at sige, at "Nu skal I lige huske at læse de her politikker, som vi har", det har jeg indtrykket af. (...)*«
(Fokusgruppe 2)

Det, at foreningen ikke prioriterede at formidle alkoholpolitikken ud i foreningen kan indikere, at der ikke tilknyttedes særlig stor grad af værdi til alkoholpolitikken, hvorfor dette kan understøtte tolkningen om, at det at have en alkoholpolitik blev anset som værende målet i sig selv. Den lave værditilknytning kan muligvis have tilknytning til det, at disse foreninger ikke havde oplevet negative situationer hvor deres alkoholpolitik i den sammenhæng ville have haft værdi i praksis. Ved mangelfuld formidling af alkoholpolitikens budskab ud i foreningen, vil alkoholpolitikken formentlig reduceres til at være nedskrevne retningslinjer på en opslagstavle eller hjemmeside der ikke anvendes, hvorfor det at anskue en alkoholpolitik som værende målet i sig selv kan føre til, at foreningsmedlemmer vil have mangelfuld kendskab til de værdier og holdninger deres idrætsforening ønsker at stå for. Ved mangelfuld kendskab til disse værdier og holdninger blandt foreningsmedlemmer kan det tænkes, at alkoholpolitikken ikke vil have nogen effekt i praksis, hvor alkoholpolitikken heller ikke vil bidrage til at forhindre, at negative konsekvenser ved alkoholbrug opstår. Til trods for, at dette formentlig var sigtet med alkoholpolitikken i udgangspunktet, kan alkoholpolitikken, som en konsekvens heraf, fremstå som en falsk tryghed. Det er imidlertid muligt, at sammenhængen mellem anskuelsen af alkoholpolitikken som et mål, der blev fremtolket ovenfor, kan have tilknytning til idrætsforeningernes alkoholkultur. Det, at de to fokusgrupper der udgjorde grundlaget for denne tolkning begge var tilknyttet fodbold, kan betyde, at disse informanter var del af en mere liberal alkoholkultur, da fodboldkulturen i *Tema 1* blev tilknyttet en mere liberal tilgang til alkoholbrug end andre idrætsgrene. På baggrund af dette, kan det udledes at

anskuelsen af alkoholpolitikken som et mål i sig selv, kan tilknyttes til en mere liberal alkoholkultur, hvor foreningerne muligvis ikke ønskede at skabe forandring i deres alkoholpraksis. Det, at disse foreninger heller ikke prioriterede at formidle politikken ud til deres medlemmer, kan ligeledes understøtte tolkningen om, at forandring i alkoholpraksissen ikke var et prioriteret ønske i disse foreninger.

8.4.3 Alkoholpolitik som middel til målet om ændring

Som nævnt i Tema 2, kunne tidligere erfaringer med negative konsekvenser af alkoholbrug i foreningsregi udgøre en bevæggrund for, at idrætsforeninger indførte en alkoholpolitik, hvilket var tilfældet i Fokusgruppe 3 og 4. En informant fra Fokusgruppe 4 forklarede netop, at alkoholpolitikken var indført fordi *»(...) man ligesom vil slå en streg i sandet og så komme videre, ikke. (...)«* (Bjarke, fokusgruppe 4). I de foreninger der havde gjort sig denne type erfaringer, kan det derfor anses som værende vigtigt at forhindre, at denne type hændelser gentager sig. Dette kommer frem af hvilket følgende uddrag fra Fokusgruppe 3:

»Birthe: (...) ikke at komme ud i sådan en situation vi var i med, at der sidder en træner der er stang-stiv og har ansvaret for 20 unge mennesker under 16 år.
Dorthe: Ja
Birthe: Det vil vi ikke finde os i!
Dorthe: Eller stå i den situation som vi gjorde til sommerfesten, det ansvar vil jeg i hvert fald ikke tage, fordi det er mig der står bag ved disken!
Birthe: Altså, det er sådan nogle ting vi vil ud over at vi skulle opleve.«

(Fokusgruppe 3)

Det, at både Bjarke, Birthe og Dorthe udtrykte, at de ønskede, at en alkoholpolitik skulle føre til en mærkbar ændring i foreningens alkoholpraksis, kan tolkes som det, at alkoholpolitikken tillægges en stor værdi i kraft af alkoholpolitikken forebyggende rolle. Denne værditilknytning kan endvidere fordrer ændringer i foreningens alkoholpraksis, da politikken netop opstod som et resultat af et ønske om ændring. Dermed kan en alkoholpolitik, i denne sammenhæng, anses som et middel mod et mål om at skabe ændringer i idrætsforeninger med tanke på at forhindre, at idrætsforeninger oplever negative konsekvenser af alkoholbrug i fremtiden.

Det, at medlemmerne i disse foreninger tilskrev deres alkoholpolitik en mere forebyggende værdi, kan også understøttes af, at der blev lagt større vægt på at formidle alkoholpolitikken ud til foreningernes medlemmer. Dette kom til udtryk i følgende citat fra en informant fra Fokusgruppe 4:

»(...) man slår meget på det (alkoholpolitikken), når begynderholdene de kommer, sådan, at man faktisk som ny i klubben får, meget kraftigt af vide, at det er sådan det er og så accepterer man det egentlig, at sådan... Man kan vel lidt sige, at man får det ind med modermælken ikke os', som nyt medlem i klubben. Det tænker jeg i hvert fald.«

(Anton, Fokusgruppe 4)

Citatet viser, at der blev gjort meget ud af at formidle politikken til nye medlemmer, så de kunne få alkoholpolitikken ind med *modermælken*. Ordvalget fremhæver hvor vigtigt informanten Anton mente det var, at nye medlemmer oplæres i foreningens alkoholpraksis helt fra start af. Formidling af alkoholpolitikken blev ligeledes prioriteret i Fokusgruppe 3's forening, hvilket fremhæves igennem følgende citat:

»(...) Det er jo fint nok at have den, men hvad gør vi så for at få det fortalt til vores instruktører og vores medlemmer og vores forældre og...? Det er jo det næste step. Det er jo det vi har taget fat i. At det i hvert fald er vigtigt for de hold hvor det er relevant at blive informeret, og at vi i bestyrelsen ved hvordan vi vil gøre det til vores arrangementer. (...)«

(Dorthe, Fokusgruppe 3)

Modsatrettet anvendelsen af alkoholpolitik som et opslagsværk, blev alkoholpolitikken her, igennem aktiv formidling, til et hjælpemiddel der var med til at forme en ønsket alkoholpraksis. Alkoholpolitikken fremstod dermed som et middel til, at foreningen kunne opnå deres mål om en ændret alkoholpraksis, hvor de tidligere negative oplevelser bidrog til igangsættelse af diskussion omkring hvordan foreningen ønskede, men også hvordan de ikke ønskede, at deres alkoholpraksissen skulle være.

Kapitel 9

Diskussion

9. Diskussion

I dette kapitel vil specialets empiriske fund diskuteres sammen med den fremfundne eksisterende evidens om feltet, for at kunne udarbejde et velargumenteret beslutningsgrundlag, for hvordan idrætsforeninger kan anvendes som arena for forebyggelse igennem igangsættelse af alkoholpolitisk arbejde, hvorigennem selvfølgheden ved alkoholbrug i idrætsforeninger bliver genstand for refleksion. Derudover vil kapitlet også indeholde diskussion af specialets videnskabsteoretiske perspektiv og anvendte dataindsamlingsmetoder, samt diskussion af kvaliteten af specialets empiriske fund.

9.1 Diskussion af de empiriske fund

Følgende diskussion har til hensigt at diskutere de empiriske fund sammenholdt med den litteratur der er fremkommet igennem speciales to litteratursøgninger, samt litteratur fra problemanalysen. Diskussionen indledes med en kort sammenfatning af specialets empiriske fund.

Specialets overordnede empiriske fund viste, at alkoholbrug i foreningsregi kan medvirke til, at styrke idrætsforeningers sociale fællesskab og at idrætsforeningers alkoholkultur kan afhænge af forskellige idrætsmæssige og demografiske faktorer. Fundene tydeliggjorde, at der eksisterede forskellige hæmmende og fremmende faktorer med indflydelse for det at indføre alkoholpolitik i idrætsforeninger. Faktorerne kunne både tilknyttes idrætsforeningerne selv og til samfundet generelt. Endvidere viste fundene, at igangsættelse af en succesfuld implementeringsproces krævede klarhed i, og enighed omkring, formålet med en alkoholpolitik, og at dette kunne opnås igennem diskussion og dialog. Disse diskussioner kunne bidrage til læring og refleksion over idrætsforeningers egne alkoholpraksisser, hvilket kunne medvirke til, at idrætsforeninger kunne opstille fælles målsætninger vedrørende det alkoholpolitiske arbejde. Fundene viste også at igangsættelse af disse diskussioner kræver mod og tydelighed, samt at de frivillige foreningsmedlemmer efterspørger eksterne tovholdere der kan tage ansvar for at bidrage med vidensformidling og vejledning omkring det alkoholpolitiske arbejdet. Endelig viste fundene, at hvis udformningen af en alkoholpolitik anskues som målet i sig selv er der mindre sandsynlighed for, at politikken vil føre til forandring i foreningens alkoholpraksis,

hvorimod det at betragte en alkoholpolitik som et middel til målet om ændring af eksisterende alkoholpraksis i større grad vil fordre en forandringsproces. Dette kan have sammenhæng med den grad af formidling foreninger prioriterer, at politikens budskab skal formidles ud til foreningsmedlemmer.

9.1.1 Idrætsforeninger som kontekst for implementering af alkoholpolitik

Af specialets empiriske fund fremkom det, at en af de overordnede forklaringer på, at der blev drukket alkohol i idrætsforeninger, kunne tilknyttes alkoholens egenskab som socialt bindemiddel og mulighed for afreagering. Disse fund er i tråd med nogle af de positive egenskaber der blev koblet sammen med alkoholbrug i idrætsmæssige kontekster i problemanalysen, herunder alkohols positive indvirkning på fællesskabet og identitetsdannelse (Vinther, 2011) og den sociale hygge (Grønkjær mfl., 2011), men også alkohols egenskab som ventilfunktion (Vinther, 2011) og adgang til afkontrolleret kontrol (Elias, 1991). Endvidere viste specialets empiriske fund, at mange foreningsmedlemmer, specielt i tilknytning til fodbold, og muligvis holdsport generelt, anså det at drikke alkohol i foreningsregi som en selvfølge. Opfattelsen af alkoholbrug i idrætsregi som værende en selvfølgelighed er, som forklaret i specialets problemanalyse, også observeret af Vinther (2011), hvilket er en opfattelse hun specielt tilknytter en liberal alkoholkultur. På grund af de mange interesser der sættes i spil igennem selvfølgeligheden ved alkoholbrug i foreningsregi og de positive værdier foreningsmedlemmer tillægger alkoholbrug, kan disse faktorer udgøre en barriere, både imod ønsket om at have en alkoholpolitik og selve arbejdet med indførelsen af en alkoholpolitik. Det at anvende idrætsforeninger som en forebyggelsesarena fremstår dermed som en kompleks opgave, da der vil være mange kontekstuelle faktorer at inkorporere i det alkoholpolitiske arbejde. Det at tage hensyn til den enkelte idrætsforenings kontekst ved implementering af en politik understøttes af flere studier (Donaldson, Leggett, & Finch, 2012; Geidne, Quennerstedt, & Eriksson, 2013; Harris, Mori, & Collins, 2009; Kokko, 2014; Skille, 2008). Det kan derfor anbefales, at aktørerne bag implementeringsprocessen gør sig kendt med den gældende implementeringskontekst, herunder foreningens alkoholkultur og foreningsmedlemmers værditilknytning til alkoholbrug, forinden processen påbegyndes. På baggrund af, at specialets empiriske fund foreslår, at der eksisterer en sammenhæng mellem idrætsforeningers alkoholkultur og idrætsforeningers størrelse,

ambitionsniveau, idrætsgren, kønsprofil og aldersfordeling, bør disse faktorer derfor ligeledes tages i betragtning ved igangsættelse af alkoholpolitisk arbejde.

Ud over alkoholkulturelle faktorer og foreningsmedlemmers værditilknytning, kan medlemmers rolle som frivillige have betydning for det alkoholpolitiske arbejde. Flere studier (Donaldson mfl., 2012; Geidne mfl., 2013; Harris mfl., 2009; Skille, 2008) påpeger yderligere, at hvis politikker i idrætsforeninger skal implementeres med succes og med accept af medlemmer fra en idrætsforening er det særligt vigtigt, at der tages højde for, at idrætsforeninger består af frivillige kræfter, da det er muligt, at foreningsmedlemmer ikke oplever det alkoholpolitiske arbejde som værende deres primære ansvarsområde. Ifølge Donaldson (2012) kan den lille grad af forpligtelse foreningsmedlemmer har i rollen som frivillig, sammen med en høj udskiftningsrate af de frivillige kræfter, være med til, at vanskeliggøre politikimplementering, da dette ansvar kræver meget af de frivillige som også har andre prioriteter i hverdagen. Dette kan være en forklaring på, hvorfor specialets empiriske fund viste, at foreningsmedlemmer efterspurgte støtte fra eksterne organisationer som DGI, DIF eller kommunen til foreningens alkoholpolitiske arbejde. Det at få professionel opbakning og støtte fra en større organisation kan, ifølge både Donaldson og kollegaer (2012) og Geidne og kollegaer (2013), være med til at fremme implementeringsprocessen, da dette kan bidrage til at klæde de frivillige bedre på til opgaven.

9.1.2 Idrætsforeninger som arena for alkoholforebyggelse ovenfor unge

Af specialets empiriske fund fremkom det samlet, at jo mindre idrætsforeningerne var, jo højere blev det sociale aspekt prioriteret frem for de sportslige ambitioner og jo mere liberal syntes alkoholkulturen derfor at være, idet det fremkom, at alkoholkulturer i idrætsforeninger i høj grad var social forankret. Da dette forhold var specielt tydeligt i forbindelse med fodbold, og muligvis i holdsport generelt, kan det formodes, at en liberale alkoholkultur vil besværliggøre det at skabe forandring igennem alkoholpolitisk arbejde ved foreninger med disse idrætsgrene. Imidlertid dokumenterede Warner-Smith og kollegaer (2000), der undersøgte foreningsrepræsentanters accept af strategier, der ønskede at fremme ansvarlig alkoholserving hos australske rugby-klubber, at der var stor accept og modtagelighed over for disse strategier på trods af en liberal alkoholkultur der

accepterede et stort alkoholindtag. Til trods for studiets lave metodiske kvalitet, kan disse resultater, sammen med det, at de empiriske fund indikerede, at der eksisterede et ønske om at beskytte idrætsforeningers unge, samt det, at danskerne er åbne ovenfor alkoholforebyggelse der retter sig mod unge (Mandag Morgen & TrygFonden, 2008), tyde på, at der, på trods af en liberal alkoholkultur, kan eksistere en vis forandringsparathed overfor ændringer i danske idrætsforeningers alkoholpraksis, specielt hvis dette er til gavn for de yngre foreningsmedlemmer.

Da voksne medlemmers alkoholbrug i foreningsregi, som vist i problemanalysen, kan have en indirekte negativ indvirkning på de unge medlemmers alkoholvaner igennem deres position som rollemodeller (Hellandsjø Bu, 2004; Hingson & Zha, 2009), bliver det imidlertid vigtigt, at en alkoholpolitik i udgangspunktet henvender sig til de voksne foreningsmedlemmer. Dette bliver specielt vigtigt i lyset af, at de empiriske fund viste, at ældre foreningsmedlemmer som vægtlægger det sociale aspekt vil være mere tilbøjelige til at drikke alkohol i foreningsregi. Dog kan det formodes, at forandring af de ældre foreningsmedlemmers alkoholbrug vil mødes med en vis uvillighed, da denne forandring kan forstyrre deres nuværende sociale omgangsform. Dette kan understøttes af problemanalysens tolkning om, at voksne danskerne generelt ikke ønsker at ændre deres eget forbrug, heller ikke hvis dette udgør et led af den generelle alkoholforebyggelse ovenfor den yngre befolkning (Mandag Morgen & TrygFonden, 2009). Det kan derfor tænkes, at forandringsvilligheden vil være forskellig i forskellige grupperinger i idrætsforeninger, alt efter deres værditilknytninger til alkoholbrug, hvorfor der som et led i det alkoholpolitiske arbejde, anbefales at idrætsforeningers voksne medlemmer generelt reflekterer over deres position som rollemodel og deres alkoholbrug i foreningsregi.

For at imødekomme forandringsparathed blandt foreningsmedlemmer bør en alkoholpolitik dog ikke være for restriktiv, da specialets empiriske fund viste, at identiteten som dansker, hvilket Grønkjær og kollegaer (2011) ligeledes tilknytter en forventning om alkoholindtagelse, ikke kan forenes med en ideen om en fuldstændig alkoholfri forening. Imidlertid viste de empiriske fund, at eksterne samfundsfaktorer, såsom mindre social accept af spirituskørsel og individualisering af samfundet, kan have bidraget til, at der i dag drikkes mindre alkohol i danske idrætsforeninger, hvorfor der kan sættes spørgsmålstejn ved om der overhovedet eksisterer et behov for

at igangsætte forandringsprocesser der søger at ændre selvfølgheden ved alkoholbrug i foreningsregi. Disse ændringer gør imidlertid ikke om på det faktum, at danskernes alkoholforbrug stadig er at finde i den europæiske top (Mandag Morgen & TrygFonden, 2009; World Health Organization, 2014), at en lang række studier har vist, at borgere der er tilknyttet idrætsforeninger drikker mere alkohol end den øvrige befolkning (Duff mfl., 2005; O'Brien mfl., 2007; Poortinga, 2007; Rowland mfl., 2012b) og at unge påvirkes af voksne rollemodellers alkoholbrug (Bendtsen mfl., 2014; Hellandsjø Bu, 2004; Leissner, 1998). Det, at både Kokko (2014) og Geidne og kollegaer (2013) fremhæver idrætsforeninger som vigtige settings for alkoholforebyggelse ovenfor unge, og at Rowland og kollegaer (2012b) har vist, at alkoholpolitisk arbejde kan nedsætte risikofyldt alkoholadfærd i idrætsforeninger, fremhæver det potentiale danske idrætsforeninger i dag, kan have som arena for alkoholforebyggelse. Anvendelsen af idrætsforeninger som en del af en mere generel, national alkoholforebyggelsesstrategi ovenfor unge, kan også understøttes af Whitelaw og kollegaer (2001), der har dokumenteret, at en setting-baseret tilgang, hvor det sundhedsfremmende- og forebyggende arbejde udføres i de kontekster som målgruppen færdes i, vil være mere effektive ovenfor adfærdsændringer end individrettede tilgange. Imidlertid eksisterer der stadig et behov for at undersøge omfanget af alkoholforbruget i danske idrætsforeninger for at identificere det specifikke forebyggelsesbehov.

9.1.3 Behov for, og accept af, ekstern informationsdeling

Specialets empiriske fund viste, at både tidligere oplevelser af negative konsekvenser af alkoholbrug i foreningsregi og oplysningskampagner fra en overordnet idrætsorganisation kunne være årsagen til, at en forening valgte at indføre en alkoholpolitik. Dermed tyder det på, at viden om alkoholbrugens konsekvenser eller viden omkring det alkoholpolitiske område generelt kan fremme idrætsforeninger ønske at indføre en alkoholpolitik. Det, at Pluim og kollegaer (2014) dokumenterede, at mangelfuld adgang til relevant information om sundhed kunne udgøre en barriere for udviklingen af sunde tennisklubber, understreger dermed påstanden om, at viden er essentielt for at igangsætte forandringsprocesser, eksempelvis igennem det at indføre en alkoholpolitik. Dette, sammenholdt med specialets empiriske fund, der viste, at foreningsmedlemmer efterspurgte støtte og ansvarstagen fra overordnede idrætsorganisationer til igangsættelse af idrætsforeningers arbejde med

alkoholpolitikker, kan indikere, at engagement fra eksterne organisationer som DGI, DIF eller kommunen kan virke fremmende på igangsættelsen og udførelsen af foreningers alkoholpolitiske arbejde.

Det at specialets empiriske fund identificerede et ønske om ekstern støtte fra idrætsforeningernes side, kan også indikere, at der vil eksistere en vis grad af accept om at modtage ekstern hjælp og vejledning til det alkoholpolitiske arbejde. I lyset af, at Warner-Smith og kollegaer (2000) dokumenterede, at omtrent alle de undersøgte australske rugby-klubber rapporterede, at kontakten med udefrakommende organisationer, folkesundhedsarbejdere og politi var acceptabelt og, at 59% af foreningerne syntes, at kontakten med folkesundhedsarbejderne i forbindelse med at udarbejde strategier for ansvarlig alkoholudskænkning var nyttig, kan det netop tænkes, at der generelt kan eksisterer en vis velvillighed overfor at modtage støtte og hjælp fra ekstern side. Det, at det succesfulde alkoholforebyggelsesprogram The Good Sports Program netop modtog støtte fra vigtige folkesundhedsorganisationer (Duff & Munro, 2007), kan endvidere være et udtryk for, at eksterne støtte er vigtigt for, at foreninger oplever succes med sit alkoholforebyggende arbejde. Hvis eksterne organisationer som DGI, DIF eller kommunen engagerer sig i denne proces, vil det imidlertid være vigtigt, at kommunikationsformen, organisationerne i mellem, genspejler den ordlyd der anvendes i idrætsforeninger, da Kokko (2014) påpeger, at dette kan fremme forståelsen og motivationen for arbejde med sundhedsrelaterede problemer i kontekster som i udgangspunktet ikke er forebyggelsesarenaer.

På baggrund af specialets empiriske fund, fremstod DGI og DIF eller kommunerne som naturlige initiativtagere til understøttelse af idrætsforeningers alkoholpolitiske arbejde. Både i Norge og Sverige tager idrættens paraplyorganisationer rollen som initiativtagere, da de har udarbejdet overordnede alkoholpolitiske retningslinjer (Norges Idrettsforbund, 2004; Riksidrottsförbundet, 2014). Alkoholforebyggelse i Danmark er et kommunalt ansvar (Sundhedsstyrelsen, 2012), hvorfor det er op til den enkelte kommune at understøtte idrætsforeninger i det alkoholpolitiske arbejde. Det kan i denne forbindelse foreslås, at kommunerne samt de større idrætsorganisationer kunne indgå i et samråd, hvor kommunerne kunne drage nytte af idrætsorganisationernes viden om idrætsforeninger som arena, mens

idrætsorganisationerne kunne trække på den viden kommunerne besidder vedrørende forebyggende arbejde.

9.1.4 Idrætsforeningers alkoholpolitiske værditilknytning og forandringsprocesser

Af specialets empiriske fund fremkom det, at der eksisterede en sammenhæng mellem hvilken forebyggende værdi idrætsforeninger tillagde deres alkoholpolitik og måden hvorpå idrætsforeninger anvendte deres politik. Herunder fremkom det, at en større værditilknytning gav anledning til en øget praksisanvendelse, hvor politikken blev anvendt som et forebyggende middel til at indfri et mål om at beskytte de unge, frivillige og sportslige værdier mod uhensigtsmæssige konsekvenser af alkoholbrug. Endvidere kunne en lavere grad af forebyggende værditilknytning til idrætsforeningens alkoholpolitik bidrage til, at alkoholpolitikken kun eksisterede passivt i foreningen som et opslagsværk på en opslagstavle eller en hjemmeside. Der kan trækkes paralleller fra dette skel og til det Donaldson og kollegaer (2012) fandt i deres kvalitative undersøgelse af foreningsmedlemmers perspektiver på udviklings- og implementeringsprocessen af politikker i idrætsforeninger, da informanterne i studiet skelnede mellem det at anse en politik som noget obligatorisk eller som en ressource. Endvidere foreslår studiet, at den værdi der tillægges alkoholpolitik vil have implikationer for i hvilken grad idrætsforeninger vil forholde sig til politikken (Donaldson mfl., 2012), hvilket ligeledes kom til udtryk i specialets empiriske fund da graden af værditilknytning havde implikationer for hvordan idrætsforeninger prioriterede formidling af politikken ud i idrætsforeningen.

Graden af forebyggende værditilknytning og måden hvorpå foreningerne forholdt sig til alkoholpolitikken, kan endvidere have betydning for, om alkoholpolitikken fordrede til ændringer i foreningens alkoholpraksis. Specialets empiriske fund hentydede, at det at have en alkoholpolitik i sig selv ikke var forandringskabende men, at det derimod var diskussion, formidling og dialog omkring alkoholpolitiske emner der var medvirkende til at idrætsforeningerne opnåede læring og dermed forandring af deres alkoholpraksis. Geidne og kollegaer (2013) understøtter dette ved at påpege, at en alkoholpolitik bør anvendes aktivt i foreninger for, at den får en effekt, og at aktiv anvendelse bør suppleres med løbende justering af alkoholpolitikken for at sikre, at den til stadighed er i overensstemmelse med

idrætsforeningers foranderlige status. Idet den socialt konstruerede virkelighed til stadighed vil befinde sig i en forandringsproces, der opretholdes og påvirkes af de aktører der indgår i (Rasborg, 2009), spiller anbefalingen i høj grad sammen med et socialkonstruktivistisk perspektiv. Som en utilsigtet konsekvens, af at anvende en alkoholpolitik passivt i form af et opslagsværk på en hjemmeside eller en opslagstavle, kan en alkoholpolitik kan bidrage til, at idrætsforeningen hviler på en falsk tryghed, da de færreste foreningsmedlemmer formentlig vil være bekendte med politikken holdninger og værdier og dermed ikke handle derudfra.

9.1.5 Efterstræbelse af enighed i alle organisatoriske niveauer

Som nævnt ovenfor foreslås det, at forandringsprocesser kan igangsættes igennem dialog og diskussion. Derudover viste specialets empiriske fund, at der igennem dialog og diskussion er mulighed for, at de forskellige organisatoriske dele af en forening kan komme til enighed og opnå læring omkring foreningens ønskede alkoholpolitiske værdier og holdninger. Enighed i foreningens forskellige organisatoriske niveauer blev af empirien, fremhævet som en vigtig faktor for muligheden for at implementere en alkoholpolitik, hvorfor udviklingen af alkoholpolitik må tage højde for forskellige foreningsmedlemmers værditilknytninger til alkoholbrug. Dette understøttes af Geidne og kollegaer (2013) som understreger, at bred enighed i alkoholpolitikens budskab og formål er vigtigt for at sikre en succesfuldt implementeringsproces. For de parter som er uenige i alkoholpolitikken, kan alkoholpolitikens formål, med inspiration fra Wackerhausen (1994), fremstå som et påtvunget, uægte mål der ikke vil genspejle personens eget værdigrundlag og formål med at være i foreningen. De foreningsmedlemmer der oplever alkoholpolitikken som et påtvunget, uægte mål, vil formentlig heller ikke tillægge politikken en særlig værdi, hvorfor de formentlig heller ikke vil finde det at handle i tråd med politikken, hvorfor alkoholpolitikens effekt formentlig vil udeblive. Ifølge specialets empiriske fund kan uenighed og utilfredshed med en alkoholpolitik fra foreningsmedlemmers side derudover medføre medlemsflugt. For at sikre succes i implementeringsprocessen og effekt af politikindførselen påpeger Donaldson og kollegaer (2012) ligeledes, at både dem som bliver berørt af politikken og dem som skal implementere politikken skal kunne se en mening med den, hvilket kan være med til at forklare hvorfor oplevelsen af at blive påtvunget en alkoholpolitisk målsætning, ikke vil være en givende strategi. Inddragelsen af flere aktører bør, med sigte om en

suksessfuld implementering, fordrer en dialog imellem idrætsforeningers forskellige grupper for, at alkoholpolitikken i større grad kan udgøre et ægte mål for idrætsforeningen som en helhed.

Hvis overordnede idrætsorganisationer eller anden offentlig organisation skal bidrage til at understøtte igangsættelse af forandringsprocesser igennem politikimplementering i idrætsforeninger, eksempelvis igennem vidensdeling, vejledning eller anden form for understøttelse, vil det på baggrund af ovenstående også være nødvendigt at efterstræbe enighed bredt i samtlige organisatoriske led. I denne situation bliver det igen vigtigt, at der tages højde for, at idrætsforeninger bygger på frivillige kræfter, eftersom Harris og kollegaer (2009) også konkluderede i deres studie, at mange frivillige foreningsmedlemmer ikke ønskede at blive agenter der skulle levere politiske målsætninger på vegne af staten. Flere studier (Donaldson mfl., 2012; Geidne mfl., 2013; Harris mfl., 2009; Kokko, 2014) frarådede derfor en klar top-down tilgang, hvor politiske målsætninger "tvinges" ned over de frivillige i idrætsforeninger, i situationer hvor større organisationer samarbejder med de mindre idrætsforeninger. Ved samarbejde mellem forskellige organisatoriske niveauer anbefaler Skille (2008) derimod en strategi hvor tiltag og indsatser der kommer fra højere organisatoriske niveauer møder de behov og krav der findes hos idrætsforeninger. Det at tage højde for implementeringskonteksten bliver dermed endnu en gang fremhævet som essentielt for at skabe en succesfuld implementeringsproces, også når flere organisatoriske niveauer skal indgå et samarbejde omkring dette.

9.1.6 Hjælp til selvhjælp

Med tanke på, at specialets empiriske fund viste, at information og viden kan være vigtigt for at igangsætte en forandring af alkoholpraksissen i en idrætsforening, kan det naivt formodes, at oplysningskampagner vil være gavnlige, med den antagelse, at foreningsmedlemmer blot ikke var veloplyste nok til selvstændigt at kunne igangsætte alkoholpolitisk arbejde. Der findes imidlertid evidens for, at borgere vil handle ud fra deres *frihed* til trods for, at de er bekendte med adskillige sundhedsrisici (Schmidt, 2009). Ifølge Schmidt (2009), vil dette betyde, at borgere vil anskue sundhed anderledes end sundhedsprofessionelle, der har en opdragende sundhedsfremmende agenda, hvorfor oplysningskampagner kan formodes at have en tvivlsom effekt.

Imidlertid har flere studier vist, at The Good Sports Program har haft en reducerende effekt på medlemmers alkoholforbrug i de deltagende idrætsforeninger (Kingsland mfl., 2015; Rowland mfl., 2012a, 2012b), hvor interventionen byggede på at give idrætsforeninger den nødvendige støtte og handlefærdigheder til at efterfølge et akkrediteringssystem. I lyset af denne succes kan det formodes, at en forandringsproces i forbindelse med alkoholpolitikimplementering bør bygge på at understøtte idrætsforeningers handlekompetence, *empowerment*, hvilket, ifølge World Health Organization (1998) refererer til en proces der giver borgere større kontrol over de faktorer og afgørelser der former deres liv. Med udgangspunkt i Vallgård (2009), kan en øgning af foreningers handlekompetence formentlig gøre idrætsforeninger og deres medlemmer bedre i stand til at forhold sig kritisk overfor hvorledes de selv ønsker at fremme foreningens sundhed, hvilket blandt andet kunne facilitere til refleksion og diskussion omkring idrætsforeningers alkoholpolitiske holdninger internt i foreningerne. Med inspiration fra Brun Jensen (2005), kan dette involvere at idrætsforeninger tilbydes vejledning om potentielle negative konsekvenser ved alkoholbrug, hvad der ligger til grund for, at unge fremstår som en specielt udsat gruppe over for alkoholbrug i foreningsregi, hvilke handlemuligheder idrætsforeninger har indenfor det alkoholpolitiske området samt hvordan den enkelte forening kan udvikle reelle målsætninger for at understøtte deres vilje og evne til at igangsætte en forandringsproces.

9.2 Diskussion af metode

Følgende afsnit vil indeholde diskussion af specialets videnskabsteoretiske perspektiv, specialets systematiske litteratursøgning og specialets anvendelse af fokusgrupeinterview til dataproduktion. Afsnittet vil afsluttes med en diskussion af kvaliteten af specialets empiriske fund.

9.2.1 Anvendelse af socialkonstruktivismen

Socialkonstruktivismens epistemologiske grundlag er, som beskrevet i *Kapitel 5 – Videnskabsteoretisk perspektiv*, at virkeligheden formes af vores erkendelse af den (Rasborg, 2009), hvorfor virkeligheden kan siges at være social konstrueret. Specialets udgangspunkt i socialkonstruktivismen, medfører dermed, at projektets fund ikke kan anskues som objektive sandheder, da specialets fund på samme vis vil

være socialt konstruerede i et samspil mellem informanternes og projektgruppens erkendelser, og idrætsforeningernes kultur og historie. Ud fra valget om at anlægge et socialkonstruktivistisk perspektiv på projektets problemformulering, har hensigten ej heller været at nå frem til én objektiv sandhed, men har i højere grad været tilegnelse af forståelse af de igangværende sociale og kulturelle processer i idrætsforeninger, og hvordan disse kan have indvirkning på det at indføre en alkoholpolitik. Dette, idet socialkonstruktivismen erkender, at de samfundsmæssige og kulturelle forhold er under konstant ændring (Rasborg, 2009).

9.2.2 Udførelse af systematisk litteratursøgning

I specialets systematiske litteratursøg bidrog de fokuserede spørgsmål, frasorteringen på baggrund af titel og resume, gennemlæsningen, og den endelige metodologiske kvalitetsvurdering til at sikre en rød tråd i søgeprocessen (Stenbæk & Jensen, 2007). Ligeledes bidrog de heraf udarbejdede PICO-inspirerede blokopdelinger som en hjælp til at strukturere søgningerne. Det, at der ved 2. søgning kun blev anvendt to søgeblokke for at opnå en bredere søgning, kan imidlertid have medført et upræcist søgeresultat. Valget bevirkede identificering af en del irrelevante studier, der modsat det fokuserede søgespørgsmål omhandlede politikindførsel for øget fysisk aktivitet i folkeskoler frem for politikindførsel i idrætsforeninger. Idet flere af de væsentlige søgetermer ikke var mulige at identificere som indekserede søgetermer, blev der anvendt et større antal fritekstord. Den fordel der er forbundet ved anvendelsen af indekserede søgetermer er, ifølge Stenbæk og Jensen (2007), at artikler der anvender synonymer for disse søgetermer også vil inddrages. Anvendelsen af fritekstord, fremfor indekserede søgetermer, kan derfor have bevirket, at potentiel relevant litteratur ikke blev identificeret igennem de systematiske søgninger. Det, at trunkering ved fritekstord fejlagtigt ikke blev medtaget ved første systematiske søgning kan potentielt have betydet, at relevant litteratur der anvendte andre lignende ord med andre endelser ikke blev identificeret.

Det blev vurderet, at specialets litteratursøgninger var dækkende for det fokuserede søgespørgsmål, idet kædesøgning i den fremfundne litteratur henviste tilbage til allerede fremfunden litteratur. Dette understøttes også af, at der ved den første litteratursøgning fremkom en række dubletter, da de forskellige databasers søgeresultater efterfølgende blev sammenlignet. Yderligere opstod der ved begge

søgninger også en teoretisk mætningsgrad, forstået således, at der eksempelvis ved første søgning fremkom flere studier der påpegede den samme tendens, hvor mange artikler omhandlede den samme australske intervention.

9.2.2.1 Udvælgelse og kvalitetsvurdering af den fundne litteratur

Idet de fokuserede søgespørgsmål omhandlede et relativt nyt forskningsfelt der bestod af et relativt lille antal af relevante artikler, blev det vurderet som nødvendigt at nedjustere kvalitetskravene vedrørende inkludering af primær litteratur. Tværnsitsstudiet af Wolfenden (2012) blev eksempelvis medtaget på trods af artiklens udformning som værende et *Letter*, hvor forfatterne ikke havde taget kritisk stilling til studiets begrænsninger eller havde sammenholdt studiets resultater med andre studier, hvilket ellers begge findes som punkter på STROBE checklisten (Elm mfl., 2007). I mangel af anden evidens på området, bidrog studiet imidlertid til indsigt i idrætsorganisationers repræsentanters villighed over for alkoholforebyggelse, der var vigtige i analysen af idrætsforeningers forandringsparathed. Studiet blev derfor alligevel anvendt, men dog med studiets begrænsninger i betragtning.

På baggrund af, artiklernes evne til at belyse forskningsfeltet, blev flere studier inkluderet som primærlitteratur, på trods af studierne mindre gode metodiske kvalitet. Specialets udvalgte primærlitteratur genspejlede derfor ikke udelukkende de højeste klasser i evidenshierarkiet, og skal heller ses som et udtryk for den eksisterende og tilgængelige evidens der var relevant for de fokuserede søgespørgsmål. I tråd med Stenbæk og Jensen (2007), blev kvalitetsvurdering, igennem anvendelse af checklister, udført for at sikre kendskab til undersøgelseernes formål, design, metode, samt de mulige fejl og mangler de respektive studier kunne være behæftede med. Begge gruppemedlemmer læste og vurderede samtlige artikler der blev inkluderet som primær litteratur. For at imødekomme den subjektivitet der kan opstå ved kritisk litteraturvurdering, blev der netop, som anbefalet af Stenbæk og Jensen (2007), anvendt checklister til at fremme en ensartet berømmelse af artiklerne.

9.2.3 Anvendelse af fokusgruppeinterview som dataindsamlingsmetode

Igennem fire fokusgruppeinterview blev der produceret data omkring idrætsforeningers erfaringer med implementering af en alkoholpolitik. Da disse data skal forstås som kontekstafhængige og relationelle (Barbour, 2007), lige som

specialets socialkonstruktivistiske perspektiv fordrer, betød dette at kontekstuelle og relationelle faktorer har haft indvirkning på de data der blev produceret. På baggrund af dette kan en fordel ved specialets valgt af fokusgruppeinterview som dataindsamlingsmetode tilknyttedes projektets eksplorative tilgang, da deltagernes diskussioner frembragte relevante emner som projektgruppen ellers ikke ville spurgt ind til hvis individuelle interviews var blevet benyttet som dataindsamlingsmetode (Halkier, 2010b). Imidlertid ville anvendelse af individuelle interview formentlig have bidraget til mere dybdegående viden omkring de enkelte emner fra den enkeltes livsverden (Tanggaard & Brinkmann, 2010). Dog ville anvendelse af individuelle interviews ikke have givet anledning til at indfange idrætsforeningers sociale kompleksitet i samme grad som fokusgruppeinterviewene, da fokusgruppedeltagerne delte og sammenlignede sine erfaringer og forståelser (Halkier, 2010b). Med tanke på specialets problemformulering, vurderes fokusgruppeinterviews også til at være et mere hensigtsmæssigt metodevalg end deltagende observation. Dette fordi det kan formodes at være svære at belyse foreningsmedlemmers erfaringer med implementeringen af en alkoholpolitik igennem deltagende observation, da alkoholpolitikken og alkoholpolitiske emner ikke var af foreningernes hverdagslige samtaleemner. Imidlertid kunne deltagende observation have bidraget med informationer om hvordan foreningernes medlemmer faktisk forholdte sig til alkoholbrug og alkoholpolitik i praksis, da metoden, ifølge Raudaskoski (2010), kan frembringe data omkring hvordan mennesker handler i forskellige sammenhænge. Dette var imidlertid udenfor specialets formål at undersøge.

Som relativt nye i rollen som moderator mødte projektgruppen flere uforudsete udfordringer igennem dataindsamlingsperioden, blandt andet i forhold til moderering af store fokusgrupper. En fokusgruppe bestod af ti informanter, et antal der var mere end planlagt, hvilket kan have haft betydning for hvilke data fokusgruppen producerede. Krueger og Casey (2014) påpeger, at en for stor gruppe kan være vanskelige at håndtere, samtidig som, at den enkeltes mulighed til at dele dybdegående synspunkter begrænses. Dette viste sig også i praksis da det var besværligt at skabe flow i gruppeinteraktionen, hvorfor det kan formodes, at fokusgruppen producerede mindre dybdegående data sammenlignet med de andre udførte fokusgrupper. For at få mere gang i fokusgruppens interaktioner, kunne moderator i denne situation have fokuseret på at formulere mere evaluerende

spørgsmål, da Puchta og Potter (2005) påpeger, at denne type spørgsmål kan opfordre til en større grad af interaktion i gruppen ved, at fokusgruppemedlemmer faciliteres til at forholde sig til hinandens evalueringer. Imidlertid blev flere relevante emner diskuteret af denne fokusgruppe, hvormed det alligevel blev produceret anvendelige data.

Det var til tider svært for moderator at inddrage samtlige fokusgruppemedlemmer i diskussionen. Dette kan have haft sammenhæng med gruppekonstruktionen, da bestyrelsesmedlemmer og trænere typisk deltog mere aktivt i diskussionerne, end, de ofte yngre, idrætsudøvere. For at imødekomme den manglende interaktion i situationen, anvendte moderatoren sig af virkemidler, inspireret af Halkier (2010a), såsom øjenkontakt og direkte henvendelse til de idrætsudøvere der tog en passiv rolle i diskussionerne, for at facilitere til mere aktiv deltagelse. Der kan dog argumenteres for, at bestyrelsesmedlemmer og trænere formentlig havde flere erfaringer med idrætsforeningernes alkoholpolitik, grundet lang anciennitet eller beskæftigelse med udviklings- eller implementeringsprocessen, hvorfor det faldt denne gruppe mere naturligt ind at diskutere interviewguidens spørgsmål. Det er muligt, at gruppekonstruktionen af sammensatte fokusgrupper, med informanter med uensartede roller i idrætsforeningen har virket hæmmende på gruppeinteraktionen, hvorfor segmenterede fokusgrupper, hvor grupperne heller bestod af informanter med lignende roller, kunne have været et mere hensigtsmæssigt (Halkier, 2008). Den anvendte gruppekonstruktion kan have haft betydning for dataproduktionen, og dermed også specialets resultater, da resultaterne i større grad kan genspejle bestyrelsesmedlemmers og træneres opfattelser og erfaringer. Til trods for disse begrænsninger og udfordringer, vurderes valget om at anvende fokusgruppeinterviews som dataindsamlingsmetode som have været hensigtsmæssigt med specialets problemformulering for øje.

9.2.3 Kvaliteten af de kvalitative resultater

Kvaliteten af specialets kvalitative resultater vil diskuteres med udgangspunkt i Thagaards (2013) begreber *reliabilitet*, *validitet* og *generaliserbarhed*.

9.2.3.1 Reliabilitet

For at højne reliabiliteten, hvilket ifølge Thagaard (2013) er knyttet til hvor pålidelig og tillidsvækkende den kvalitative forskningsproces opfattes at være, blev der, i tråd med Silvermans (2011) anbefalinger, forsøgt at skabe transparens i specialets gengivelse af forskningsprocessen. Der blev derfor lagt vægt på at præsentere en forskningsproces der både var høj i detaljegrad, præcis, og videnskabelig forankret. Reliabiliteten var også forsøgt højnet ved at betydningsfulde metodiske valgs fordele og ulemper var genstand for diskussion undervejs i processen. Som eksempel kan det næves, at projektgruppen indledningsvis ønskede at supplere tematisk analyse med konversationsanalyse, hvilket er en analysestrategi der sætter fokus på fokusgruppernes interaktioner (Silverman, 2011), for at undersøge hvilken rolle fokusgruppernes interaktioner kunne spille i forhandlinger om alkoholpolitiske barrierer og muligheder. Igenennem diskussion blev det imidlertid besluttet at prioritere udarbejdelse af en dybdegående tematisk analyse, hvor ressourcer heller blev anvendt til at sikre systematik og kvalitet i analysen.

Idet forskerens relationer til informanterne også kan have stor betydning for dataproduktionen, og dermed reliabiliteten (Thagaard, 2013), blev der forinden fokusgruppernes udførelse diskuteret hvorledes projektgruppen ønskede at fremtræde i felten. Projektgruppen var enige om, at der, med inspiration fra Launsø og kollegaer (2011), skulle udvises nysgerrighed, velvillighed og en smule forsætligt naivitet for at fordre en diskussionskontekst, der gav plads til en dybdegående udforskning af feltet i tråd med specialets eksplorative tilgang. Projektgruppens relationer til informanterne i foreningerne var af en uformel og afslappet karakter, hvilket forhåbentligvis fordrede til bred deltagelse i fokusgruppediskussionerne. Til trods for, at projektgruppen forsøgte at imødekomme foreningernes uformelle kontekst, og at projektgruppen tydeliggjorde, at der ikke fandtes nogle rigtige og forkerte svar på fokusgruppespørgsmålene, er det muligt at projektgruppens rolle som studerende på en sundhedsvidenskabelig uddannelse, kan have haft indflydelse på informanternes udtalelser. Det er muligt at informanterne, herunder specielt foreningsformændene, følte sig tilskyndet til at skulle fremstå som gode eksempler på en ”sund” forening, med værdier der genspejlede dette, da idrætsforeningerne var udvalgt netop fordi de havde en alkoholpolitik. Dette kom blandt andet til udtryk ved,

at idrætsforeningernes formænd, i to af fokusgrupperne, havde printet en version af deres alkoholpolitik ud, som de delte ud til os og til de resterende medlemmer, så formændene på denne måde muligvis kunne sikre, at alkoholpolitikens værdier var kendt af fokusgruppens deltagere inden interviewets start.

9.2.3.2 Validitet

For at sikre validitet, hvilket Thagaard (2013) knytter sig til gyldigheden af analysens fortolkninger, blev der under analyseprocessen, i tråd med specialets induktive tilgang, efterstræbt at gå forudsætningsløst til data (Patton, 2002; Thagaard, 2013), så de oplevelser og relationer projektgruppen dannede sig ud fra empirien ikke blev præget i en bestemt forudfattet retning. For at sikre transparens i analyseprocessen, blev der udarbejdet et kode-træ, der illustrerede hvordan temaerne, med deres subtemaer, blev dannet. I tråd med Seale's (1999) anbefalinger, blev der i præsentationen af analysens resultater lagt vægt på at skabe et tydelig skel mellem informanternes udsagn og projektgruppen tolkninger på baggrund af informanternes udtalelser, så projektgruppens tolkninger kan genkendes og deres gyldighed vurderes. For at fremhæve, at analysens resultater fremkom på baggrund af informanternes udtalelser, og ikke af projektgruppen selv, blev der lagt vægt på, som Elliott og kolleger (1999) anbefaler, at analysens resultater var tungt empirisk forankret. Som det fremgår i diskussionen af specialets empiriske fund, blev der identificeret flere lighedstræk mellem specialets resultater og anden lignende forskning, hvilket Thagaard (2013) påpeger, kan indikere at resultaterne kan forbindes med en vis gyldighed.

Det, at specialets indsamlede data blev kodet af begge gruppemedlemmer, uafhængigt af hinanden, hvor koderne efterfølgende blev diskuteret i projektgruppen, bidrog til, at koderne blev udviklet på baggrund af begge projektgruppemedlemmers forståelse af data. På denne måde blev der plads til diskussion af flere forskellige fortolkningsperspektiver, hvorfor udvikling af en ensporet analyse blev forhindret. Valget af tematisk analyse som eneste analysestrategi kan imidlertid have ført til, at der i analysen var for lidt fokus på fokusgruppernes interaktioner og interaktionernes betydning for problemstillingen. Som Braun og Clarke (2006) påpegede, er tematisk analyse en måde hvorpå der kan identificeres, analyseres og rapporteres mønstre i data, hvor det i nærværende analyse har været dataenes meningsindhold der har været i fokus grundet specialets undersøgelse af et ukendt undersøgelsesfelt og den

dertilhørende eksplorative karakter. Ved anvendelse af en analysestrategi der i større grad har fokus på at fortolke og analysere de interaktive og kommunikative former, som eksempelvis konversationsanalyse (Halkier, 2010a; Silverman, 2011), kunne projektgruppen have tilegnet sig viden omkring de forhold der lå til grund for informanternes udsagn. Halkier (2010a) påpeger, at konversationsanalyse kan anvendes til at analysere sammenhængen mellem fokusgruppedeltagernes sociale organisering og indholdet i deltagernes udsagn, hvorfor konversationsanalyse i nærværende speciale kunne anvendes til at analysere frem hvilken betydning magtforholdene mellem de forskellige foreningspositioner har haft på deltagernes udtalelser. Det at der blev observeret en tendens mod, at bestyrelsesmedlemmer og trænere var mere aktive i fokusgruppediskussionerne, sammenlignet med idrætsudøverene, kan indikere, at forskellige magtforhold kan have haft en betydning for dataproduktionen. I et forsøg på at alligevel imødekomme det socialkonstruktivistiske perspektiv, der netop fordrer et fokus på processerne for betydningsdannelse (Halkier, 2008), blev informanternes transskriberede interaktioner inkluderet i den tematiske analyse, hvor projektgruppen vurderede dette som relevant.

9.2.3.3 Overførbare

Forskningens overførbare, der ifølge Thagaard (2013) er vurderingen af om forskningens tolkninger kan anvendes i andre sammenhænge, afhænger blandt andet af den anvendte udvælgelsesstrategi (Silverman, 2011). Specialets anvendelse af maksimum variation som udvalgsstrategi kan have ført til, at analysens resultater i større grad genspejler undersøgelsespopulationens heterogenitet (Gobo, 2009), hvilket kan have bidraget til, at specialets tolkninger kan gælde i en bredere kontekst. Imidlertid, kan anvendelsen af snebold-metoden, ifølge Thagaard (2013), have medført udvælgelse af informanter fra samme netværk, hvilket kan betyde, at informanternes holdninger og udsagn vil variere mindre sammenlignet med idrætsforeningen som en helhed. Endvidere kan anvendelsen af et tilfældigt udvalg, hvor kun de idrætsforeninger med interesse for at deltage blev inkluderet, have ført til, at resultaterne bygger på synspunkter fra foreninger der følte sig som gode eksempler og derfor udviste mere positive holdninger over for sin alkoholpolitik. Derudover er det muligt at udvælgelsen af idrætsforeninger med beliggenhed i Nordjylland, betyder, at resultaterne kan genspejle regionale forhold, der muligvis vil variere andre steder i Danmark. Det, at lignende mønstre i data blev identificeret på tværs af

fokusgrupperne kan imidlertid tyde på, at specialets resultater genspejler nogle generelle tendenser ved undersøgelsesfeltet der muligvis også kan gælde for andre foreninger. Som eksempel kan det, at informanter fra samtlige fokusgrupper påpegede, at fodbold og alkoholbrug hang sammen, understøtte, at de mønstre der blev identificeret i forholdet mellem idrætsgrene og alkoholkultur have en vis overførselsværdi. Dette da Thagaard (2013) påpeger at identificering af centrale tendenser i data giver grundlag for, at læseren kan genkende sig i resultaterne, hvor genkendelse kan bidrage til at højne resultaternes overførselsværdi.

Afslutningsvis kan det nævnes at metodetriangulering, herunder anvendelsen af flere datakilder til belysning af specialets problemformulering, kunne have bidraget til at højne fundenes reliabilitet og validitet. Dette, da anvendelse af supplerende datakilder kunne bidrage til at imødekomme de enkelte dataindsamlingsmetoders svagheder, men også til opnåelse af en dybere forståelse af de enkelte fund (Patton, 2002). I denne forbindelse kunne deltagende observation, som tidligere nævnt, givet anledning til indsamling af data der kunne belyse om det foreningsmedlemmerne fortalte i fokusgruppeinterviewene også var det, de gjorde i praksis. Derudover kunne dokumentanalyse, ifølge Patton (2002), bidrage til at frembringe information der ikke ville være fremkommet igennem interviews, fordi dokumentanalyse kan give indblik i forhold forskerne ellers ikke ville have spurgt ind til. Som et eksempel kunne specialets empiriske fund suppleres med dokumentanalyse af idrætsforeningers alkoholpolitikker, eller andet relevant skriftlig materiale, med henblik på, at belyse om der eksisterede betydningsfulde sammenhænge mellem foreningsmedlemmers erfaringer med implementeringsprocessen og hvordan de formulerede og dokumenterede alkoholpolitikken skriftligt.

Kapitel 10

Forandringsperspektivet

10. Forandringsperspektivet

Sigtet med følgende forandringsperspektiv er at præsentere et beslutningsgrundlag for, hvordan idrætsforeninger kan anvendes som arena for alkoholforebyggelse. Beslutningsgrundlaget vil omhandle, hvorledes idrætsforeninger bør understøttes i en forandringsproces af foreningsmedlemmers alkoholbrug igennem indføring af en alkoholpolitik.

Til trods for, at der i dag ikke eksisterer konkret information om alkoholforbruget i danske idrætsforeninger, viser flere undersøgelser, at danskere har et højt alkoholforbrug, set i en europæisk kontekst (Mandag Morgen & TrygFonden, 2009; World Health Organization, 2014), at medlemmer i idrætsforeninger drikker mere alkohol sammenlignet med den resterende befolkning (Duff mfl., 2005; O'Brien mfl., 2007; Poortinga, 2007; Rowland mfl., 2012b), og at unge foreningsmedlemmer kan påvirkes af voksne foreningsmedlemmers alkoholbrug (Bendtsen mfl., 2014; Hellandsjø Bu, 2004; Leissner, 1998). Med udgangspunkt i, at Whitelaw og kollegaer (2001) har dokumenteret, at setting-baserede tilgange til forebyggende og sundhedsfremmende aktiviteter vil være mere effektive end individrettede tiltag, kan aktiv anvendelse af danske idrætsforeninger som en del af en mere overordnet alkoholforebyggelsesstrategi over for unge derfor bidrage til at forbedre den nationale alkoholforebyggelse. I denne sammenhæng kan en alkoholpolitik anvendes som et redskab, hvor den tilsigtede virkning er, at skabe refleksion og diskussion hos idrætsforeningers medlemmer, omkring deres alkoholpolitiske holdninger, hvilket efterfølgende kan føre til forandring af den enkelte idrætsforeningens alkoholbrug, hvis alkoholbruget af idrætsforeningen vurderes som uhensigtsmæssig. Som en afledt tilsigtet konsekvens kan dette have betydning for de unges alkoholvaner igennem at øge unges alder for alkoholdebut, hvilket netop er et prioriteret alkoholpolitisk mål i Danmark (Sundhedsstyrelsen, 2012). På baggrund af de empiriske fund og eksisterende evidens (Mandag Morgen & TrygFonden, 2009; Warner-Smith mfl., 2000; Wolfenden mfl., 2012), kan det vurderes, at der vil eksistere en vis forandringsparathed for at anvende idrætsforeninger som arena for alkoholforebyggelse, hvilket kan bidrage til at fremme idrætsforeningers refleksion omkring selvfølgheden ved alkoholbrug i danske idrætsforeninger igennem igangsættelse af alkoholpolitisk arbejde.

Med udgangspunkt i ovenstående anbefales det, at danske idrætsforeninger i fremtiden tager aktiv del i det alkoholforebyggende arbejde, for at tilegne sig en refleksiv tilgang til alkoholbrug i foreningsregi. På baggrund af specialets empiriske fund, i samspil med eksisterende evidens diskuteret ovenfor, vil der præsenteres tre anbefalinger til, hvordan det alkoholpolitiske arbejde bør udføres med henblik på at implementere succesfulde forandringsprocesser omkring idrætsforeningers alkoholbrug:

1. Tag højde for implementeringskonteksten

Ved implementering af en alkoholpolitik i en idrætsforening anbefales det, at der tages højde for den kontekst alkoholpolitikken skal implementeres i. Denne anbefaling kan forankres i eksisterende evidens (Donaldson mfl., 2012; Geidne mfl., 2013; Harris mfl., 2009; Kokko, 2014; Skille, 2008), samt i specialets empiriske fund, hvor det fremkom, at en idrætsforenings alkoholkultur kan have betydning for mulighederne for at igangsætte alkoholpolitisk arbejde, og at en idrætsforenings alkoholkultur kan variere på baggrund af foreningens idrætsrelaterede faktorer og demografiske sammensætning. Formålet med at tage højde for disse kontekstuelle faktorer ved igangsættelse af alkoholpolitiske arbejde er at kunne imødekomme den enkelte idrætsforenings, samt foreningsmedlemmers, varierende værdigrundlag. Inddragelse af disse værdigrundlag kan fordrer til, at det alkoholpolitiske arbejde tager udgangspunkt i idrætsforeningers præmisser, hvormed foreninger kan opstille deres egne, ægte mål for det alkoholpolitiske arbejde og dermed selv blive iværksætter af deres egen forandringsproces.

2. Anvend dialog og diskussion som værktøj til at skabe forandring

På baggrund af, at både specialets empiriske fund og eksisterende evidens (Donaldson mfl., 2012) indikerede, at en succesfuld forandringsproces forudsætter, at foreningsmedlemmer tillægger en alkoholpolitik en værdi som forebyggende ressource, anbefales det, at idrætsforeninger anvender dialog og diskussion som redskaber til at opnå refleksion og læring omkring foreningens ønskede alkoholpolitiske værdier og holdninger. Da både specialets empiriske fund og eksisterende evidens (Elias, 1991; Grønkjær mfl., 2011; Vinther,

2011) viser, at foreningsmedlemmer tillægger alkoholbrug i foreningsregi forskellige værdier, fordrer emnets kompleksitet netop, at foreningen som en helhed er engagerede i denne proces. Dette anbefales da, det er vigtigt, at der eksisterer enighed i hele foreningen omkring et klart alkoholpolitisk formål for, at alkoholpolitisk arbejde kan resultere i forandring (Geidne mfl., 2013). For at sikre vedvarende forandringer, anbefales det, at alkoholpolitikker aktivt anvendes og, at disse løbende evalueres og justeres så de ligeledes tilpasses idrætsforeningers udvikling og behov (Geidne mfl., 2013).

3. Modtag støtte fra eksterne organisationer

Da speciallets empiriske fund viste, at idrætsforeningers medlemmer efterspørger ekstern støtte i det alkoholpolitiske arbejde, og da Donaldson (2012) og Geidne (2013) understreger, at støtte fra større organisationer kan fremme implementeringsprocessen, anbefales det, at de frivillige foreningsmedlemmer modtager støtte og vejledning fra eksterne organisationer til igangsættelse af idrætsforeningens alkoholpolitiske arbejde. Med inspiration fra tidligere succesfulde erfaringer med brug af idrætsforeninger som arena for forebyggelse i Australien (Kingsland mfl., 2015; Rowland mfl., 2012a, 2012b), anbefales det, at denne eksterne støtte bør understøtte idrætsforeningers empowerment, så idrætsforeninger selv kan igangsætte refleksion og diskussion omkring deres ønskede alkoholpolitiske målsætninger. Med udgangspunkt i Brun Jensen (2005) kan støtten derfor bestå i informationsdeling og vejledning omkring alkohols mulige virkninger i en idrætsforening, unges foreningsmedlemmer position som særlig målgruppe, foreningers handlemuligheder på det alkoholpolitiske område og udvikling af reelle alkoholpolitiske målsætninger. For at fremme en forandringsproces, bør dette samarbejde forløbe således, at højere organisatoriske niveauer støtter de behov og krav der eksisterer i idrætsforeninger (Skille, 2008), og at kommunikationen mellem parterne foregår på et sprog idrætsforeninger kan relatere sig til (Kokko, 2014).

De tilsigtede konsekvenser af at anvende idrætsforeninger som arena for alkoholforebyggelse, er at skabe en mere refleksiv tilgang til alkoholbrug i idrætsforeninger hos idrætsforeningers medlemmer, samt at øge debutalder for

alkoholbrug hos unge, hvilket kan associeres med en mindsket risiko for alkoholafhængighed, en lavere hyppighed af indtag af fem eller flere genstande ved samme lejlighed, spirituskørsel, og fysiske skader som følge af alkoholbrug (Hingson & Zha, 2009). Ved anvendelse af idrætsforeninger som arena for forebyggelse kan der imidlertid opstå en utilsigtet konsekvens idet idrætsforeninger kan opleve et pres fra statens side i forhold til at tackle sundhedsmæssige og velfærdspolitiske udfordringer (Ottesen, 2011). Idrætsforeninger kan på denne måde fratages sin autonomi, hvis staten vælger at ekskludere foreninger i det overordnede forebyggelsespolitiske arbejde (Elias, 2012; Harris, Mori, & Collins, 2009). En anden utilsigtet konsekvens, ved anvendelse af idrætsforeninger som arena for alkoholforebyggelse, kan opstå hvis alkoholpolitikken kommer i konflikt med foreningsmedlemmers værdigrundlag, da specialets empiriske fund indikerede, at uenighed og utilfredshed med en alkoholpolitik kan medføre medlemsflugt. Medlemsflugt grundet alkoholpolitiske ændringer i idrætsforeningen kan medføre, at flere borgere bliver inaktive grundet et manglende ønske om, at være en del af en idrætsforening med en alkoholpolitik.

Kapitel 11

Konklusion

11. Konklusion

Med et socialkonstruktivistisk perspektiv er idrætsforeningers erfaringer med implementeringen af en alkoholpolitik undersøgt, for at afdække hvordan alkoholpolitisk arbejde kan igangsættes i andre idrætsforeninger. Igennem specialets arbejde med problemfeltet fremkom det, at alkoholforebyggelse i idrætsforeninger er et komplekst område, idet alkoholkulturen består af mange- og forskelligartede faktorer som kan have indflydelse for alkoholbrug. Idrætsforeningers erfaringer er belyst igennem fire fokusgruppeinterviewer, fra fire idrætsforeninger, med placering i Nordjylland med i alt 29 informanter. Igennem anvendelse af tematisk analyse fremkom der fire overordnede temaer. Specialets empiriske fund viste, at en alkoholpolitik i en idrætsforening kan forandre til ændringer i foreningens alkoholpraksis såfremt idrætsforeningen tilknyttede alkoholpolitikken en værdi som en forebyggende ressource, at forandring kan igangsættes igennem diskussion og dialog i mellem idrætsforeningens medlemmer og, at støtte og vejledning fra relevante eksterne organisationer kan bidrage til igangsættelse af disse diskussioner. På baggrund af specialets empiriske fund, resultater fra specialets to litteratursøgninger samt diskussion heraf blev der udviklet et beslutningsgrundlag med konkrete anbefalinger til hvordan alkoholpolitisk arbejde bør igangsættes i idrætsforeninger for at understøtte en succesfuld implementerings- og forandringsproces. I denne forbindelse fremkom følgende anbefalinger:

- Tag højde for implementeringskonteksten
- Anvend dialog og diskussion som værktøj til at skabe forandring
- Modtag støtte fra eksterne organisationer

I tråd med specialets socialkonstruktivistiske tilgang, skal disse anbefalinger anskues ud fra den kontekst de blev produceret i, herunder nordjyske idrætsforeninger indenfor fodbold, gymnastik og kajak, samt ud fra projektgruppens indvirkning på dataproduktionen og analyseprocessen. Der kan tilknyttes en vis styrke til anbefalingerne, idet de bygger på empiri indsamlet fra fire forskellige foreninger og et relativt stort antal informanter, hvor der igennem analyse og diskussion blev identificeret analytiske mønstre både på tværs af fokusgruppedata, samt imellem specialets empiriske fund og den eksisterende evidens på området.

Kapitel 12

Perspektivering

12. Perspektivering

Som Vinther (2011) påpegede i sin afhandling, eksisterer der i dag information omkring danskernes alkoholbrug og idrætsvaner hver for sig, men disse forhold er ikke undersøgt i et samspil. Omfanget af alkoholbrug i danske idrætsforeninger mangler derfor at blive undersøgt. Idet specialet konkluderer, at idrætsforeninger kan udgøre en arena for alkoholforebyggelse, kan empiri om danske foreningsmedlemmers faktiske alkoholvaner bidrage til en vurdering af forandringspotentialets størrelse. For at få adgang til data, der belyser foreningsmedlemmers alkoholbrug kan et selvudfyldt spørgeskema anvendes som dataindsamlingsmetode, da spørgeskemaundersøgelser er velegnede til indsamling af større mængde oplysninger, vedrørende store befolkningsgrupper, eller af hele organisationer, på kort tid (Launsø mfl., 2011).

Specialet afgrænsede sig fra at undersøge hvordan idrætsforeninger uden en alkoholpolitik, vurderede sin egen forandringsparathed ovenfor igangsættelse af alkoholpolitisk arbejde, samt hvilke specifikke muligheder og barrierer der kan tilknyttes disse foreningers kontekstuelle rammer. Denne information kan yderligere bidrage til belysning af idrætsforeninger som arena for alkoholpolitisk arbejde. Ved operationalisering af begrebet forandringsparathed, kan idrætsforeningers forandringsparathed undersøges igennem anvendelse af spørgeskema, på baggrund af de fordele der blev beskrevet ovenfor. Spørgeskema som dataindsamlingsmetode kan imidlertid være utilstrækkelig med henblik på at belyse hvilke mulige muligheder og barrierer der kan tilknyttes feltet, idet idrætsforeninger som forebyggelsesarenaer stadig er relativt uudforsket og opstilling af et spørgeskema ikke nødvendigvis vil fange respondenternes perspektiver der ligger ud over de på forhånd opstillede spørgsmål (Launsø mfl., 2011). Feltet kan derfor fremadrettet med fordel, undersøges ved en metodetriangulering, hvor der både anvendes kvantitative og kvalitative metoder der kan bidrage med forskellige vinkler til besvarelsen af problemstillingen, hvormed feltet kan anskues fra flere forskellige videnskabelige perspektiver (Patton, 2002).

Nærværende speciale kan anses som værende et af de første spadestik, vedrørende anvendelse af idrætsforeninger som alkoholforebyggende arenaer i Danmark. I

Australien er der implementeret *The Good Sport Program* med succes, hvilket er en konkret alkoholforebyggelsesintervention der bygger på et akkrediteringsprogram (Duff & Munro, 2007; Kingsland mfl., 2015; Rowland mfl., 2012a, 2012b). Næste skridt i anvendelsen af idrætsforeninger som alkoholforebyggende arenaer i Danmark, kunne derfor indebære en undersøgelse af om elementer fra interventionen, eller interventionen som en helhed, kan overføres til en dansk kontekst med lignende succes. Initiativet kunne eventuelt anvendes som supplement til, samt som understøttelse af, igangsættelsen af det alkoholpolitiske arbejde i danske idrætsforeninger.

Afslutningsvis, kan det på baggrund af specialets præsenterede anbefalinger formodes, at anvendelse af idrætsforeninger som arena for alkoholforebyggelse, igennem igangsættelse af alkoholpolitisk arbejde, kan være med til at skabe en større grad af refleksion hos idrætsforeningers medlemmer omkring deres alkoholbrug i foreningsregi. Ved at øge idrætsforeningers fokus på deres alkoholpraksis, kan den kulturelle selvfølghed blive gjort eksplicit, hvor foreningsmedlemmers alkoholbrug formodes i større grad at blive foreningens anliggende, fremfor et privat anliggende som det anses i dag (Mandag Morgen & TrygFonden, 2009). Anvendelsen af danske idrætsforeninger som arena for alkoholforebyggelse kan anses som et led i at indfri den nationale målsætningen om at øge unges debutalder med alkoholbrug (Sundhedsstyrelsen, 2012), idet idrætsforeninger kan udgøre en del af en setting-baseret alkoholforebyggelse rettet mod danske unge. Faren ved at anvende idrætsforeninger som forebyggende arenaer er dog, at de frivillige i idrætsforeninger kan stilles overfor en uønsket position hvor de skal agere som agenter for statens sundhedspolitiske målsætninger (Harris mfl., 2009; Ottesen, 2011), samt det, at uenighed og utilfredshed med en alkoholpolitik blandt idrætsforeningers medlemmer kan skabe medlemsflugt og muligvis flere inaktive borgere.

Referencer

- Andersen, P., & Baumberg, B. (2008). *Alkohol og helbred*. (K. Broholm, Overs.). København: Sundhedsstyrelsen. Hentet fra <https://sundhedsstyrelsen.dk/da/udgivelser/2008/~-/media/149578E6F82D47C28077B692E4642905.ashx>
- Antes, G. (2010). The new CONSORT statement. *BMJ*, *340*, c1432. <http://doi.org/10.1136/bmj.c1432>
- AV OG TIL. (2011). *Idrett - En alkoholfri sone*. Oslo: AV-OG-TIL. Hentet fra http://www.fotball.no/Documents/PDF/2011/Breddefotball/Idrett_en_alkoholfri_sone-ferdig%20trykket.pdf
- Barbour, R. S. (2007). *Doing focus groups* (Elektronisk udgave). Los Angeles, Calif: SAGE. Hentet fra <https://login.zorac.aub.aau.dk/login?url=http://SRMO.sagepub.com/view/doing-focus-groups/SAGE.xml>
- Beck, S., & Reesen, S. (2006). Alkohol – Kulturhistorisk og aktuelt. I *Rundt om rusen: En antologi om unge og rusmidler*. Odense: Syddansk Universitet, Institut for Filosofi, Pædagogik og Religionsstudier.
- Bendtsen, P., Damsgaard, M. T., Huckle, T., Casswell, S., Kuntsche, E., Arnold, P., ... Holstein, B. E. (2014). Adolescent alcohol use: a reflection of national drinking patterns and policy? *Addiction*, *109*(11), 1857–1868. <http://doi.org/10.1111/add.12681>
- Bitsch Olsen, P., & Pedersen, K. (2003). *Problemorienteret projektarbejde: En værktøjsbog* (Ny 3. udg.). Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.
- Bloomfield, K., Elmeland, K., & Villumsen, S. (2013). *Rusmidler i Danmark - forbrug, holdninger og livsstil*. Aarhus: Center for Rusmiddelforskning.
- Bloor, M., Frankland, J., Thoms, M., & Robson, K. (2001). *Focus Groups in Social Research*. London: Sage.
- Boyatzis, R. E. (1998). *Transforming Qualitative Information: Thematic Analysis and Code Development*. SAGE Publications.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, *3*(2), 77–101. <http://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Bruun Jensen, B. (2005). Sundhedsfremme og forebyggelse: To forskellige paradigmer? *Tidsskrift for forskning i sygdom og samfund*, *2*(3), 67–87.
- Bull, F. C., Bellew, B., Schöppe, S., & Bauman, A. E. (2004). Developments in National Physical Activity Policy: an international review and recommendations towards better practice. *Journal of Science and Medicine in Sport*, *7*(1, Supplement 1), 93–104. [http://doi.org/10.1016/S1440-2440\(04\)80283-4](http://doi.org/10.1016/S1440-2440(04)80283-4)
- Burr, V. (1995). *Introduction to social constructionism*. London: Routledge.
- Conigrave, K. M., & Hall, W. D. (1995). The AUDIT questionnaire: Choosing a cut-off score. *Addiction*, *90*(10), 1349–1356.

- COWI. (2012). *Evaluering. Alkoholforebyggelse i kommunen – 20 modelkommuners arbejde med at styrke den forebyggende indsats*. København: Sundhedsstyrelsen.
- Creswell, J. W. (2002). *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Danmarks Idrætsforbund. (2014). DIF | Medlemstal. Hentet 3. februar 2016, fra http://www.dif.dk/da/om_dif/medlemstal
- Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger. (2015). Se DGI's medlemstal. Hentet 3. februar 2016, fra <https://www.dgi.dk/om/fakta/tal-og-referater/medlemstal>
- Donaldson, A., Leggett, S., & Finch, C. F. (2012). Sports policy development and implementation in context: Researching and understanding the perceptions of community end-users. *International Review for the Sociology of Sport*, 47(6), 743–760. <http://doi.org/10.1177/1012690211422009>
- Duff, C., & Munro, G. (2007). Preventing alcohol-related problems in community sports clubs: the good sports program. *Substance Use & Misuse*, 42(12–13), 1991–2001. <http://doi.org/10.1080/10826080701533054>
- Duff, C., Scealy, M., & Rowland, B. C. (2005). *The culture and context of alcohol use in community sporting clubs in Australia: Research into attitudes and behaviour*. West Melbourne: Australian Drug Foundation.
- Elias, N. (1991). On Human beings and their Emotions: A Process-Sociological Essay. I M. Featherstone, M. Hepworth, & B. Turner, *The Body: Social Process and Cultural Theory* (s. 103–125). London: SAGE Publications Ltd. Hentet fra <http://sk.sagepub.com/books/the-body/n3.xml>
- Elliott, R., Fischer, C. T., & Rennie, D. L. (1999). Evolving guidelines for publication of qualitative research studies in psychology and related fields. *The British Journal of Clinical Psychology / the British Psychological Society*, 38 (Pt 3), 215–229.
- Elm, E. von, Altman, D. G., Egger, M., Pocock, S. J., Gøtzsche, P. C., Vandenbroucke, J. P., & Initiative, for the S. (2007). The Strengthening the Reporting of Observational Studies in Epidemiology (STROBE) Statement: Guidelines for Reporting Observational Studies. *PLOS Med*, 4(10), e296. <http://doi.org/10.1371/journal.pmed.0040296>
- Elmeland, K., & Villumsen, S. (2007). Udviklingen i danskernes holdninger til alkoholforbrug og alkoholpolitiske spørgsmål. *Nordisk Alkohol- & Narkotikatidskrift*, 24(1), 5–22.
- Eurobarometer, S. (2010). *EU citizens' attitudes towards alcohol*. Brussel: European Commission. Hentet fra http://ec.europa.eu/health/alcohol/docs/ebs_331_en.pdf
- Forebyggelseskommissionen. (2009). *Vi kan leve længere og sundere. Forebyggelseskommissionens anbefalinger til en styrket forebyggende indsats*. (No. 978-87-7601-278-6). København: Forebyggelseskommissionen.
- Geidne, S., Quennerstedt, M., & Eriksson, C. (2013). The implementation process of alcohol policies in eight Swedish football clubs. *Health Education*, 113(3), 196–215. <http://doi.org/10.1108/09654281311309837>

- Gobo, G. (2009). Re-conceptualizing generalization: Old issues in a new frame. I P. Alasuutari, L. Bickman, & J. Brannen (Red.), *The SAGE handbook of social research methods* (s. 193–213). Los Angeles, Calif: SAGE. Hentet fra <https://login.zorac.aub.aau.dk/login?url=http://knowledge.sagepub.com/view/the-sage-handbook-of-social-research-methods/SAGE.xml>
- Grønkjær, M., Curtis, T., Crespigny, C. de, & Delmar, C. (2011). Acceptance and expectance: Cultural norms for alcohol use in Denmark. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 6(4). <http://doi.org/10.3402/qhw.v6i4.8461>
- Halkier, B. (2008). *Fokusgrupper* (2. udg.). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Halkier, B. (2010a). Focus groups as social enactments: integrating interaction and content in the analysis of focus group data. *Qualitative Research*, 10(1), 71–89. <http://doi.org/10.1177/1468794109348683>
- Halkier, B. (2010b). Fokusgrupper. I S. Brinkmann & L. Tanggaard (Red.), *Kvalitative metoder* (s. 121–136). København: Hans Reitzels Forlag.
- Harris, S., Mori, K., & Collins, M. (2009). Great Expectations: Voluntary Sports Clubs and Their Role in Delivering National Policy for English Sport. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 20(4), 405–423. <http://doi.org/10.1007/s11266-009-9095-y>
- Hellandsjø Bu, E. T. (1999). *Idrett og alkohol 1*. Oslo: Norges idrettsforbund og olympiske komite. Hentet fra <https://www.haugenbok.no/Fagboeker/Psykiatri/Idrett-og-alkohol-1/19788272861109>
- Hellandsjø Bu, E. T. (2003). *Environmental and Personal Predictors of Alcohol and other Drug Use among Norwegian Athletes in Different Sports and at Different Performance Level*. Oslo: Norwegian Olympic Committee and Confederation of Sports.
- Hellandsjø Bu, E. T. (2004). Alcohol and sport activities: Spectator's perspective. I V. R. Preedy & R. R. Watson (Red.), *Comprehensive Handbook of Alcohol Related Pathology* (s. 240–9). Academic Press.
- Hibell, B., Guttormsson, U., Ahlström, S., Balakireva, O., Bjarnason, T., Kokkevi, A., & Kraus, L. (2012). *The 2011 ESPAD Report*. Stockholm: The Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs. Hentet fra http://www.espad.org/Uploads/ESPAD_reports/2011/The_2011_ESPAD_Report_FULL_2012_06-08.pdf
- Hingson, R. W., & Zha, W. (2009). Age of drinking onset, alcohol use disorders, frequent heavy drinking, and unintentionally injuring oneself and others after drinking. *Pediatrics*, 123(6), 1477–1484. <http://doi.org/10.1542/peds.2008-2176>
- Hvidtfeldt, U. A., Hansen, A. B. G., Grønbæk, M., & Tolstrup, J. S. (2009). *Alkoholforbrug i Danmark*. København: Statens Institut for Folkesundhed. Hentet fra http://www.sifolkesundhed.dk/upload/alkoholforbrug_i_danmark_001.pdf

- Hviid Jacobsen, M., & Qvotrup Jensen, S. (2012). *Kvalitative udfordringer*. Kbh: Hans Reitzel.
- Høgstrup, H., Schou, L., Poulsen, I., & Lyngsø, E. (2009). *Vurdering Af Kvalitative Studier – VAKS* (s. 8).
- IF Ådalen. (2004). Alkoholpolitik for IF Ådalen. Hentet 28. mai 2016, fra <http://ifaa.dk/?id=301743>
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet. (2002). *Den offentlige indsats på alkoholområdet*. København: Indenrigs- og Sundhedsministeriet & Amtsrådsforeningen. Hentet fra http://www.sum.dk/Aktuelt/Publikationer/~~/media/Filer%20-%20Publikationer_i_pdf/2002/Indsats_alkoholomr-2002/alkohol.ashx
- Jerslev Sterup Idrætsforening. (udatert). Alkoholpolitik. Hentet 11. mars 2016, fra <http://www.jerslevsterup-if.dk/Alkoholpolitik>
- Justitsministeriet. Lov om behandling af personoplysninger, Pub. L. No. LOV nr 429 (2000). Hentet fra <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=828>
- Järvinen, M., & Gundelach, P. (2006). Alkohol, livsstil og symbolsk kapital. I *Unge, fester og alkohol* (s. 108–125). København: Akademisk Forlag.
- Kingsland, M., Wolfenden, L., Rowland, B. C., Gillham, K. E., Kennedy, V. J., Ramsden, R. L., ... Wiggers, J. H. (2013). Alcohol consumption and sport: a cross-sectional study of alcohol management practices associated with at-risk alcohol consumption at community football clubs. *BMC Public Health*, *13*, 762. <http://doi.org/10.1186/1471-2458-13-762>
- Kingsland, M., Wolfenden, L., Tindall, J., Rowland, B. C., Lecathelinais, C., Gillham, K. E., ... Wiggers, J. H. (2015). Tackling risky alcohol consumption in sport: a cluster randomised controlled trial of an alcohol management intervention with community football clubs. *Journal of Epidemiology and Community Health*, *69*(10), 993–999. <http://doi.org/10.1136/jech-2014-204984>
- Kjøller, M., Juel, K., & Kamper-Jørgensen, F. (2007). *Folkesundhedsrapporten Danmark*. København: Statens Institut for Folkesundhed. Hentet fra <http://www.si-folkesundhed.dk/Udgivelser/B%C3%B8ger%20og%20rapporter/2008/2897%20Folkesundhedsrapporten%202007.aspx>
- Kokko, S. (2014). Sports clubs as settings for health promotion: fundamentals and an overview to research. *Scandinavian Journal of Public Health*, *42*(15 Suppl), 60–65. <http://doi.org/10.1177/1403494814545105>
- Krueger, R. A. (1998a). *Developing Questions for Focus Groups*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc. Hentet fra <https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/the-focus-group-kit/book6796>
- Krueger, R. A. (1998b). *Moderating focus groups*. Thousand Oaks, Calif: SAGE Publications.
- Krueger, R. A., & Casey, M. A. (2014). *Focus Groups: A Practical Guide for Applied Research*. SAGE Publications.
- Launsø, L., Rieper, O., & Olsen, L. (2011). *Forskning om og med mennesker: Forskningstyper og forskningsmetoder i samfundsforskning* (6. udgave). København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck.

- Leissner, T. (1998). *Alkohol: Ett Psykosocialt, Beteende- Och Samhällsvetenskapligt Perspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Lemming Idrætsforening. (2015). Spilleregler 2015. Lemming Idrætsforening. Hentet fra http://www.lemmingif.dk/uf/90000_99999/90497/9ee91c9355947310be8d260b0e75d09b.pdf
- Lindholm Idrætsforening. (2009). Alkoholpolitik for Lindholm Idrætsforening. Lindholm Idrætsforening. Hentet fra <http://www.lindholmif.dk/data/lindho/filedb/2949.doc>
- Lund, H., Juhl, C., Andreasen, J., & Møller, A. (2014). *Håndbog i litteratursøgning og kritisk læsning: Redskaber til evidensbaseret praksis*. København: Munksgaard.
- Mandag Morgen, & TrygFonden. (2008). *Fremtidens forebyggelse – ifølge danskerne*. København: Mandag Morgen. Hentet fra <http://www.e-pages.dk/trygfonden/71/>
- Mandag Morgen, & TrygFonden. (2009). *Fremtidens alkoholpolitik – ifølge danskerne*. København: Mandag Morgen. Hentet fra <http://www.e-pages.dk/trygfonden/62/>
- Martinsen, M., & Sundgot-Borgen, J. (2014). Adolescent elite athletes' cigarette smoking, use of snus, and alcohol. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 24(2), 439–446. <http://doi.org/10.1111/j.1600-0838.2012.01505.x>
- Mattsson, M., Ekblom, Ö., & Unogård, O. (2014). *Kunskapsöversikt: Alkohol och idrott*. Stockholm: Riksidrottsförbundet og IQ. Hentet fra http://www.iq.se/public/assets/Documents/Rapporter/Rapport_2014_1_Alkohol_Idrott.pdf
- Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse. Lov om videnskabsetisk behandling af sundhedsvidenskabelige forskningsprojekter, Pub. L. No. LOV nr 593 (2011). Hentet fra <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=137674#Kap4>
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., & Altman, D. (2009). Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement., (6(7)). <http://doi.org/10.1371/journal.pmed1000097>
- Morgan, D. L. (1997). *Focus Groups as Qualitative Research* (2. utg.). Thousand Oaks, California: SAGE Publications, Inc.
- Morgan, D. L. (2012). Focus Groups and Social Interaction. I J. Gubrium, J. Holstein, A. Marvasti, & K. McKinney, *The SAGE Handbook of Interview Research: The Complexity of the Craft* (s. 161–176). 2455 Teller Road, Thousand Oaks California 91320 United States: SAGE Publications, Inc. Hentet fra <http://srmo.sagepub.com/view/handbook-of-interview-research-2e/n11.xml>
- Møller, V. (1999). *Sundhed og idræt*. Odense: Odense Universitetsforlag.
- National Health and Medical Research Council. (2009). *Australian Guidelines to Reduce Health Risks from Drinking Alcohol*. Canberra. Hentet fra <https://www.nhmrc.gov.au/guidelines-publications/ds10>

- Neergaard, H. (2007). *Udvælgelse af cases i kvalitative undersøgelser* (2. udg.). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Norges Idrettsforbund. (2004). Retningslinjer. Hentet 18. februar 2016, fra <https://www.idrettsforbundet.no/tema/retningslinjer/>
- O'Brien, K. S., Ali, A., Cotter, J. D., O'Shea, R. P., & Stannard, S. (2007). Hazardous drinking in New Zealand sportspeople: level of sporting participation and drinking motives. *Alcohol and Alcoholism*, 42(4), 376–382. <http://doi.org/10.1093/alcalc/agm035>
- OECD. (2014). Health risks - Alcohol consumption - OECD Data. Hentet 24. februar 2016, fra <https://data.oecd.org/healthrisk/alcohol-consumption.htm>
- Ottesen, L. (2011). Idrætspolitik i et velfærdsperspektiv. I L. F. Thing & U. Wagner (Red.), *Grundbog i idrætssociologi* (s. 211–220). Kbh: Munksgaard.
- Otto, L. (2009). Sundhed i praksis. I S. Glasdam (Red.), *Folkesundhed: I et kritisk perspektiv* (1. udgave). København: Dansk Sygeplejeråd.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3. ed.). Thousand Oaks, Calif: Sage.
- Pedersen, B. K., & Andersen, L. B. (2011). *Fysisk aktivitet – håndbog om forebyggelse og behandling*. København: Sundhedsstyrelsen.
- Pluim, B. M., Earland, J., & Pluim, N. E. (2014). The development of healthy tennis clubs in the Netherlands. *British Journal of Sports Medicine*, 48(11), 898–904. <http://doi.org/10.1136/bjsports-2012-091567>
- Politiken. (2008, februar 7). Trænere drikker med deres teenagespillere. *Politiken*. København. Hentet fra <http://politiken.dk/sport/ECE468904/traenere-drikker-med-deres-teenagespillere/>
- Poortinga, W. (2007). Associations of physical activity with smoking and alcohol consumption: A sport or occupation effect? *Preventive Medicine*, 45(1), 66–70. <http://doi.org/10.1016/j.ypmed.2007.04.013>
- Puchta, C., & Potter, J. (2005). *Focus Group Practice*. London: Sage.
- Rasborg, K. (2009). Socialkonstruktivismen i klassisk og moderne sociologi. I L. Fuglsang & P. B. Olsen (Red.), *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne: På tværs af fagkulturer og paradigmer* (2. utg., s. 349–87). Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.
- Raudaskoski, P. (2010). Observationsmetoder (herunder videoobservation). I S. Brinkmann & L. Tanggaard (Red.), *Kvalitative metoder* (s. 81–96). København: Hans Reitzels Forlag. Hentet fra [http://vbn.aau.dk/da/publications/observationsmetoder-herunder-videoobservation\(bb714892-9025-4931-90d9-86e77ba0917d\)/export.html](http://vbn.aau.dk/da/publications/observationsmetoder-herunder-videoobservation(bb714892-9025-4931-90d9-86e77ba0917d)/export.html)
- Riksidrottsförbundet. (2014). *Riksidrottsförbundets policy - Om alkohol, narkotika, doping och tobak*. Stockholm: Riksidrottsförbundet. Hentet fra http://www.rf.se/ImageVaultFiles/id_28781/cf_394/alkohol_tobakspolicy.PDF
- Rowland, B., Allen, F., & Toumbourou, J. W. (2012a). Association of risky alcohol consumption and accreditation in the «Good Sports» alcohol management programme. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 66(8), 684–690. <http://doi.org/10.1136/jech-2011-200334>

- Rowland, B., Allen, F., & Toumbourou, J. W. (2012b). Impact of alcohol harm reduction strategies in community sports clubs: Pilot evaluation of the Good Sports program. *Health Psychology, 31*(3), 323–333.
<http://doi.org/10.1037/a0026397>
- Schmidt, L.-H. (2009). Røgslør. I S. Glasdam (Red.), *Folkesundhed -i et kritisk perspektiv*. Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck.
- Seale, C. (1999). *The Quality of Qualitative Research*. London: SAGE Publications Ltd. Hentet fra <http://srmo.sagepub.com/view/the-quality-of-qualitative-research/SAGE.xml>
- Selin, K. H. (2006). Alcohol Use Disorder Identification Test (AUDIT): what does it screen? Performance of the AUDIT against four different criteria in a Swedish population sample. *Substance Use & Misuse, 41*(14), 1881–1899.
<http://doi.org/10.1080/10826080601025532>
- Silverman, D. (2011). *Interpreting qualitative data* (4. ed.). London: SAGE.
- Skille, E. Å. (2008). Understanding Sport Clubs as Sport Policy Implementers A Theoretical Framework for the Analysis of the Implementation of Central Sport Policy through Local and Voluntary Sport Organizations. *International Review for the Sociology of Sport, 43*(2), 181–200.
<http://doi.org/10.1177/1012690208096035>
- Statens Institut for Folkesundhed. (2009). *KRAM-undersøgelsen i tal og billeder*. København: Statens Institut for Folkesundhed. Hentet fra http://www.si-folkesundhed.dk/upload/kram-rapport_til_web.pdf
- Stenbæk, D. skildsen, & Jensen. (2007). Litteratursøgning. I Sundhedsstyrelsen & Enhed for Medicinsk Teknologivurdering, *Metodehåndbog for medicinsk teknologivurdering*. København. Hentet fra <https://sundhedsstyrelsen.dk/da/udgivelser/2008/metodehaandbog-for-medicinsk-teknologivurdering>
- Stewart, D. W., Shamdasani, P. N., & Rook, D. W. (2007). *Focus groups: theory and practice / David W. Stewart, Prem N. Shamdasani, Dennis W. Rook* (Elektronisk udgave.-2nd ed, Elektronisk udgave). Thousand Oaks, Calif: SAGE. Hentet fra <https://login.zorac.aub.aau.dk/login?url=http://SRMO.sagepub.com/view/focus-groups/SAGE.xml>
- Sundhedsstyrelsen. (2012). *Forebyggelsespakke – Alkohol*. København: Sundhedsstyrelsen. Hentet fra https://sundhedsstyrelsen.dk/da/udgivelser/2012/~/_/media/BF98ACC227844745A1CB4E53160D4AEC.ashx
- Sundhedsstyrelsen, & Statens Serum Institut. (2015). *Alkoholstatistik 2015*. København: Sundhedsstyrelsen og Statens Serum Institut. Hentet fra https://sundhedsstyrelsen.dk/da/udgivelser/2015/~/_/media/AD0E935AE31446C4AA09250B270A780B.ashx
- Tanggaard, L., & Brinkmann, S. (2010). Interviewet: Samtalen som forskningsmetode. I S. Brinkmann & L. Tanggaard (Red.), *Kvalitative metoder* (s. 29–54). København: Hans Reitzels Forlag. Hentet fra

- [http://vbn.aau.dk/da/publications/interviewet-samtalen-som-forskningsmetode\(76235d20-162e-11df-b254-000ea68e967b\).html](http://vbn.aau.dk/da/publications/interviewet-samtalen-som-forskningsmetode(76235d20-162e-11df-b254-000ea68e967b).html)
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse - En innføring i kvalitativ metode* (4. utgave). Bergen: Fagbokforlaget.
- Timm, H. (1997). At have en krop og at være en krop: om sundhedsfremme og sygdomsforebyggelse. *Grus*, 18(52), 24–36.
- Trondman, M. (2005a). *Träna och supa till helgen: Om föreningsidrott, socialt kapital och alkohol i unga vuxnas liv*. Malmö: Malmö Högskola. Hentet fra <http://idrottsforum.org/articles/trondman/trondman050322.html>
- Trondman, M. (2005b). *Unga och föreningsidrotten: En studie om föreningsidrottens plats, betydelser och konsekvenser i ungas liv*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.
- Vallgård, S. (2009). Forebyggelse og sundhedsfremme - definitioner, historie og magtudøvelse. I S. Glasdam (Red.), *Folkesundhed -i et kritisk perspektiv*. Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck.
- Vinther, S. S. (2011). *Alkohol i den danske idrætsverden - mellem vision og virkelighed*. Institut for Idræt, Det Naturvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet. Hentet fra <http://www.magasinet-rus.dk/images/stories/rapporter/alkohol%20i%20den%20danske%20idrtsverden%20rapport%20til%20hjemmesiden.pdf>
- Wackerhausen, S. (1994). Det åbne sundhedsbegreb - Mellem fundamentalisme og relativisme. I *Sundhedsbegreber -- filosofi og praksis*. (s. 43–73). Århus: Philosophia.
- Warner-Smith, M., Wiggers, J., Considine, R., & Knight, J. (2000). Dissemination of responsible service of alcohol initiatives to rugby league clubs. *Australian and New Zealand Journal of Public Health*, 24(3), 312–315.
- Watten, R. G. (1999). *Fotball og alkohol: Undersøkelser av rusvaner hos unge norske fotballspillere og holdninger til alkohol hos ledere*. Oslo: Norges Fotballforbund.
- Whitelaw, S., Baxendale, A., Bryce, C., MacHardy, L., Young, I., & Witney, E. (2001). «Settings» based health promotion: a review. *Health Promotion International*, 16(4), 339–353. <http://doi.org/10.1093/heapro/16.4.339>
- Wolfenden, L., Kingsland, M., Rowland, B., Kennedy, V., Gillham, K., & Wiggers, J. (2012). Addressing alcohol use in community sports clubs: attitudes of club representatives. *Australian and New Zealand Journal of Public Health*, 36(1), 93–94. <http://doi.org/10.1111/j.1753-6405.2012.00833.x>
- World Health Organization. (1998). *Health Promotion Glossary*. Geneve: World Health Organization. Hentet fra <http://www.who.int/entity/healthpromotion/about/HPR%20Glossary%201998.pdf?ua=1>
- World Health Organization. (2014). *Global status report on alcohol and health 2014*. Geneve: WHO. Hentet fra http://www.who.int/iris/bitstream/10665/112736/1/9789240692763_eng.pdf?ua=1

- AaB Floorball. (udatert). Alkohol Politik - AaB Floorball. Hentet 28. mai 2016, fra <http://www.aabfloorball.dk/index.php/klubinformation-alt-det-du-skal-ville/alkohol-politik>
- Aalborg Universitet. (2016). Aalborg-modellen for problembaseret læring. Hentet 31. mai 2016, fra <http://www.aau.dk/om-aau/aalborg-modellen-problembaseret-laering>
- Århus Stiftstidende. (2012, februar 23). Tør vi risikere hyggen for en alkoholpolitik? *Århus Stiftstidende*. Aarhus. Hentet fra <http://stiften.dk/bnb/toer-vi-risikere-hyggen-for-en-alkoholpolitik>

Bilagsliste

Bilag A: Søgeprotokol

Bilag B1: Resultater fra 1. litteratursøgning

Bilag B2: Resultater fra 2. litteratursøgning

Bilag C: Interviewguide

Bilag D: Informationsbrev

Bilag E: Samtykkeerklæring

Bilag F: Transskriptionskriterier

Bilag G: Kodetræ

Bilag A: Søgeprotokol

For at skabe transparens og overblik i litteratursøgningerne, blev der, i tråd med Stenbæk og Jensens (2007) anbefalinger, udarbejdet en søgeprotokol for specialets to systematiske litteratursøgninger. Protokollen indeholder en oversigt over *hvad* der blev søgt efter, *hvor* der blev søgt samt *hvordan* der blev søgt og *hvordan* litteratur blev udvalgt. De to søgninger fra nærværende speciale uddybes derfor i nedenstående søgeprotokol.

1. Søgning

Første søgning blev primært udarbejdet for at identificere eksisterende litteratur om det fremkomne initierende problem og til anvendelse ved specialets problemanalyse.

Fokuseret søgespørgsmål

Formålet med søgningen var at identificere eksisterende litteratur omhandlende *forebyggende arbejde i forbindelse med alkoholbrug i idrætsforeninger*. Følgende søgespørgsmål blev derfor formuleret:

- *Hvilke erfaringer findes der om alkoholforebyggelse i idrætsforeninger?*

Det fokuserede spørgsmål blev efterfølgende opdelt i en bloksøgning inspireret af tankegangen bag et såkaldt PICO-skema (Lund, Juhl, Andreasen, & Møller, 2014; Stenbæk & Jensen, 2007). I 1. søgning, blev *Population, Intervention og Outcome* anvendt. *Population* omhandlede idrætsforeninger, *Intervention* forebyggelsesaktiviteter og *Outcome* erfaringer om/ændringer i alkoholbrug eller alkoholkultur.

Informationskilder

Databaser der blev anvendt ved nærværende litteratursøgninger var Cinahl, PubMed, samt Sociological Abstracts. Idet problemfeltet var tværvideenskabeligt blev der efter anbefalinger fra Lund og kollegaer (2014) søgt i tre generelle databaser, hvor der ville kunne identificeres sundhedsvidenskabelige studier. De inkluderede databaser favnede derfor både en medicinsk og sociologisk fagtradition. PubMed blev anvendt

for at identificere litteratur inden for det medicinske felt, CINAHL supplerede med mere sygeplejevidenskabelig litteratur og slutteligt Sociological Abstracts supplerede med mere sociologisk litteratur.

Søgestrategi

PICO-skemaerne blev tilpasset den enkelte database, efter Stenbæk og Jensens (2007) anbefalinger, hvor der blev taget udgangspunkt i de enkeltes databasers indekserede søgetermer. De indekserede søgeord blev suppleret med mere specifikke fritekstord af begreber der ikke var mulige at identificerer igennem indekserede søgetermer. For at undgå for megen ”støj” i søgeresultaterne blev fritekstord indskrænket til kun at indgå i titel eller abstract i tråd med anbefalinger fra Stenbæk og Jensen (2007). Den Boolske operator OR blev anvendt mellem synonymer i samme facet, for at brede søgningen ud, mens AND blev brugt til at kombinere facetterne i søgningerne (Lund mfl., 2014). Explode funktionen blev, hvor dette var muligt, anvendt for at inkludere underliggende søgeord (Stenbæk & Jensen, 2007). Trunkering blev anvendt ved fritekstord, for at medtage alle bøjningsformer af de valgte fritekstord (Lund mfl., 2014; Stenbæk & Jensen, 2007). Dette blev imidlertid kun gjort ved 2. søgning.

I Tabel 1, 2 og 3 vises PICO-skemaer for hvordan de enkelte søgetermer blev anvendt ved de enkelte databaser.

CINAHL

P (Person)	I (intervention)	O (Outcome)
Sports Organizations (MH)	Preventive Health Care (MH)	Culture Organizational (MH)
Sports (MH)	Health Policy (MH)	Culture (MH)
	Health Policy Studies (MH)	Alcohol Drinking (MH)
		Alcohol Abuse (MH)
Fritekstord:	Fritekstord:	Fritekstord:
Athletic association [tiab]	Primary Prevention [tiab]	Alcohol use [tiab]
Sports club [tiab]		Alcohol consumption [tiab]
Community sports [tiab]	Prevention and control [tiab]	Alcohol intake [tiab]
Recreational sports [tiab]	Alcohol prevention [tiab]	Alcohol onset [tiab]
Recreational [tiab]		Alcohol debut [tiab]
Leisure-time physical activity [tiab]	Policy [tiab]	

	Alcohol policy [tiab] Alcohol policies [tiab]	
--	--	--

Tabel 5. PICO-skema for systematisk litteratursøg i CINAHL, 1. søgning. Forkortelser: [tiab] = begrænset til at omfatte titel eller abstract, (MH) = indekseret søgeterm i CINAHL.

PubMed

P (Person)	I (intervention)	O (Outcome)
Societies (MESH)	Primary Prevention (MESH)	Culture (MESH)
Sports (MESH)	Prevention and control (MESH)	Alcohol drinking (MESH)
Games, recreational (MESH).	Policy (MESH)	
Fritekstord: Athletic association [tiab] Sport organisation [tiab] Sports club [tiab] Community sport [tiab] Recreational sports [tiab] Recreational [tiab] Leisure-time physical activity [tiab]	Fritekstord: Alcohol prevention [tiab] Alcohol policy [tiab] Alcohol policies [tiab]	Fritekstord: Alcohol use [tiab] Alcohol consumption [tiab] Alcohol intake [tiab] Alcohol abuse [tiab] Alcohol onset [tiab] Alcohol debut [tiab]

Tabel 2. PICO-skema for systematisk litteratursøg i PubMed, 1. søgning. Forkortelser: [tiab] = begrænset til at omfatte titel eller abstract, (MESH) = indekseret søgeterm i PubMed.

Sociological Abstracts

P (Person)	I (intervention)	O (Outcome)
Community Organizations (SU.EXACT)	Health Education (SU.EXACT)	SU.EXACT("Artifacts" OR "Culture" OR "Folk Culture" OR "Local Culture" OR "Material Culture" OR "Organizational Culture" OR "Political Culture" OR "Popular Culture" OR "Prison Culture" OR "Youth Culture")
College Sports (SU.EXACT)	Prevention (SU.EXACT)	Alcoholic Beverages (SU.EXACT)
Professional Sports (SU.EXACT)	Health Policy (SU.EXACT)	
Sport (SU.EXACT)		
Outdoor Recreation		

(SU.EXACT)		
Recreation (SU.EXACT)		
Fritekstord:	Fritekstord:	Fritekstord:
Athletic association [ab]	Alcohol prevention [ab]	Alcohol use [ab]
Sport organisation [ab]	Alcohol policy [ab]	Alcohol consumption [ab]
Sports club [ab]	Alcohol policies [ab]	Alcohol intake [ab]
Community sport [ab]		Alcohol abuse [ab]
Recreational sports [ab]		Alcohol onset [ab]
Recreational [ab]		Alcohol debut [ab]
Leisure-time physical activity [ab]		

Tabel 3. PICO-skema for systematisk litteratursøg i Sociological Abstracts, 1. søgning. Forkortelser: [ab] = begrænset til at omfatte abstract, (SU.EXACT) = indekseret søgeterm i Sociological Abstracts

In – og eksklusionskriterier

For at sikre, at udvælgelsen af studier var relevant for besvarelsen af det opstillede søgespørgsmål (Stenbæk & Jensen, 2007), blev der anvendt opstillede in- og eksklusionskriterier. Følgende kriterier blev opsat for 1. søgning:

Inklusionskriterier:

- Studier der omhandler sundhedsfremmende eller forebyggende indsatser rettet mod alkoholbrug i idrætsmæssige sammenhænge
- Studier publiceret på engelsk eller nordisk sprog

Eksklusionskriterier:

- Studier der ikke omhandler sundhedsfremmende eller forebyggende indsatser rettet mod alkoholbrug i idrætsmæssige sammenhænge
- Studier publiceret på andre sprog end engelsk eller nordisk

Udvælgelse af litteratur

1. søgning blev udført af begge specialegruppens medlemmer på Aalborg Universitet i tidsperioden mellem d. 22. og 23. februar 2016. Søgningen resulterede i 859 hits, hvoraf 825 blev frasorteret i først titel/abstract gennemlæsning. Seks artikler viste sig at være dubletter, hvorefter 13 studier blev gennemlæst, heraf blev syv anvendt som primær litteratur. Herudover fremkom der ti studier igennem kædesøgning, dog blev disse efterfølgende ekskluderet ved gennemlæsning grundet manglende relevans over

for søgespørgsmålet. Til sammen blev syv studier inkluderet som primærlitteratur på baggrund af 1. søgning.

2. Søgning

Ved 2. søgning blev samme søgestrategi anvendt som ved 1. søgning, hvorfor der kun vil redegøres for de forhold hvor 2. søgning afviger fra 1. søgning. For information om 2. søgnings valg af databaser og søgestrategi, henvises der derfor til 1. Søgning afsnit omhandlende *Informationskilder* og *Søgestrategi*.

Fokuseret søgespørgsmål

Sigtet med søgningen var at fremfinde studier der muliggjorde en diskussion af specialets empiriske fund. I lyset af det relativt lille antal studier der blev inkluderet som primærlitteratur ved 1. søgning, blev 2. søgning forsøgt udfoldet ved at opsætte et bredere søgespørgsmål. Søgespørgsmålet omhandlede derfor politikimplementering generelt, og ikke implementering af en alkoholpolitik. Dette blev gjort for at sikre, at de empiriske fund kunne diskuteres bredt ud fra eksisterende erfaringer med det at implementere en politik. Følgende søgespørgsmål blev derfor formuleret:

- *Hvilke erfaringer findes der vedrørende implementering af politikker i idrætsforeninger?*

Ved 2. søgning blev den PICO-inspirerede blokopdeling yderligere reduceret til to blokke, hvor *Populationen* omhandlede idrætsforeninger og *Intervention* omhandlede politikimplementering. Valget om kun at anvende to blokke blev taget for at efterstræbe en bred søgning. Som tidligere nævnt, blev 2. søgning udført i de samme databaser ved hjælp af samme strategi, hvorfor dette ikke gentages her.

I Tabel 4, 5 og 6 vises PICO-skemaer for hvordan de enkelte søgertermer blev anvendt ved de enkelte databaser.

CINAHL

P (Person)	I (intervention)
Sports Organizations (MH)	Policy Making (MH)
Sports (MH)	Organizational Policies (MH)
	Decision Making, Organizational (MH)
Fritekstord:	Fritekstord:
Athletic association* [tiab]	Policy implementation* [tiab]
Sports club* [tiab]	Health Plan implementation* [tiab]
Community sport* [tiab]	Health implementation* [tiab]
Recreational sport* [tiab]	Health Plan implementation* [tiab]
Recreation* [tiab]	
Leisure-time physical activit* [tiab]	

Tabel 4. PICO-skema for systematisk litteratursøg i CINAHL, 2. søgning. Forkortelser: [tiab] = begrænset til at omfatte titel eller abstract, (MH) = indekseret søgeterm i CINAHL. *=Trunkering

PubMed

P (Person)	I (intervention)
Sports (MESH)	Health Plan Implementation (MESH)
Games, recreational (MESH).	Policy Making (MESH)
Fritekstord:	Fritekstord:
Athletic association* [tiab]	Policy implementation* [tiab]
Sport organisation* [tiab]	Alcohol polic* [tiab]
Sports club* [tiab]	
Community sport* [tiab]	
Recreational sport* [tiab]	
Sport society* [tiab]	
Recreational activit* [tiab]	

Tabel 5. PICO-skema for systematisk litteratursøg i PubMed, 2. søgning. Forkortelser: [tiab] = indskrænkning til blot at omfatte titel eller abstract, (MESH) = indekseret søgeterm i PubMed. *=Trunkering

Sociological Abstracts

P (Person)	I (intervention)
Sports Teams (SU.EXACT)	Policy Implementation (SU.EXACT)
	Health Policy (SU.EXACT)
Fritekstord: Athletic association* [ab] Sport organisation* [ab] Sports club* [ab] Community sport* [ab] Recreational sport* [ab] Sport societ* [ab] Recreational activit* [ab]	Fritekstord: Policy implementation* [ab]

Tabel 6. PICO-skema for systematisk litteratursøg i Sociological Abstracts, 2. søgning. Forkortelser: [ab] = begrænset til at omfatte abstract, (SU.EXACT) = indekseret søgeterm i Sociological Abstracts. *=Trunkering

In – og eksklusionskriterier

På samme måde som ved 1. søgning blev in- og eksklusionskriterier anvendt for at sikre, at udvælgelsen af artikler var relevant for besvarelsen af det opstillede søgespørgsmål (Stenbæk & Jensen, 2007). Følgende kriterier var opsat for første søgning:

Inklusionskriterier

- Studier der omhandlende indførslen af politik i idrætsforeninger
- Studier publiceret på engelsk eller nordisk sprog.

Eksklusionskriterier

- Studier der ikke omhandlende indførslen af politik i idrætsforeninger
  - Herunder studier omhandlende politik for fysisk aktivitet i irrelevante kontekster som fx folkeskoler
- Studier publiceret på andre sprog end engelsk eller nordisk

Udvælgelse af litteratur

2. søgning blev udført af begge specialegruppens medlemmer på Aalborg Universitet i tidsperioden mellem d. 23. og 25. april 2016. Søgningen resulterede i 245 hits, hvoraf 218 blev frasorteret i først titel/abstract gennemlæsning. 14 studier blev frasorteret ved finsortering, hvorefter 13 studier blev gennemlæst, heraf blev tre anvendt som primær litteratur. På baggrund af disse tre studier, fremkom der fem

studier igennem kædesøgning, hvor af to blev ekskluderet. Til sammen blev derfor seks studier inkluderet som primær-litteratur på baggrund af 2. søgning.

Kvalitetsvurdering

Ved gennemlæsning af de fremkomne studier, blev passende checklister anvendt for at vurdere de fremkomne studiers metodiske kvalitet (Elm mfl., 2007; Høstrup, Schou, Poulsen, & Lyngsø, 2009; Moher, Liberati, Tetzlaff, & Altman, 2009). *VAKS* (Vurdering Af Kvalitative Studier) blev anvendt til at vurdere de kvalitative artikler, *STROBE* (STrengthening the Reporting of OBservational studies in Epidemiology) blev anvendt til at vurdere de fremkomne tværsnitsstudier (Elm mfl., 2007; Moher mfl., 2009) og *CONSORT* (CONsolidated Standards of Reporting Trials) blev anvendt til at vurdere randomiserede kontrollerede forsøg (Antes, 2010).

Referencer

- Antes, G. (2010). The new CONSORT statement. *BMJ*, 340, c1432.
<http://doi.org/10.1136/bmj.c1432>
- Elm, E. von, Altman, D. G., Egger, M., Pocock, S. J., Gøtzsche, P. C., Vandenbroucke, J. P., & Initiative, for the S. (2007). The Strengthening the Reporting of Observational Studies in Epidemiology (STROBE) Statement: Guidelines for Reporting Observational Studies. *PLOS Med*, 4(10), e296. <http://doi.org/10.1371/journal.pmed.0040296>
- Høstrup, H., Schou, L., Poulsen, I., & Lyngsø, E. (2009). Vurdering Af Kvalitative Studier – VAKS. Hentet fra <http://www.dasys.dk/images//VAKS-danskversion.pdf>
- Lund, H., Juhl, C., Andreasen, J., & Møller, A. (2014). Håndbog i litteratursøgning og kritisk læsning: Redskaber til evidensbaseret praksis. København: Munksgaard.
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., & Altman, D. (2009). Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement., (6(7)). <http://doi.org/10.1371/journal.pmed1000097>
- Stenbæk, D. skildsen, & Jensen. (2007). Litteratursøgning. I Sundhedsstyrelsen & Enhed for Medicinsk Teknologivurdering, Metodehåndbog for medicinsk teknologivurdering. København. Hentet fra <https://sundhedsstyrelsen.dk/da/udgivelser/2008/metodehaandbog-for-medicinsk-teknologivurdering>

Bilag B1: Resultater fra 1. litteratursøgning

Oversigt over primærlitteratur fra 1. litteratursøgning						
Titel	Forfatter(e) og år	Land	Formål	Deltagere	Design/ Metode	Resultat
Artikler fremkommet ved systematisk litteratursøgning:						
Tackling risky alcohol consumption in sport: a cluster randomised controlled trial of an alcohol management intervention with community football clubs	(Kingsland mfl., 2015)	Australien	At undersøge effekten af en intervention der søger at reducere risikofyldt alkoholforbrug og negative konsekvenser heraf hos medlemmer i fodboldforeninger	88 fodboldklubber, herunder i alt 1143 individer	Cluster-randomiseret kontrolleret forsøg Spørgeskema som dataindsamlingsmetode	En signifikant lavere andel af medlemmer fra klubber i interventionsgruppen rapporterede risikofyldt alkoholbrug og risiko for alkoholrelateret skade efter interventionen
Association of	(Rowland, Allen,	Australien	At undersøge	92 fodbold-	Tværsnitsstudi	Klubber som har et højere

risky alcohol consumption and accreditation in the 'Good Sports' alcohol management programme	& Toumbourou, 2012a)		sammenhængen mellem nedsat risikofyldt alkoholforbrug og implementering af The Good Sport Programme	og cricketklubber, herunder i alt 1924 individer	e Spørgeskema som dataindsamlingsmetode	akkrediteringsniveau associeres med lavere niveauer af risikofyldt alkoholforbrug
Addressing alcohol use in community sports clubs: attitudes of club representatives	(Wolfenden mfl., 2012)	Australien	At undersøge hvor åbne idrætsforeningers repræsentanter er ovenfor interventioner omkring alkoholforebyggelse	Repræsentanter fra 101 fodbold- og rugbyklubber	Tværsnitsstudie Spørgeskema som dataindsamlingsmetode	Repræsentanter fra de adspurgte klubber var overvejende (95-99%) enige om at idrætsklubber er vigtige settinger for at fremme en sund livsstil igennem ansvarsfuld udskænkning, og at dette var klubbernes ansvar. Derudover syntes 55% at deres idrætsudøvere ofte drak for meget alkohol, og 75% rapporterede at de kunne drage nytte af hjælp til at opfordre til ansvarsfuld alkoholindtagelse
Alcohol	(Kingsland mfl.,	Australien	At undersøge	72	Tværsnitsstudie	Foreningsmedlemmer af

consumption and sport: a cross-sectional study of alcohol management practices associated with at-risk alcohol consumption at community football clubs	2013)		sammenhængen mellem hvordan fodboldforeninger håndterer udskænkning af alkohol og klubbernes karakteristikker og risikofyldt alkoholindtag hos foreningernes medlemmer	fodboldforeninger, herunder i alt 1428 medlemmer	e Spørgeskema som dataindsamlingsmetode	foreninger der serverede alkohol til berusede personer, promoverede for happy-hour eller kun havde alkoholholdige præmier havde større risiko for at drikke alkohol på et mere risikofyldt niveau sammenlignet med medlemmer af foreninger der ikke havde dette. Medlemmer af mindre foreninger havde større sandsynlighed til at udøve risikofyldt alkoholindtag.
Dissemination of responsible service of alcohol initiatives to rugby league clubs	(Warner-Smith, Wiggers, Considine, & Knight, 2000)	Australien	At undersøge hvilken grad af accept rugby-klubber i distrikterne har ovenfor strategier som søger at øge ansvarfuld udskænkning af alkohol	Repræsentanter fra 160 rugby-klubber og 12 folkesundhedsarbejdere	Tværsektorsstudie Spørgeskema som dataindsamlingsmetode	Næsten alle klubber rapporterede at kontakten med en folkesundhedsorganisation, folkesundhedsarbejdere og politi til at være acceptabelt. 59% af klubberne synes at kontakten med folkesundhedsarbejderne var nyttig. Ca. 33% af folkesundhedsarbejderne synes at de selv ikke var den mest passende gruppe af

						professionelle til at uddele denne informationen. På trods af en alkoholkultur der fordrer til skadelig alkoholadfærd, viste klubberne stor accept og modtagelighed over for strategier som søger at øge ansvarsfuld udskænkning af alkohol
Impact of Alcohol Harm Reduction Strategies in Community Sports Clubs: Pilot Evaluation of the Good Sports Program	(Rowland, Allen, & Toumbourou, 2012b)	Australien	At evaluere om akkreditering af idrætsforeninger igennem The Good Sport Programme var associeret med lavere alkoholindtagsniveau hos idrætsforeningerne	113 idrætsklubber, herunder i alt 1968 medlemmer	Tværsnitsstudie Spørgeskema som dataindsamlingsmetode	På konkurrencedage drak medlemmer af foreninger med højere akkrediteringsniveauer 19% mindre end medlemmer i lavere akkrediterede foreninger. Jo længere tid klubbene havde været med i The Good Sport Programme, jo lavere andel af medlemmerne oversteg den anbefalede ugentlige indtags-grænse. Imidlertid var foreningsmedlemmernes indtags-niveau stadig højere end niveauet ellers i befolkningen.

<p>Preventing Alcohol-Related Problems in Community Sports Clubs: The Good Sports Program</p>	<p>(Duff & Munro, 2007)</p>	<p>Australien</p>	<p>At forklare modellen omkring The Good Sports, og gøre rede for de indledningsvise evalueringresultater, samt at identificere fremtidige udfordringer.</p>		<p>Ikke-systematisk oversigtsartikel</p>	<p>Modellen forklares, opbygget af tre trin. Den er udviklet over 5 år og gennemføres nu i 1600 idrætsklubber i Australia. Modellen har god validitet, den udviser med andre ord god klinisk fornuftighed og gyldighed, og den får massiv støtte fra vigtige folkesundhedsorganisationer .</p>
--	---------------------------------	-------------------	--	--	--	--

Bilag B2: Resultater fra 2. litteratursøgning

Oversigt over primærlitteratur fra 2. litteratursøgning						
Titel	Forfatter(e) og år	Land	Formål	Deltagere	Design/ Metode	Resultat
Artikler fremkom ved systematisk litteratursøgning:						
Sports policy development and implementation in context: Researching and understanding the perceptions of community end-users	(Donaldson, Leggett, & Finch, 2012)	Australien	At forstå hvordan medlemmer i Australsk Fodbold foreninger opfatter udviklingen og implementeringen af en førstehjælps-politik	184 medlemmer med forskellige positioner i fodboldforeninger i Australien. (førstehjælps-ydere, bestyrelsesmedlemmer, forældre, træner mm.)	Kvalitativt studie med anvendelse af spørgeskemaundersøgelse, med åbne svar-kategorier	Respondenterne støttede generelt politikken hensigt og kunne se flere potentielle fordele med politikken hvis den blev implementeret. Det fremhæves, at for at få en politik implementeret med succes og accept af foreninger, er det vigtigt at der tages højde for at idrætsforeningerne består af frivillige kræfter. Endvidere er det vigtigt at dem der udvikler politikkerne forstår sig på den kontekst politikken skal føres ud i

						hvis indføringen skal lykkes. Der fremhæves forskellige vigtige pointer som ikke vil blive listet her
Understanding sport clubs as sport policy implementers	(Skille, 2008)	Norge	At udvikle et teoretisk rammeværktøj for analyse af implementering af politikker i idrætsforeninger, i lyset af at dette bliver udført af frivillige i idrætsforeninger på græsrodsniveau.		Ikke-systematisk oversigtsartikel	Forskellige eksisterende teoretiske modeller præsenteres, diskuteres og kritiseres (Top-down implementering, teorier om politiske værktøjer og the Advocacy Coalition Framework). For at imødekomme denne kritikken, præsenteres derefter et nyt teoretisk rammeværk som fremhæver vigtigheden af den lokale kontekst og det frivillige aspekt i implementeringsprocessen.
The development of healthy tennis clubs in the	(Pluim, Earland, & Pluim, 2014)	Holland	At undersøge hæmmende og fremmende faktorer for udviklingen af	10 hollandske tennisklubber , heraf 16 bestyrelsesmedlemmer	Kvalitativt studie med et eksplorativt design, med brug af	Fremmende faktorer: Støtte fra ledelsen, implementeret passende politikker og having appointed officers. Barrierer: Manglende

Netherlands			sunde tennis klubber i Holland. Samt at identificerer passende interventioner for at indfri dette mål.		interviews	politikker, utilstrækkelig viden blandt trænere om skader og skadesforebyggelse samt mangelfuld adgang til relevant information.
Artikler fremkom ved kædesøgning:						
Great Expectations: Voluntary Sports Clubs and Their Role in Delivering National Policy for English Sport	(Harris, Mori, & Collins, 2009)	England	At undersøge om, og til hvilken grad, regeringens politiske målsætninger kan formidles gennem frivillige idrætsforeninger	36 ansatte og medlemmer af 36 forskellige frivillige idrætsforeninger fra seks forskellige kommuner i Øst-England	Kvalitativt studie med anvendelse af 6 fokusgruppeinterviews	Løbende ændringer i politikker fra højere hold har ført til at mange medlemmer i frivillige foreninger var forvirrede. De frivillige havde uklare og ud-daterede syn omkring politikernes formål, og mange ønskede ikke at blive agenter som leverede politiske målsætninger på vegne af staten. Derfor kan klar kommunikation mellem staten og de frivillige foreninger anbefales, mens klar top-down tilgang ikke kan anbefales.

<p>The implementation process of alcohol policies in eight Swedish football clubs</p>	<p>(Geidne, Quennerstedt, & Eriksson, 2013)</p>	<p>Sverige</p>	<p>At undersøge processen med at implementerer alkoholpolitik i fodbold klubber i Sverige samt at sammenligne denne proces med Durlac og Dupre's implementerings model.</p>	<p>15 repræsentanter fra otte svenske fodbold klubber</p>	<p>Kvalitativt studie med brug af 15 semi-strukturerede interviews</p>	<p>Næsten alle faktorer fra Duklak og Dupre's model var inkorporerede i de svenske fodboldklubbers alkohol politiske projekter. Det anbefales at politikken skal være en del af det daglige arbejde. Derudover anses ecological model at være essentiel for at forstå en succesfuld implementering</p>
<p>Sports clubs as settings for health promotion: Fundamentals and an overview to research</p>	<p>(Kokko, 2014)</p>	<p>Finland</p>	<p>Der er tre formål i artiklen, hvor af det ene er relevant for det fokuserede søgespørgsmålet: at præsenterer en multilevel struktur for idrætsforeninger samt de determinanter der har betydning for setting-baseret arbejde</p>		<p>Ikke-systematisk oversigtsartikel</p>	<p>Det er nødvendigt at medtænke, hvad idrætsforeningernes primære fokus er, og den vej igennem at finde linket til sundhedsfremme samt at anvende setting-baseret sprogbrug.</p>

Bilag C: Interviewguide

Spørgsmålstype	Spørgsmål
Åbningsspørgsmål	1. Inden vi går i gang med selve gruppeinterviewet, tænkte jeg at vi lige tager en runde hvor I præsenterer jer selv. Kan I fortælle mig jeres navn, alder, hvad I laver i foreningen og hvor lang tid I har været medlem?
Introduktionsspørgsmål	2. Vil I fortælle lidt om hvordan I har det socialt sammen her i foreningen? Hvad laver I sammen udover selve træningen her i foreningen?
Overgangsspørgsmål	3. Hvornår oplevede I sidst, at der blev drukket alkohol i idrætsforeningen? Kan I fortælle lidt om den gang? Ved hvilke anledninger drikkes der typisk alkohol i foreningen? 4. Hvad kan være positivt ved at drikke alkohol sammen med andre i foreningen? Hvad kan være negativt? Har I nogle eksempler på hvornår alkoholbrug har ført til noget negativt her i foreningen? 5. Hvad er en alkoholpolitik for jer? Definer Her behøves i ikke at forholde jer til jeres egen politik, men beskriv hellere hvad i tænker, at en alkoholpolitik generelt er.
Nøglespørgsmål	6. Hvordan kan det være, at I har en alkoholpolitik i jeres forening? Hvad tror i formålet med alkoholpolitikken har været? 7. Hvad tror I kan gøre det muligt at indføre en alkoholpolitik i en forening? Har I nogle konkrete eksempler på noget der kan gøre indføringen nemmere? 8. Hvad tror I kan gøre det svært at indføre en alkoholpolitik? Har I nogle konkrete eksempler på noget der kan arbejde i mod indføringen? (i foreningen?) 9. Hvad tror I er grunden til, at nogle idrætsforeninger ikke har en (tydelig) alkoholpolitik? 10. Hvad tror I vil ske hvis man tog alkohol ud af idrætsforeningen?

	<p>11. Hvordan tror I, at man kan få sat fokus på alkoholbrug i foreninger? Vil der være forskel på hvordan man kan gøre dette i foreninger med og foreninger uden en alkoholpolitik?</p>
Afslutningsspørgsmål	<p>12. Tænk på alt det vi har snakket om i dag. Hvad tænker I er vigtigt at vide inden man skal indføre en alkoholpolitik i en idrætsforening?</p> <p>13. Med tanke på, at vi ønsker at belyse jeres erfaringer med det at indføre en alkoholpolitik, er der noget vi har glemt at spørge ind til?</p>

Bilag D: Informationsbrev

Informationsbrev vedrørende interviewdeltagelse

I forbindelse med vores kandidatspeciale i Folkesundhedsvidenskab ved Aalborg Universitet **søger vi interviewdeltagere.**

Hvad handler projektet om?

I Danmark mangler der generelt viden omkring alkoholbrug i idrætsforeninger, herunder mangler der også viden om det at indføre en alkoholpolitik i en idrætsforening. Vi ønsker derfor, i forbindelse med vores kandidatspeciale, at undersøge idrætsforeningers erfaringer omkring det at indføre en alkoholpolitik.

Hvorfor ønsker vi at interviewe dig?

Vi ønsker at interviewe repræsentanter fra netop jeres idrætsforening, fordi jeres forening har valgt at indføre en alkoholpolitik. Igennem et interview ønsker vi derfor at få indsigt i jeres erfaringer med indførelse af en alkoholpolitik i jeres idrætsforening. Din deltagelse kan bidrage til at øge fokus på alkoholbrug i idrætsforeninger generelt.

Hvad indebærer deltagelse i projektet?

Deltagelse i projektet vil indebære et fokusgruppeinterview med en varighed på 1 til 1 ½ time. Fokusgruppeinterviewet vil foregå som en uformel diskussion omkring forskellige temaer der omhandler alkoholbrug, foreningsliv og indførelse af en alkoholpolitik, og gruppen vil bestå af ca. 5 til 8 andre medlemmer fra din idrætsforening. En af os fra projektgruppen vil være tovholder for diskussionen og præsentere de forskellige temaerne for fokusgruppen. Interviewet vil blive optaget på lydbånd, og udsagnene vil kun blive brugt i forbindelse med at besvare specialets formål.

Dine rettigheder

Det er frivilligt at deltage i interviewet, og deltagelse dokumenteres i en samtykkeerklæring. Oplysningerne vi indsamler vil blive behandlet fortroligt, og interviewpersonerne vil gives fuld anonymitet når interviewmaterialet præsenteres i

projektet, både i forhold til navn og idrætsforening. På denne måde skal ingen enkeltpersoner kunne genkendes. Du kan når som helst trække dig som deltager og få dine oplysninger slettet fra projektet såfremt disse ikke allerede er indgået i vores analyser. Du kan til enhver tid kontakte os hvis du har spørgsmål.

Med venlig hilsen

Kathrine Pape Madsen [REDACTED])

&

Torill Alise Rotevatn [REDACTED]

Studerende i Folkesundhedsvidenskab ved Aalborg Universitet

Bilag E: Samtykkeerklæring

Forespørgsel om deltagelse i kandidatspeciale

Alkoholbrug i idrætsforeninger

Fokusgruppeinterview vedrørende idrætsforeningers erfaringer med at udvikle og implementere en alkoholpolitik i forbindelse et kandidatspeciale i Folkesundhedsvidenskab ved Aalborg Universitet.

Projektets formål

I Danmark mangler der viden omkring alkoholbrug i idrætsforeninger, hvorfor det også mangler viden omkring idrætsforeningers erfaringer med det at indføre en alkoholpolitik. I forbindelse med vores speciale ønsker vi derfor at skabe viden, der kan medvirke til at forstå processen omkring det at indføre en alkoholpolitik i en idrætsforening. Vi ønsker derfor at gennemføre **fokusgruppeinterview med repræsentanter fra idrætsforeninger der har valgt at indføre en alkoholpolitik**, hvor temaer som alkoholbrug, foreningsliv og indføring af alkoholpolitikken vil diskuteres. Dette med henblik på at styrke mulighederne for gennemførelse af alkoholforebyggende aktiviteter i idrætsforeninger generelt.

Deltagelse indebærer

Deltagelse i projektet vil indebære deltagelse i et fokusgruppeinterview i varighed på 1 til 1 ½ time. I fokusgruppeinterviewet vil du blive interviewet i en gruppe sammen med 5 til 8 andre medlemmer fra din forening, hvor en af os fra projektgruppen fremlægger forskellige temaer til diskussion.

Dine rettigheder

Fokusgruppeinterviewet vil optages på lydbånd, og udsagnene vil kun blive brugt i forbindelse med at besvare specialets formål. Oplysningerne vi indsamler vil blive behandlet fortroligt, og interviewpersonerne vil gives fuld anonymitet når interviewmaterialet præsenteres i projektet, både i forhold til navn og idrætsforening. På denne måde skal ingen enkeltpersoner kunne genkendes. Det er frivilligt at deltage i interviewet, og deltagelse dokumenteres af en samtykkeerklæring. Du kan når som helst trække dig som deltager og få dine oplysninger slettet fra projektet såfremt disse

ikke allerede er indgået i vores analyser. Du kan til enhver tid kontakte os, hvis du har spørgsmål.

Samtykke til deltagelse i projektet

For at acceptere deltagelse i projektet må du underskrive nedenfor.

Venlig hilsen,

Kathrine Pape Madsen ([redacted])

Torill Alise Rotevatn ([redacted])

Studerende på 10 semester, kandidat i Folkesundhedsvidenskab, Aalborg Universitet

Jeg er villig til at deltage i projektet

Jeg har fået skriftlig og mundtlig information om projektet og hvad deltagelsen indebærer. Jeg har også fået information om at jeg til enhver tid kan trække mig fra deltagelse i projektet (kryds af i boksen)

Sted og dato

Deltagers signatur

Deltagers navn med blokbogstaver

Bilag F: Transskriptionskriterier

Følgende transskriptionskriterier er opsat med udgangspunkt i Bloor og kollegers anbefalinger (2001), samt Halkiers fremgangsmåde (2010a).

Symbol	Betydning
P:	Forbogsstav i informanternes navne indikerer hvem der siger hvad
M:	Moderator
[ ]	Overlappende tale
( )	Uforstående tale
ALTID (Store bogstaver)	Fremhæver hvor informanten lægger trykket i sit udsagn
[Latter]	Aktive handlinger der ikke kan fanges på skrift forklares i klammer
...	Pause kortere end 5 sekunder
[Pause]	Pause længere end 5 sekunder
Pauselyder som Øh.. mm. udelades fra transskriberingen hvis det ikke vurderes at have betydning for det, der blev sagt.	

Tegnsætning anvendt i præsentation af analyse

Ved gengivelse af citater og diskussionsuddrag i analysen vil (*kursiv tekst i parentes*) angive hvad informanterne taler om, hvis citatet eller uddraget ikke giver information om dette. Ved gengivelse af citater og diskussionsuddrag i analysen vil (...) angive, at citatet eller uddraget der præsenteres er klippet ud af informantens/informanternes fuldstændige udtalelser.

Bilag G: Kodetræ

